

**UCHWAŁA NR LXXXVI/479/23
RADY GMINY BĘDZINO**

z dnia 30 listopada 2023 r.

w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Gminy Będzino na lata 2023 - 2030

Na podstawie art. 10e ust. 1 oraz art. 10f ust. 4 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40; poz. 572, poz. 1463, poz. 1688), **Rada Gminy Będzino uchwala, co następuje:**

§ 1. Przyjmuje się Strategię Rozwoju Gminy Będzino na lata 2023 - 2030, stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Strategia Rozwoju Gminy Będzino na lata 2023 - 2030 wskazuje kierunkowe cele rozwoju Gminy Będzino, propozycje zadań strategicznych służących ich osiągnięciu, model struktury funkcjonalno – przestrzennej gminy, a także modelowy system wdrażania zapisów dokumentu.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Będzino.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy
Będzino

Andrzej Nożykowski

Gmina Będzino

STRATEGIA ROZWOJU GMINY BĘDZINO NA LATA 2023-2030

Będzino, listopad 2023 r.

Spis treści

I.	Wprowadzenie	4
	Cel opracowania strategii	4
	Podstawa prawna	6
	Metodyka opracowania dokumentu	7
	Komplementarność z innymi dokumentami strategicznymi.....	9
	Gmina Będzino – podstawowe informacje.....	10
II.	Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i środowiskowej	12
II.1	Uwarunkowania społeczne.....	12
	Demografia i procesy ludnościowe.....	12
	Pomoc społeczna	14
	Bezpieczeństwo publiczne	19
	Ochrona zdrowia.....	21
	Organizacje społeczne.....	21
	System edukacji	23
	Działalność kulturalna	25
II.2	Uwarunkowania gospodarcze	27
	Rynek pracy.....	27
	Przedsiębiorczość.....	28
	Planowanie przestrzenne.....	30
II.3	Uwarunkowania środowiskowe	32
	Bogactwo przyrodnicze i kulturowe	32
	Infrastruktura techniczna.....	36
	Jakość powietrza	41
	Odnawialne źródła energii	43
	Zagrożenia suszą i powodziami.....	44

Gospodarka odpadami.....	48
III. Diagnoza strategiczna gminy Będzino.....	50
Wnioski z przeprowadzonej diagnozy społecznej, gospodarczej i środowiskowej.....	50
Ocena rozwoju gminy w opinii mieszkańców i wnioski z badań społecznych.....	58
Analiza SWOT.....	66
IV. Strategiczny plan rozwoju gminy Będzino	70
Misja i wizja rozwoju	70
Cele strategicznego rozwoju gminy Będzino.....	71
Model struktury funkcjonalno-przestrzennej.....	73
Ustalenie i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej	76
Obszary Strategicznej Interwencji	79
Kierunki strategicznego rozwoju gminy Będzino.....	80
V. System wdrażania	85
Źródła finansowania	85
Monitoring i ewaluacja	86
Dokumenty wykorzystane przy opracowaniu Strategii.....	90
A. Dokumenty krajowe i ponadregionalne (alfabetycznie).....	90
B. Dokumenty na szczeblu województwa	90
Spis map, tabel, schematów, wykresów i zdjęć	90

I. Wprowadzenie

Cel opracowania strategii

W myśl rozwiązań ustawowych strategia rozwoju gminy ma być instrumentem kształtowania i prowadzenia polityki rozwoju społeczno-gospodarczego. Władze gminy działają na rzecz dobra publicznego, jakim jest zaspokajanie zbiorowych potrzeb mieszkańców, czyli tworzenie jak najlepszego środowiska życia ludzi, wykorzystując w tym celu publiczne środki finansowe znajdujące się w ich dyspozycji. Skuteczność i efektywność zaspokajania tych potrzeb jest w dużym stopniu wyznacznikiem jakości zarządzania gminą. Wpływa to w znacznym stopniu na jej atrakcyjność dla osiedlania się nowych mieszkańców i lokalizacji nowych podmiotów gospodarczych oraz pobytu turystów. Ułatwia również dostęp do zewnętrznych środków finansowych, w tym środków pomocowych Unii Europejskiej. Strategia rozwoju gminy jest dokumentem określającym główne cele i kierunki rozwoju gminy, uwzględniającym potrzeby społeczności lokalnej. Powinna być realizowana poprzez przygotowywanie nowych i modyfikowanie już prowadzonych działań na terenie gminy. Ujmuje ona główne cele i uwarunkowania danej jednostki samorządu terytorialnego na przestrzeni kilku lat, w zmieniających się warunkach wewnętrznych i zewnętrznych, przy czynnym uczestnictwie podmiotów publicznych i prywatnych, które pomagają w wyborze najlepszej strategii rozwoju oraz są istotnymi uczestnikami jej realizacji. Jest dokumentem, dzięki któremu władza lokalna będzie mogła racjonalnie organizować swoje przyszłe działania. Dlatego w treści Strategii najwięcej miejsca powinno być poświęcone tym przedsięwzięciom, które lokalna władza może sama podjąć i za które może odpowiadać. Podstawową funkcją Strategii jest z jednej strony dostarczenie informacji podmiotom gospodarczym, potencjalnym inwestorom, mieszkańcom o długookresowych uwarunkowaniach rozwoju i sposobach rozwiązywania problemów, jakie w związku z nimi powstaną. Z drugiej strony jest deklaracją i zobowiązaniem władz do podjęcia określonych przedsięwzięć i działań.

Strategia rozwoju gminy powinna stać się podstawą do prowadzenia właściwej polityki przez poszczególne podmioty działające na scenie lokalnej, a w szczególności przez władze publiczne. Jest to podstawowy dokument planistyczny służący określeniu polityki społeczno-gospodarczej gminy. Strategia rozwoju to koncepcja systemowego działania, polegająca na formułowaniu długookresowych celów rozwoju i ich modyfikacji w zależności od zmian zachodzących w otoczeniu, określaniu zasobów i środków niezbędnych do realizacji tych celów

oraz sposobów postępowania zapewniających optymalne ich rozmieszczenie i wykorzystanie w celu elastycznego reagowania na wyzwania otoczenia i zapewnienia gminie korzystnych warunków egzystencji i rozwoju. Strategia powinna przyczyniać się do zwiększenia konkurencyjności gminy, a w dalszej perspektywie do wzmocnienia jej strategicznej pozycji w skali regionu, powiatu, województwa i kraju.

Strategia Rozwoju Gminy Będzino na lata 2023-2030 powstała z inicjatywy władz lokalnych, dostrzegających potrzebę kompleksowego rozwoju gminy. Jest ona odpowiedzią na nieustannie zmieniające się wewnętrzne i zewnętrzne warunki społeczne i gospodarowania oraz wzrost konkurencyjności otoczenia. Struktury wewnętrzne gminy, a także jej bliższe i dalsze otoczenie ulegają ciągłym zmianom. Zmienia się układ czynników, które mogą zostać wykorzystane w jej rozwoju, pojawiają się nowe szanse i nowe zagrożenia. Na rozwój gminy wpływają również nowe czynniki zewnętrzne, zarówno te sprzyjające jak i te, które mają dla niej skutki negatywne. Struktury wewnętrzne gminy też ulegają ciągłym modyfikacjom. Poważnym wyzwaniem staje się partnerstwo gospodarcze i kulturalne gminy Będzino w jej relacjach z gospodarką i kulturą UE, co bez kompleksowych, spójnych i długoterminowych działań, jakie niesie za sobą zarządzanie strategiczne, staje się mało realne.

Strategia Rozwoju Gminy Będzino na lata 2023-2030 składa się z trzech zasadniczych elementów:

- diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i środowiskowej, które determinują rozwój gminy;
- diagnozy strategicznej przedstawiającej wnioski z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i środowiskowej oraz wnioski z przeprowadzonych badań wśród mieszkańców gminy, a także analizę SWOT, czyli określenie mocnych i słabych stron rozwoju gminy oraz szans i zagrożeń rozwojowych w dalszej perspektywie;
- strategicznego planu rozwoju gminy Będzino - to najważniejsza część strategii, która określa wizję i misję gminy oraz cele strategiczne, operacyjne i kierunki działań na rzecz rozwoju gminy, a także model struktury funkcjonalno-przestrzennej oraz rekomendacje w zakresie kształtowania polityki rozwoju.

Strategia Rozwoju Gminy Będzino na lata 2023-2030 ma ułatwić lokalnym władzom podejmowanie decyzji oraz rozwiązywanie problemów gospodarczych, społecznych,

ekologicznych, jak również racjonalne organizowanie przyszłych działań. Opracowanie strategii gminy nie jest obligatoryjne, jednakże posiadanie dokumentu uprawnia gminę do pozyskiwania środków pozabudżetowych i stwarza możliwości rozwoju społeczno-gospodarczego. Horyzont czasowy *Strategii Rozwoju Gminy Będzino na lata 2023-2030* zawiera w sobie horyzont czasowy nowego okresu programowania UE (perspektywa finansowa UE na lata 2021-2027), który będzie miał istotny wpływ na kształtowanie działań samorządów terytorialnych, w szczególności w zakresie ich możliwości inwestycyjnych. Kolejnym impulsem przygotowania Strategii jest chęć przyspieszenia rozwoju społeczno-gospodarczego i przestrzennego miejscowości wchodzących w skład gminy, poprzez podejmowanie nowych wyzwań i konsekwentne realizowanie zaplanowanych działań. *Strategia Rozwoju Gminy Będzino na lata 2023-2030* zawiera cele strategiczne, cele operacyjne i kierunki działań, jakie należy podjąć, aby zrealizować ustalone priorytety. Realizacja niniejszej Strategii powinna przyczynić się do wzrostu atrakcyjności życia społeczno-kulturalnego mieszkańców, aktywizacji lokalnej społeczności oraz zwiększenia możliwości rozwoju społeczno-gospodarczego i przestrzennego.

Podstawa prawna

Podstawą prawną, definiującą kształt i strukturę *Strategii Rozwoju Gminy Będzino na lata 2023-2030*, jest ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40), która wskazuje, że strategia rozwoju gminy powinna zawierać wnioski z diagnozy społeczno-gospodarczej oraz określać w szczególności:

1. cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym;
2. kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych;
3. oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym oraz wskaźniki ich osiągnięcia;
4. model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy;
5. ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie;
6. obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa;
7. obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy, jeżeli takie zidentyfikowano, wraz z zakresem planowanych działań;

8. system realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych;
9. ramy finansowe i źródła finansowania.

Nowelizacja przepisów wprowadziła zmiany na najniższym poziomie zarządzania strategicznego. Przede wszystkim silny akcent kładzie się na integrację wymiarów: społecznego, gospodarczego i przestrzennego w strategii rozwoju gminy. Pojawienie się komponentu przestrzennego stanowi swoiste novum na gruncie dotychczasowych przepisów prawa. Celem zmian ma być większa spójność, efektywność strategii i programów, ale również uporządkowanie systemu planowania na różnych poziomach (krajowym, regionalnym i lokalnym). Strategia rozwoju gminy nadal pozostaje dokumentem nieobowiązkowym, ale silnie umocowanym w przepisach. Jednym z elementów wynikających ze zmian legislacyjnych jest wymóg podjęcia działań konsultacyjnych z interesariuszami zewnętrznymi w formie konsultacji horyzontalnych (m.in. sąsiednie gminy) i wertykalnych w celu wydania opinii dotyczącej sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie, określonych w strategii rozwoju województwa przez zarząd województwa.

Metodyka opracowania dokumentu

Podczas prac nad dokumentem przyjęto model partycypacyjno-ekspercki, który zakłada udział przedstawicieli społeczeństwa w opracowaniu dokumentu. Włączenie społeczności lokalnej zostało zrealizowane poprzez organizację spotkań z mieszkańcami gminy oraz badania ankietowe. Metoda partycypacyjno-ekspercka jest najbardziej optymalna dla tego typu opracowań, gdyż łączy wiedzę ze społecznym zaangażowaniem i odpowiada na autentyczne potrzeby. Rola społeczności lokalnej jest niezmiernie istotna na każdym etapie konstruowania strategii rozwoju gminy - od definiowania problemów, barier rozwoju, poprzez wskazywanie potencjałów rozwoju, kierunków działań, sposobów rozwiązywania problemów. W ten sposób wytwarza się integracja społeczeństwa lokalnego wokół wspólnych problemów, interesów i dalekosiężnych celów. Na opracowanie Strategii składają się cztery etapy:

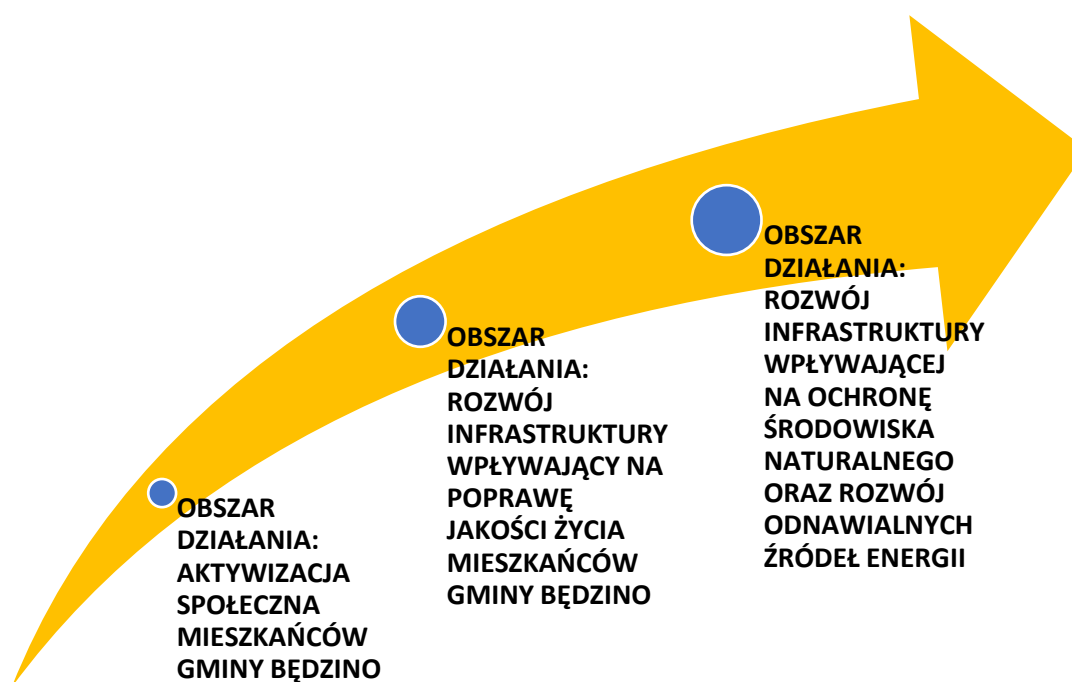
- organizacyjny - obejmuje podjęcie decyzji o rozpoczęciu prac nad strategią rozwoju gminy, dokonanie wyboru podmiotu opracowującego dokument oraz określenie metodyki prac;

- diagnostyczny - następuje gromadzenie informacji o gminie i formułowanie raportu o jej stanie, tzw. diagnozy stanu istniejącego (ma ona na celu przedstawienie w syntetyczny sposób najistotniejszych problemów funkcjonowania poszczególnych stref rozwoju gminy, stanowi podstawę dla dalszych prac nad strategią), zakończeniem tego etapu jest opracowanie uwarunkowań rozwojowych w drodze tzw. analizy SWOT, czyli syntezy istniejącego stanu rozwoju w czterech kategoriach: silnych stron, słabych stron, szans i zagrożeń;
- planistyczny - obejmuje sformułowanie wizji i misji rozwoju gminy oraz ustalenie struktury celów strategicznych, następnie każdy cel strategiczny zostaje uszczegółowiony poprzez przypisanie mu kilku celów operacyjnych, a każdy cel operacyjny zostaje rozpisany na bardziej szczegółowe kierunki działań;
- upublicznienie projektu strategii - obejmuje konsultacje społeczne projektu Strategii przez zebranie wniosków i opinii o projekcie od społeczności lokalnej.

Po konsultacjach społecznych dokument zostaje zredagowany i uzupełniony o zasadne wnioski, a następnie zostaje przekazany do zatwierdzenia i uchwalenia przez Radę Gminy. Przy opracowaniu Strategii założono, że powinna być ona zgodna ze schematem „SMART”. Oznacza to, że wyznaczone cele muszą być specyficzne (Specific), mierzalne (Measurable), uzgodnione (Agreed), wykonalne (Real) i określone w czasie (Timed).

W *Strategii Rozwoju Gminy Będzino na lata 2023-2030* zdefiniowane zostały następujące obszary działań, wokół których koncentrują się wszelkie zaplanowane działania do realizacji.

Schemat 1 Obszary działań i koncentracji realizacji zadań strategicznych

Źródło: opracowanie własne

W ramach wyznaczonych powyższych obszarów zdefiniowano następujące cele strategicznego rozwoju gminy Będzino:

- 1) **Zapewnienie zrównoważonego rozwoju społecznego poprzez aktywne integrowanie społeczności lokalnej.**
- 2) **Rozwój gospodarczy i turystyczny gminy.**
- 3) **Rozwój odnawialnych źródeł energii i ochrona środowiska naturalnego.**

Niniejsza Strategia powstała w oparciu o informacje oraz analizę danych, które dostarczyli przedstawiciele różnych środowisk gminnych oraz gminne, powiatowe i wojewódzkie dokumenty strategiczne. Źródłami informacji, na podstawie których powstało niniejsze opracowanie, były także informacje uzyskane z Urzędu Gminy Będzino i dane Głównego Urzędu Statystycznego (Banku Danych Lokalnych).

Komplementarność z innymi dokumentami strategicznymi

Niniejszy dokument jest zgodny m.in. z następującymi dokumentami:

- Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju;
- Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030;
- Strategią na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 roku) – SOR;

- Strategią Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030;
- Strategią Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego 2030,
- Strategią Rozwoju Ponadlokalnego dla Koszalińsko-Kołobrzesko-Białogardzkiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2021-2030,
- Studium uwarunkowań i zagospodarowania przestrzennego gminy Będzino.

Strategia Rozwoju Gminy Będzino na lata 2023-2030 zachowuje spójność z powyższymi dokumentami, a w szczególności ze *Strategią Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego 2030* w realizacji następujących celów strategicznych:

Cel I Otwarta społeczność - Świadomi mieszkańcy i zaangażowane społeczności - otwarte i przygotowane na wyzwania przyszłości;

1.1 Wzmocnienie potencjału demograficznego i funkcji rodziny,

1.2 Włączenie społeczne i zapewnienie szans rozwojowych wszystkim mieszkańcom regionu,

1.3 Rozwój wspólnotowości i tworzenie kapitału społecznego.

Cel II Dynamiczna gospodarka - Kształtowanie wysokiej jakości życia mieszkańców oraz wzmocnianie konkurencyjności regionu;

2.1 Rozwój potencjału gospodarczego województwa w oparciu o inteligentne specjalizacje,

2.2 Wzmocnienie gospodarki wykorzystującej naturalne potencjały regionu,

2.3 Udoskonalenie strategicznego zarządzania rozwojem gospodarczym regionu.

Cel III Sprawny samorząd - Skuteczny samorząd – zintegrowany region. Równość terytorialna w dostępie do wysokiej jakości usług publicznych;

3.1 Rozwój głównych ośrodków miejskich,

3.2 Rozwój obszarów pozaaglomeracyjnych,

3.3 Zapewnienie zintegrowanej i wydolnej infrastruktury,

3.4 Zapewnienie wydajnych i efektywnych systemów usług publicznych,

3.5 Wzmocnienie kompetencji dla zarządzania rozwojem.

Cel IV Partnerski region - Silna pozycja i aktywna rola w relacjach międzyregionalnych i transgranicznych;

4.1 Wzmocnienie pozycji regionu w Basenie Morza Bałtyckiego.

Gmina Będzino – podstawowe informacje

Gmina Będzino to gmina wiejska zlokalizowana w północnej części Polski, w województwie zachodniopomorskim, w powiecie koszalińskim. Zajmuje powierzchnię 166 km², co stanowi

10,1% powierzchni powiatu, a gęstość zaludnienia wynosi 52 os./km². Na koniec grudnia 2021 r. gminę zamieszkiwało 8 246 mieszkańców, co stanowiło 13% ludności powiatu.

Mapa 1 Położenie gminy Będzino w powiecie koszalińskim

Źródło: <https://powiat.koszalin.pl/informator-z-mapa-powiatu-koszalinskiego/> (dostęp: 7.09.2023 r.).

W skład gminy wchodzi 25 sołectw, do których należą: Będzino (+Barnin, Zagaje), Będzinko, Borkowice, Dobiesławiec (+Barninek, Podamirowo, Radomno), Dobre (+Dobre Małe, Stoisław, Świercz), Dobrzyca (+Uliszki), Kiszkowo (+Dworek), Kładno (+Pleśna), Komory, Łekno (+Kazimierz Pomorski, Mączno), Łopienica (+Łasin Koszaliński), Miłogoszcz, Mścice (+Łubniki, Przybyradz), Pleśna, Popowo (+Pakosław, Ziębrze), Skrzyszewo, Słowienkowo, Smolne (+Podbórz), Strachomino, Strzepowo, Strzeżenice, Śmiechów, Tymień (+Wiciąże Pierwsze), Wierzchominko oraz Wierzchomino.

Jednostki organizacyjne gminy to:

- Szkoła Podstawowa im. Ludzi Morza w Mścicach,
- Szkoła Podstawowa im. Kardynała Ignacego Jeża w Tymieniu,
- Szkoła Podstawowa w Dobrzycy,
- Szkoła Podstawowa im. Ochotniczych Straży Pożarnych w Łeknie,

- Przedszkole „Promyki Bałtyku” w Mścicach,
- Przedszkole w Będzinie,
- Żłobek Samorządowy w Mścicach,
- Gminny Zakład Komunalny w Będzinie,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Będzinie,
- Gminna Biblioteka Publiczna w Będzinie,
- Gminny Ośrodek Kultury w Będzinie.

Gmina leży w pasie nadmorskim, w północno-zachodniej części powiatu koszalińskiego. Tereny gminy to głównie tereny rolnicze, rozległy pas Pobrzeża Bałtyku z piaszczystymi plażami oraz brzegiem klifowym. Gmina Będzino znajduje się w I środkowo-nadmorskim regionie klimatycznym, a jego pogoda jest łagodna, przeważnie kształtowana pod wpływem Bałtyku i atlantyckich frontów atmosferycznych.

Przez teren gminy przebiega droga ekspresowa nr S6, droga krajowa nr 11 oraz droga powiatowa nr 165 (niegdyś droga wojewódzka). Gmina Będzino wchodzi w skład Koszalińsko-KołobrzESCO-Białogardzkiego Obszaru Funkcjonalnego i pozostaje pod wpływem rozwijającego się Koszalina.

Gmina Będzino współpracuje z innymi jednostkami samorządu terytorialnego w regionie m.in. w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych - Koszalińsko - KołobrzESCO - Białogardzkiego Obszaru Funkcjonalnego (ZIT KKBOF). Ponadto Będzino należy do Stowarzyszenia „Środkowopomorska Grupa Działania” oraz do Mieleńskiej Lokalnej Grupy Rybackiej.

II. Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i środowiskowej

II.1 Uwarunkowania społeczne

Demografia i procesy ludnościowe

W 2021 r. gminę Będzino zamieszkiwało 8 246 mieszkańców, z tego 50,2% stanowiły kobiety, a 49,8% mężczyźni. W latach 2017-2021 liczba mieszkańców zmniejszyła się o 173 osoby. W analizowanym okresie zmniejszeniu uległa liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym, a zwiększyła się liczba ludności w wieku poprodukcyjnym.

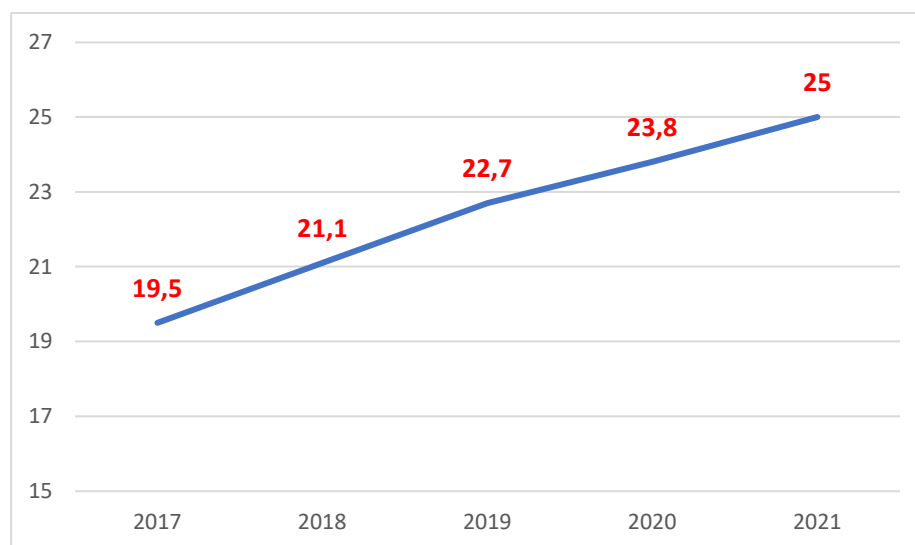
Tabela 1 Liczba ludności w poszczególnych grupach funkcjonalnych w gminie Będzino w latach 2017-2021

ROK	Ludność w wieku przedprodukcyjnym	Ludność w wieku produkcyjnym	Ludność w wieku poprodukcyjnym	Ogółem
2017	1 664	5 368	1 387	8 419
2018	1 670	5 289	1 454	8 413
2019	1 646	5 223	1 509	8 378
2020	1 636	5 123	1 579	8 338
2021	1 603	5 026	1 617	8 246

Źródło: dane z Urzędu Gminy Będzino

Zachodzące zmiany demograficzne, charakterystyczne dla całego kraju, wskazują, iż na terenie gminy Będzino również wzrasta liczba osób starszych, co w kontekście rozwoju gminy będzie szczególnie ważne z uwagi na większe potrzeby osób ze szczególnymi potrzebami. Realizacja polityki społecznej winna skupić także uwagę na rosnące potrzeby tej grupy mieszkańców w celu zaspokojenia ich podstawowych potrzeb życiowych. W latach 2017-2021 współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi na terenie gminy Będzino wzrósł o 5,5%.

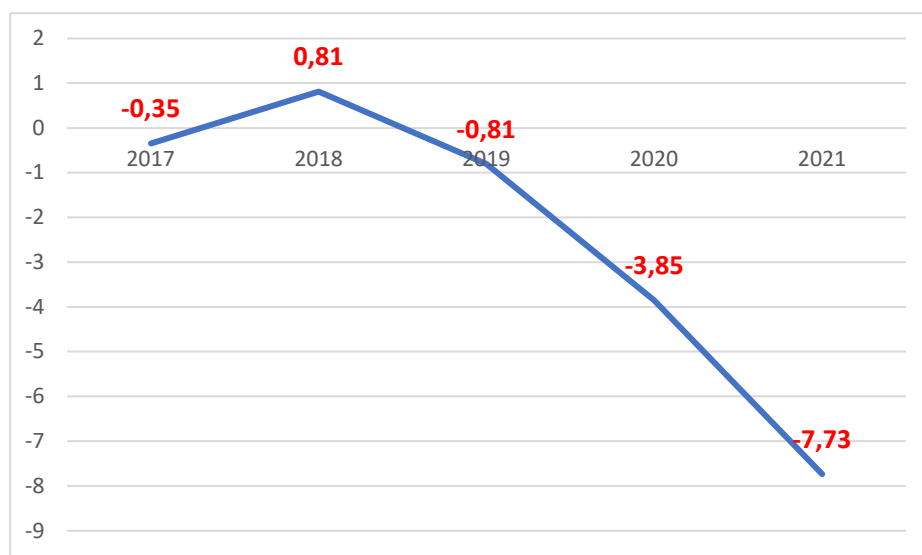
Wykres 1 Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi w latach 2017-2021

Źródło: opracowanie własne, GUS BDL

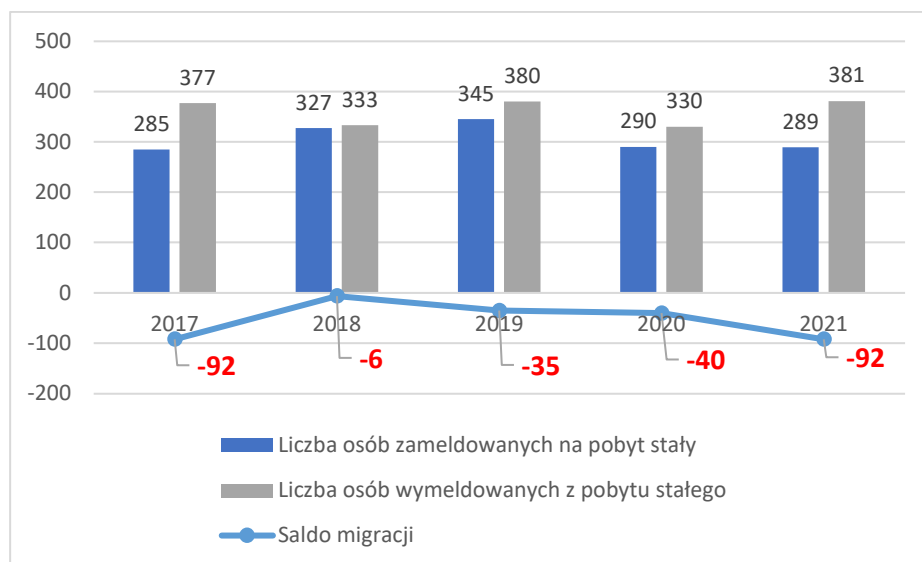
Spadek liczby mieszkańców gminy Będzino jest skutkiem ujemnego przyrostu naturalnego oraz utrzymującego się ujemnego salda migracji. W 2021 r. przyrost naturalny na 1000 ludności wynosił -7,73 i był najwyższy w analizowanych latach. Z kolei saldo migracji w okresie 2017-2021 przyjmowało wartości ujemne, gdzie w 2021 r. odnotowano jego wartość na poziomie -92 osoby.

Wykres 2 Przyrost naturalny na 1000 ludności w latach 2017-2021

Źródło: opracowanie własne, GUS BDL

Wykres 3 Saldo migracji na terenie gminy Będzino w latach 2017-2021

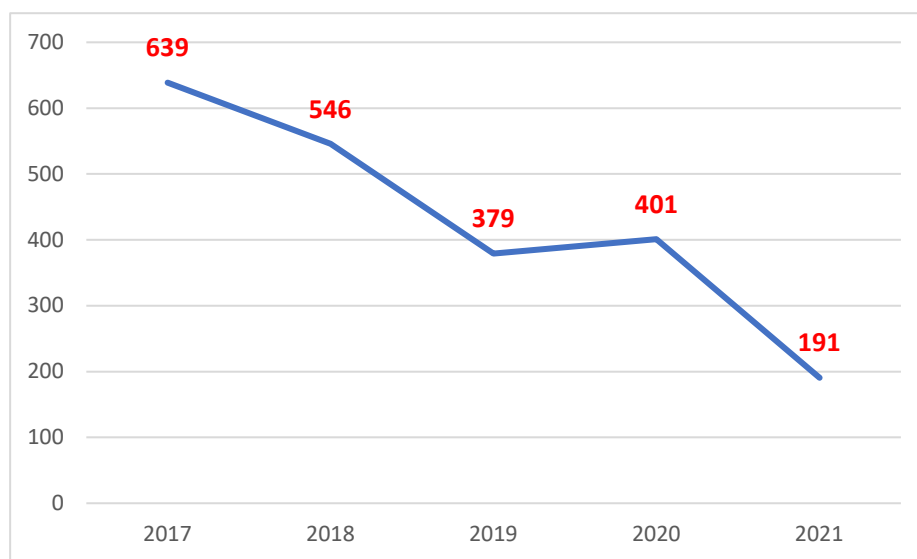

Źródło: dane z Urzędu Gminy Będzino

Pomoc społeczna

Pomoc społeczna na terenie gminy Będzino realizowana jest głównie przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Będzinie. Z analizowanych danych z lat 2017-2021 wynika, że systematycznie spada liczba osób z terenu gminy, która korzysta z pomocy społecznej. W 2021 r. z pomocy społecznej skorzystało 191 osób, co stanowiło 2,32% wszystkich mieszkańców gminy. W okresie badanych lat liczba osób korzystających ze wsparcia ośrodka zmniejszyła się o 448 osób, co wskazuje na polepszającą się sytuację życiową mieszkańców gminy.

Wykres 4 Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenia

Źródło: dane z Urzędu Gminy Będzino

Spadek liczby ludności korzystającej z pomocy społecznej wpływał na wskaźniki spadku liczby rodzin i osób, którym przyznawane były zasiłki stałe, okresowe oraz celowe. W latach 2017-2021 największy spadek liczby rodzin korzystających z zasiłków odnotowano wśród rodzin korzystających z zasiłków okresowych oraz innych zasiłków celowych, w tym w formie rzeczowej. Z kolei z zasiłków stałych korzysta podobna liczba rodzin każdego roku.

Tabela 2 Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystająca z zasiłków stałych, okresowych i celowych w latach 2017-2021

Wyszczególnienie	2017	2018	2019	2020	2021
Zasiłek stały					
- liczba rodzin	43	53	52	50	46
- liczba osób w rodzinach	51	65	66	64	52
Zasiłek okresowy					
- liczba rodzin	253	216	150	102	43
- liczba osób w rodzinach	580	507	338	187	63
Zasiłek celowy - zdarzenie losowe					
- liczba rodzin	3	3	4	0	0
- liczba osób w rodzinach	8	12	16	0	0
Inne zasiłki celowe (w tym w naturze)					
- liczba rodzin	271	196	163	137	90
- liczba osób w rodzinach	652	420	400	312	200

Źródło: dane z Urzędu Gminy Będzino

Na terenie gminy Będzino najczęściej występującymi przyczynami trudnej sytuacji życiowej osób i rodzin, a jednocześnie powodami ubiegania się o pomoc społeczną były: ubóstwo, bezrobocie, długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność oraz alkoholizm. Jednakże warto podkreślić, iż w analizowanych latach 2017-2021 liczba rodzin ubiegająca się o pomoc społeczną z ww. przyczyn uległa znacznemu spadkowi. Wyjątek stanowi grupa rodzin korzystających z pomocy społecznej z przyczyn niepełnosprawności oraz ubóstwa, których liczba w 2021 r. była wyższa niż w 2017 r. Ubóstwo uchodzi w dalszym ciągu za jedną z głównych przyczyn korzystania z pomocy społecznej na terenie gminy.

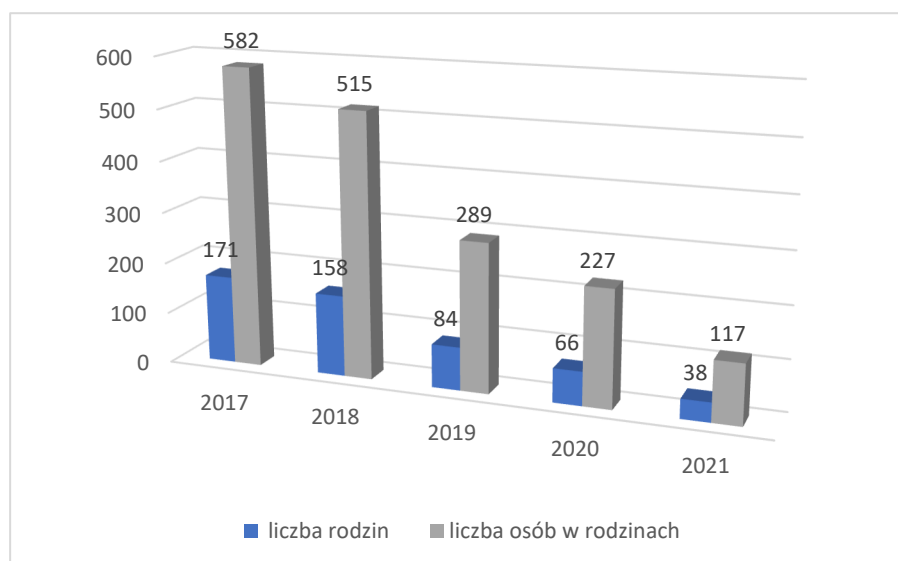
Tabela 3 Powody przyznawania zasiłków w latach 2017-2021

Powód przyznanej pomocy	2017	2018	2019	2020	2021
	Liczba rodzin				
Alkoholizm	71	73	54	30	16
Bezdomność	10	13	12	8	8
Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	10	19	13	9	6
Bezrobocie	289	255	198	138	75
Długotrwała lub ciężka choroba	90	77	78	56	47
Niepełnosprawność	43	49	76	48	51
Potrzeba ochrony macierzyństwa	56	42	26	14	9
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	7	6	6	5	6
Ubóstwo	121	110	143	145	123
Zdarzenia losowe	6	4	4	2	3

Źródło: dane z Urzędu Gminy Będzino

Największy spadek liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej odnotowano w ostatnich 5 latach z powodu bezrobocia, co przełożyło się także na spadek liczby rodzin i osób w tych rodzinach, które korzystały z pomocy na dożywanie. W 2021 r. z pomocy w formie posiłku skorzystało 38 rodzin, w tym 117 osób. Dane wskazują, iż z tej formy wsparcia w roku 2017 skorzystało 171 rodzin, w tym 582 osoby. Widoczny jest znaczny spadek udzielanego wsparcia w postaci posiłku udzielanego mieszkańcom gminy w ostatnich latach.

Wykres 5 Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy w formie posiłku w latach 2017-2021

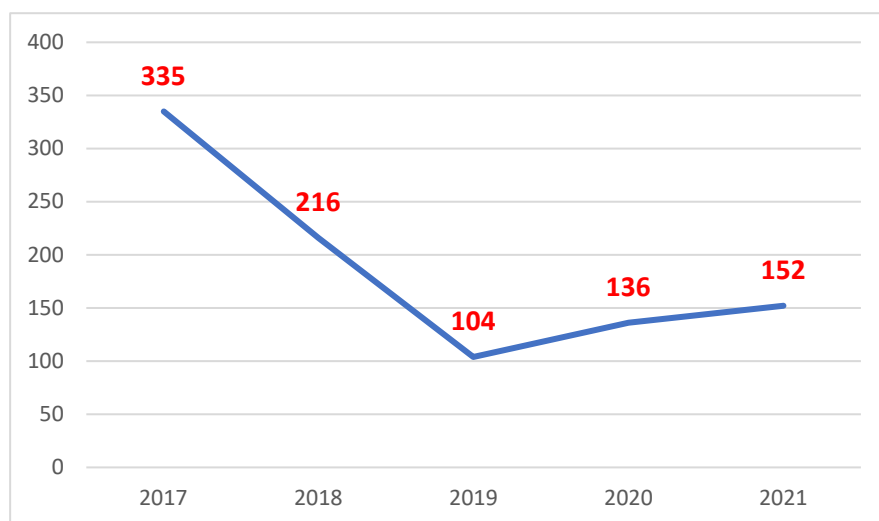

Źródło: dane z Urzędu Gminy Będzino

Zachodzące zmiany demograficzne, w tym głównie starzenie się społeczeństwa, wskazują, iż obecnie bardzo popularną formą wsparcia, z której korzystają mieszkańcy gminy, jest pomoc w formie usług opiekuńczych, specjalistycznych usług opiekuńczych, dopłaty do pobytu osób starszych w Domach Pomocy Społecznej, a także pomoc w postaci opieki wytchnieniowej i wsparcia asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej. Warto nadmienić, iż w ramach usług opiekuńczych w 2021 r. przyznano łącznie 1 389 świadczeń, a w ramach specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi udzielono 152 świadczenia. W latach 2017-2021 liczba świadczeń w ramach specjalistycznych usług opiekuńczych przyjmowała wysokie wartości, choć do 2019 r. znacznie spadała. Od roku 2019 widoczny jest znowu wzrost liczby udzielonych świadczeń w ramach tej formy pomocy, co świadczy o potrzebie wsparcia osób z zaburzeniami psychicznymi i wzrastającej ich liczbie na terenie gminy.

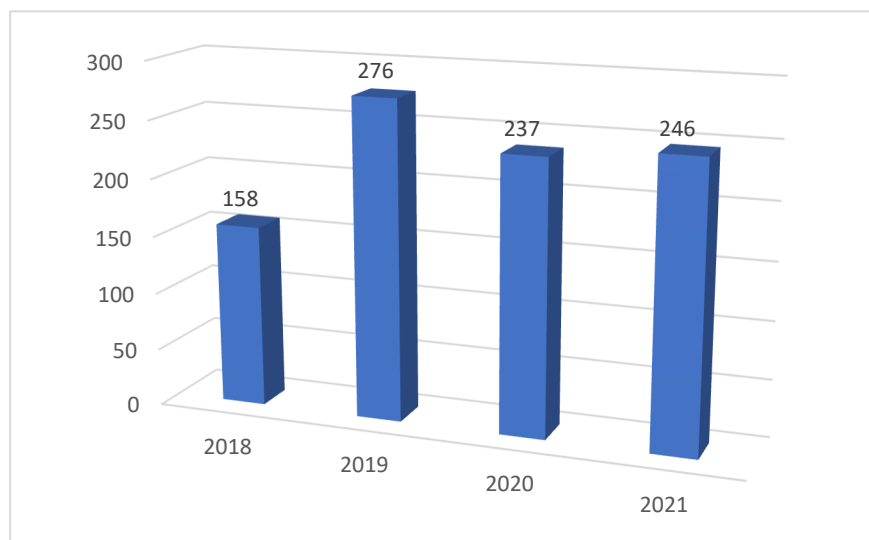
Popularną formą korzystania z pomocy społecznej jest dofinansowanie z budżetu gminy pobytu osób starszych w Domach Pomocy Społecznej. Liczba przyznawanych świadczeń na ten cel wzrasta systematycznie, co potwierdza, iż taka forma pomocy może stać się w przyszłości jedną z podstawowych form wsparcia dla wielu rodzin. W 2021 r. udzielono 246 świadczeń w ramach odpłatności za pobyt mieszkańców z terenu gminy w Domach Pomocy Społecznej. W porównaniu z 2017 r. liczba tych świadczeń wzrosła o 88 świadczeń.

Wykres 6 Liczba świadczeń w ramach specjalistycznych usług opiekuńczych w latach 2017-2021

Źródło: dane z Urzędu Gminy Będzino

Wykres 7 Liczba świadczeń udzielanych w ramach odpłatności za pobyt w Domach Pomocy Społecznej w latach 2017-2021

Źródło: dane z Urzędu Gminy Będzino

Zachodzące zmiany demograficzne w kontekście starzenia się społeczeństwa oraz wzrastające potrzeby osób starszych przyczyniły się do uruchomienia na terenie gminy dwóch placówek wsparcia dla seniorów: Dziennego Domu Seniora+ w Tymieniu oraz Klubu Seniora w Mścicach. Obie placówki wsparcia dziennego zostały uruchomione 24 maja 2021 r. Zadanie realizowane ze środków Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w ramach Programu Wieloletniego „Senior +” na lata 2021-2025 oraz środków własnych gminy Będzino. Placówki wsparcia dziennego przeznaczone są dla osób w wieku 60+, mieszkańców gminy Będzino oferując w sumie 40 miejsc (po 20 miejsc w każdej placówce). Zajęcia planowane są na podstawie potrzeb uczestników oraz ich możliwości. Oferta dotyczy zajęć rekreacyjnych,

aktywizujących, terapeutycznych mających na celu nie tylko wypełnienie wolnego czasu, ale nabycie nowych umiejętności jak również zaspokojenie podstawowych potrzeb.

Bezpieczeństwo publiczne

Bezpieczeństwa publicznego na terenie gminy Będzino strzegą Ochotnicze Straże Pożarne oraz Zespół Dzielnicowych (3 etaty) podlegający bezpośrednio pod Komisariat Policji w Mielnie. Na terenie gminy funkcjonują trzy jednostki ochrony przeciwpożarowej: OSP Będzino, OSP Dobrzyca oraz OSP Mścice. Wszystkie ochotnicze straże pożarne w gminie Będzino są włączone w struktury Krajowego Systemu Ratowniczo Gaśniczego (KSRG), co daje możliwość dysponowania zrzeszonej OSP do zdarzeń nie tylko na terenie własnej gminy, a w istotnych przypadkach nawet poza teren powiatu. W przypadku gminy Będzino zdarza się to często. Ze względu na wzmożony ruch turystyczny, zwłaszcza w okresie wakacyjnym, jednostki są często wysyłane do zdarzeń poza teren gminy. Ponadto, w ciągu całego roku OSP z gminy Będzino bardzo często biorą udział w zdarzeniach na terenie Koszalina¹. W 2021 r. jednostki interweniowały łącznie 254 razy, głównie brały udział w miejscowych zagrożeniach. Na terenie gminy Będzino jednostki OSP Dobrzyca, Mścice i Będzino interweniowały 187 razy, na terenie innych obszarów w powiecie – 65 razy, a poza powiatem – 2 razy.

Tabela 4 Zestawienie wyjazdów jednostek OSP w rozbiciu na rodzaj zdarzenia w 2021 r.

Lp.	Jednostka OSP	Rodzaj zdarzenia			Razem
		Pożar	Miejscowe zagrożenie	Fałszywy alarm	
1	OSP Dobrzyca	23	70	1	94
2	OSP Będzino	19	39	1	61
3	OSP Mścice	33	60	6	99

Źródło: Raport o stanie gminy Będzino w 2021 r., s. 118.

Tabela 5 Zestawienie wyjazdów jednostek OSP w rozbiciu na miejsce zdarzenia w 2021 r.

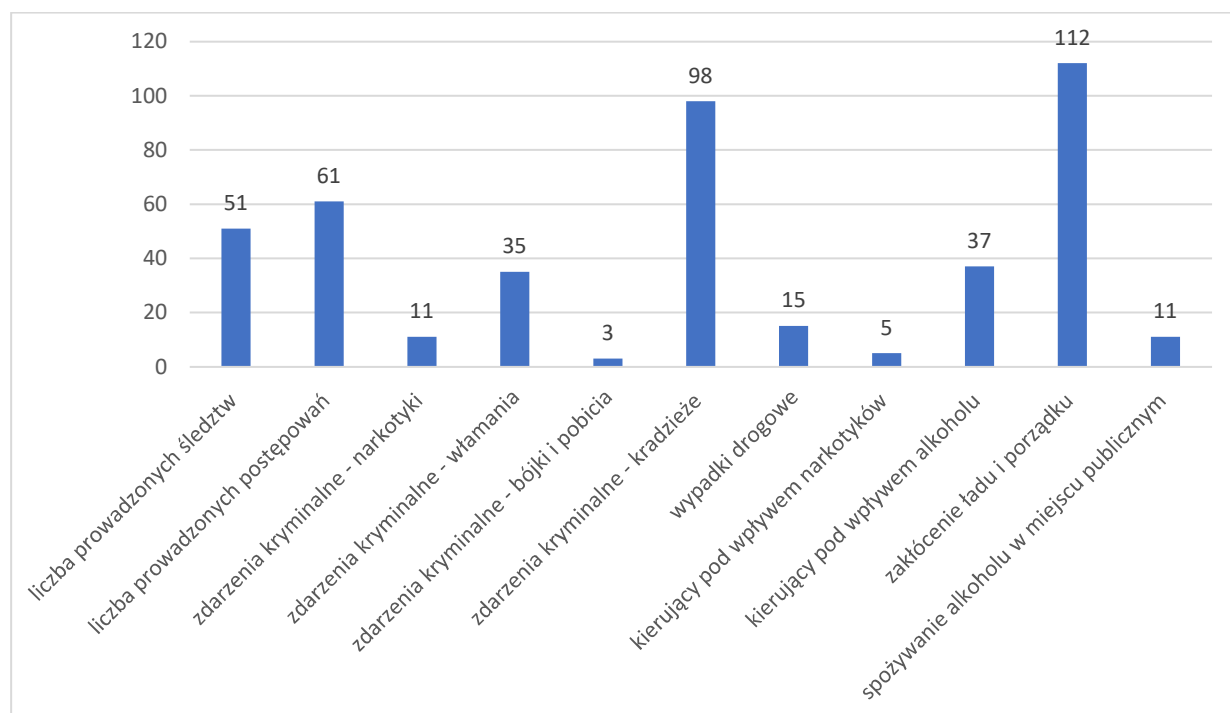
Lp.	Jednostka OSP	Rodzaj zdarzenia				Zdarzenia poza terenem powiatu	Razem
		Będzino	Miasto Koszalin	Mielno	Biesiekierz		
1	OSP Dobrzyca	77	6	6	3	2	94
2	OSP Będzino	43	10	8	0	0	61
3	OSP Mścice	67	17	15	0	0	99

Źródło: Raport o stanie gminy Będzino w 2021 r., s. 118.

¹ Raport o stanie gminy Będzino w 2021 r., s. 117-118.

Z kolei do głównych zadań Zespołu Dzielnicowych należy: prowadzenie rozpoznania przydzielonego mu rejonu pod względem osobowym, terenowym, zjawisk i zdarzeń mających wpływ na stan bezpieczeństwa i porządku publicznego, realizowanie zadań z zakresu profilaktyki społecznej, realizowanie zadań z zakresu ścigania sprawców przestępstw i wykroczeń, kontrolowanie przestrzegania powszechnie obowiązującego prawa oraz przepisów prawa miejscowego. W 2021 r. na terenie gminy Będzino policja ujawniła 161 przestępstw i podjęła 1 492 interwencje.

Wykres 8 Liczba i rodzaj ujawnionych przestępstw na terenie gminy Będzino w 2021 r.

Źródło: Raport o stanie gminy Będzino w 2021 r., s. 121.

W 2021 r. Zespół Dzielnicowych przeprowadził policyjne akcje prewencyjne, do których należały: „Trzeźwy poranek”, „Bezpieczna droga do szkoły”, „Akcja bezdomni”, „Bezpieczne wakacje” oraz „Bezpieczne ferie zimowe”. Przeprowadzone działania miały charakter prewencyjny i represyjny. Skierowane były do różnych grup społecznych, a ich celem było zmniejszenie liczby najbardziej uciążliwych przestępstw i wykroczeń. Ponadto dzielnicowi gminy Będzino prowadzili w podległych sobie rejonach służbowych działania w ramach planów priorytetowych. Działania w ramach tych planów miały na celu wyeliminowanie zjawisk negatywnych. Przeprowadzone czynności w sposób znaczący przyczyniły się do ograniczenia lub całkowitego ich wyeliminowania².

² Raport o stanie gminy Będzino w 2021 r., s. 120-121.

Ochrona zdrowia

Na terenie gminy Będzino funkcjonuje niepubliczny zakład opieki zdrowotnej (NZOZ) w Będzinie z filią w Dobrzycy oraz prywatna przychodnia lekarska Balticmed w Mścicach. W przychodni w Będzinie dostępny jest gabinet ginekologa, stomatologa oraz ortodonta. Dostęp do specjalistów w przychodni w Mścicach zapewnia gabinet stomatologa, ortopedy, radiologa oraz fizykoterapeuty. Na terenie gminy funkcjonują dwie apteki: w Będzinie oraz w Mścicach.

Dodatkowo w budynku Gminnego Ośrodka Kultury w Będzinie działa gabinet rehabilitacji, z którego najczęściej korzystają osoby starsze. Na podstawie skierowania od lekarza rodzinnego korzystają one dwa razy do roku z bezpłatnych zabiegów tj.: magnetoterapii, laseroterapii, elektroterapii, sonoterapii, fonoterapii, krioterapii, ćwiczeń UGUL lub masażu. W 2021 r. wykonano w gabinecie 10 250 zabiegów, co wskazuje na wzrost o 6 120 (148%) zabiegów w stosunku do roku 2020. Zdecydowaną większość stanowiły bezpłatne zabiegi dla emerytów i rencistów (92%), pozostałe zabiegi były świadczone odpłatnie. Z gabinetu rehabilitacji korzystają wyłącznie mieszkańcy gminy Będzino.

W ramach działań profilaktycznych przeprowadzonych w 2021 r. zrealizowano bezpłatne badania mammograficzne dla kobiet oraz szczytowania HPV. W ramach Ogólnopolskiego Programu Profilaktyki Czerniaka w edycji 2020/2021 gmina Będzino kontynuowała rozpoczętą w 2020 r. współpracę ze Studenckim Kołem Naukowym ONKOMA przy Klinice Gastroenterologii Onkologicznej w Narodowym Instytucie Onkologii im. Marii Skłodowskiej-Curie w Warszawie. W programie biorą udział wszystkie szkoły z terenu gminy Będzino. Zajęcia z uczniami prowadzą nauczyciele korzystając z materiałów przygotowanych przez realizatorów programu³.

Organizacje społeczne

W Krajowym Rejestrze Sądowym na dzień 26 kwietnia 2022 r. na terenie gminy Będzino było zarejestrowanych 11 organizacji pozarządowych. Z kolei w rejestrze stowarzyszeń, prowadzonym przez Starostwo Powiatowe w Koszalinie, wpisanych jest 6 stowarzyszeń. Na terenie gminy Będzino aktywną działalność prowadzą następujące organizacje pozarządowe:

³ Raport o stanie gminy Będzino w 2021 r., s. 43.

- Fundacja Nasze Życie;
- Fundacja Nowe Życie Starych Pojazdów;
- Stowarzyszenie Sportowe Gminy Będzino;
- Stowarzyszenie Miłośników Psów Ras Północnych oraz Sportu Zaprzęgowego „Huskosky”;
- Stowarzyszenie „Lepsze Jutro”;
- Spółdzielnia mieszkaniowa „Na Wzgórzu”;
- Spółdzielnia mieszkaniowa własnościowo-lokatorska „Jedność”;
- Spółdzielnia mieszkaniowa własnościowo-lokatorska „Bratek”;
- Związek zawodowy przemysłu zbożowo- młynarskiego;
- Spółdzielnia mieszkaniowa „Zalesie” w Mścicach;
- Kółko rolnicze w Mścicach;
- Ochotnicza Straż Pożarna w Będzinie;
- Ochotnicza Straż Pożarna w Dobrzycy;
- Ochotnicza Straż Pożarna w Mścich;
- Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Gminy Będzino;
- UKS Karate Kanku Tymień;
- Stowarzyszenie Szachowe Husaria z Koszalina;
- Fundacja Pływamy i Ratujemy z Ustronia Morskiego⁴.

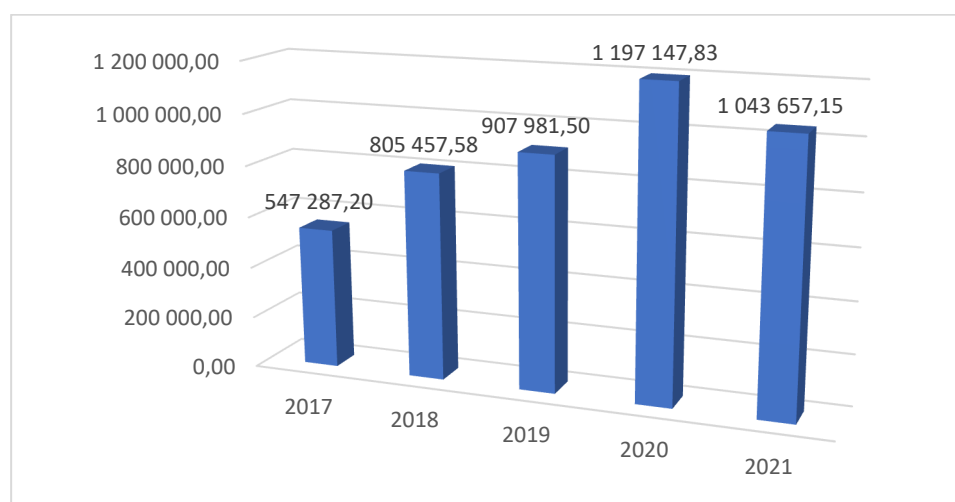
Współpraca między samorządem lokalnym a organizacjami pozarządowymi przyjmuje każdego roku dwojaki charakter. Z jednej strony gmina Będzino udziela wsparcia finansowego na realizację zadań publicznych organizowanych przez podmioty III sektora, z drugiej wspiera organizacje w formie niefinansowej, poprzez pomoc w realizacji wielu działań, doradztwo, wsparcie merytoryczne, organizacyjne i rzeczowe. Warto podkreślić, iż działalność organizacji pozarządowych wpływa na rozwój społeczny i przyczynia się do aktywizacji mieszkańców gminy. Szeroki zakres działalności organizacji pozytywnie wpływa na rozwój sportowy, artystyczny czy rekreacyjny. W dalszym rozwoju gminy Będzino należy zwrócić uwagę

⁴ Dane z Urzędu Gminy Będzino

na promowanie i wspieranie aktywnej współpracy międzysektorowej, aby aktywizować społecznie wszystkich mieszkańców gminy.

W ramach współpracy i udzielania wsparcia finansowego na realizację zadań publicznych w 2021 r. udzielono dotacji na łączną kwotę 1 043 657,15 zł. W ostatnich latach systematycznie wzrasta finansowe wsparcie dla organizacji z terenu gminy udzielane przez samorząd lokalny, co przekłada się na ich aktywną działalność społeczną w obszarze sportu, kultury, rekreacji i aktywizacji społecznej.

Wykres 9 Środki finansowe przyznane na działalność statutową organizacjom społecznym z terenu gminy Będzino w latach 2017-2021

Źródło: dane z Urzędu Gminy Będzino

System edukacji

Na terenie gminy Będzino system edukacji, wychowania i opieki nad dziećmi realizowany jest przez 4 szkoły podstawowe, 2 przedszkola i 2 punkty przedszkolne przy szkołach podstawowych oraz żłobek. Do placówek tych należą:

- Szkoła Podstawowa im. Ochotniczych Straży Pożarnych w Łeknie;
- Szkoła Podstawowa w Dobrzycy;
- Szkoła Podstawowa im. Ludzi Morza w Mścicach;
- Szkoła Podstawowa im. Kardynała Ignacego Jeża w Tymieniu;
- Przedszkole w Będzinie;
- Przedszkole „Promyki Bałtyku” w Mścicach;
- Żłobek Samorządowy w Mścicach.

W roku szkolnym 2021/2022 do szkół i przedszkoli uczęszczało 911 uczniów, w tym: 619 uczniów klas I – VIII szkół podstawowych oraz 292 dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w przedszkolach, punktach przedszkolnych i oddziałach „0” szkół podstawowych. Wśród wszystkich uczniów było 78 osób ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Łącznie we wszystkich placówkach zatrudnionych było 125 nauczycieli.

Tabela 6 Liczba uczniów i nauczycieli w placówkach edukacyjnych na terenie gminy Będzino

Placówka	Liczba uczniów/dzieci	Liczba uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi	Liczba zatrudnionych nauczycieli
Szkoła Podstawowa im. Ochotniczych Straży Pożarnych w Łeknie	110	7	20
Szkoła Podstawowa w Dobrzycy	153	2	24
Szkoła Podstawowa im. Ludzi Morza w Mścicach	282	56	32
Szkoła Podstawowa im. Kardynała Ignacego Jeża w Tymieniu	133	8	25
Przedszkole w Będzinie	89	4	9
Przedszkole „Promyki Bałtyku” w Mścicach	144	1	15
Razem	911	78	125

Źródło: dane z Urzędu Gminy Będzino

Z danych dotyczących placówek edukacyjnych na terenie gminy wynika, iż są one wyposażone w zadowalającym zakresie w urządzenia wspomagające proces edukacji i kształcenia (tj. tablice interaktywne, laptopy, projektory, drukarki etc.). Placówki posiadają dostęp do szerokopasmowego Internetu. Infrastruktura sportowa jest zróżnicowanie rozwinięta na terenie placówek, co uzależnione jest od miejscowości. Większość szkół posiada plac zabaw, salę gimnastyczną, boiska sportowe przy szkole. Jednakże niektóre z nich wymagają odnowienia, doposażenia lub generalnych remontów. Dostosowanie placówek do osób ze szczególnymi potrzebami stwierdzono w przedszkolu w Mścicach (podjazd dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich przy wejściu głównym) oraz w szkole w Dobrzycy (podjazd oraz toaleta dla niepełnosprawnych). Pozostałe obiekty nie są dostosowane do potrzeb dzieci niepełnosprawnych lub ze szczególnymi potrzebami.

W placówkach corocznie realizowane są programy finansowane ze środków zewnętrznych. W poprzednich latach realizowano w szkołach takie projekty jak: „Poznaj Polskę z MEiN”, „Laboratoria przyszłości”, „Fabryka Kompetencji Kluczowych”, „Digital Kids – zaprogramuj misję na Marsa – NUTS koszaliński”, „Aktywna tablica” itp⁵.

W ramach działalności placówek oświatowych na terenie gminy Będzino uczniowie rozwijają swoje zainteresowania i umiejętności na zajęciach kół zainteresowań, zajęciach chóru szkolnego, zespołach instrumentalnych i na treningach szkolnych kół sportowych. Na szczególną uwagę zasługują ogólnopolskie sukcesy: Szkolnego Chóru „Dominanta”, zespołu instrumentalno-wokalnego „Ad Libidum” ze Szkoły Podstawowej im. Ludzi Morza w Mścicach oraz indywidualne sukcesy w konkursach przedmiotowych uczniów ze szkół w Tymieniu, Mścicach, Dobrzycy i Łeknie. W 2021 r. duży postęp osiągnęły szkolne sekcje siatkówki. W każdej ze szkół funkcjonują szkolne drużyny siatkówki, a w szkole w Tymieniu sekcja karate. Szkoły w Dobrzycy i Łeknie rozwijają zainteresowania turystyczne uczniów. Zgodnie z tradycją Szkoła Podstawowa im. Ludzi Morza w Mścicach organizuje coroczny Festiwal Piosenki Żeglarskiej „Szum” oraz rejsy szkolną łodzią.

W 2021 r. Wójt Gminy Będzino przyznał uczniom wyróżniającym się w nauce i sporcie stypendia motywacyjne. Ogółem w 2021 r. przyznano 150 stypendiów motywacyjnych.

Gmina organizuje transport uczniów do szkół i przedszkoli, z którego korzysta około 60% uczniów⁶.

Działalność kulturalna

Działalność kulturalną na terenie gminy Będzino realizuje Gminna Biblioteka Publiczna w Będzinie oraz Gminny Ośrodek Kultury w Będzinie. W skład Gminnej Biblioteki Publicznej (GBP) wchodzi: biblioteka główna w Będzinie, filia w Mścicach, filia w Tymieniu oraz filia w Dobrzycy. GBP zatrudniała 7 pracowników na podstawie umowy o pracę. Łączny stan księgozbioru w 2021 r. wyniósł 25 645 woluminów. Poza książkami biblioteka oferuje swoim czytelnikom 2 tytuły czasopism prenumerowanych – Głos Koszaliński oraz Gazeta Miasto. W 2021 r. zarejestrowano 839 użytkowników, wszystkich zaliczono do grupy czytelników aktywnie wypożyczających. W ciągu roku biblioteka wypożyczyła na zewnątrz ogółem 23 104

⁵ Dane z Urzędu Gminy Będzino

⁶ Raport o stanie gminy Będzino w 2021 r., s. 59-60.

publikacji - książek, czasopism i innych zbiorów. Średnia wypożyczeń różnorodnych zbiorów bibliotecznych na jednego czytelnika w skali całego roku wyniosła 27,54. Poza wypożyczeniami na zewnątrz, równie ważne było udostępnianie zbiorów na miejscu, w czytelnich bibliotek. W 2021 r. udostępniono w ten sposób 5 009 jednostek zbiorów bibliotecznych. Bibliotekę odwiedziło ogółem 14 238 użytkowników. GBP posiada łącznie 8 stanowisk dla czytelników z bezpłatnym dostępem do Internetu, w tym: trzy w Będzinie, jedno w Mścicach, trzy w Tymieniu oraz jedno w Dobrzycy. Z Internetu skorzystało łącznie 877 osób.

Gminna Biblioteka Publiczna w Będzinie wraz z filiami realizuje szereg działań mających na celu popularyzację czytelnictwa, jak również rozwój kulturalny mieszkańców gminy. Biblioteka prowadzi lekcje biblioteczne, organizuje konkursy, wystawy, spotkania autorskie. Prowadzi różnego rodzaju zajęcia dla różnych grup odbiorców (szachy, zajęcia rękodzielnicze, warsztaty hobbystyczne itp.). Biblioteka wzmacnia i rozwija aktywność społeczną mieszkańców gminy, dzięki czemu wpływa na integrację społeczną.

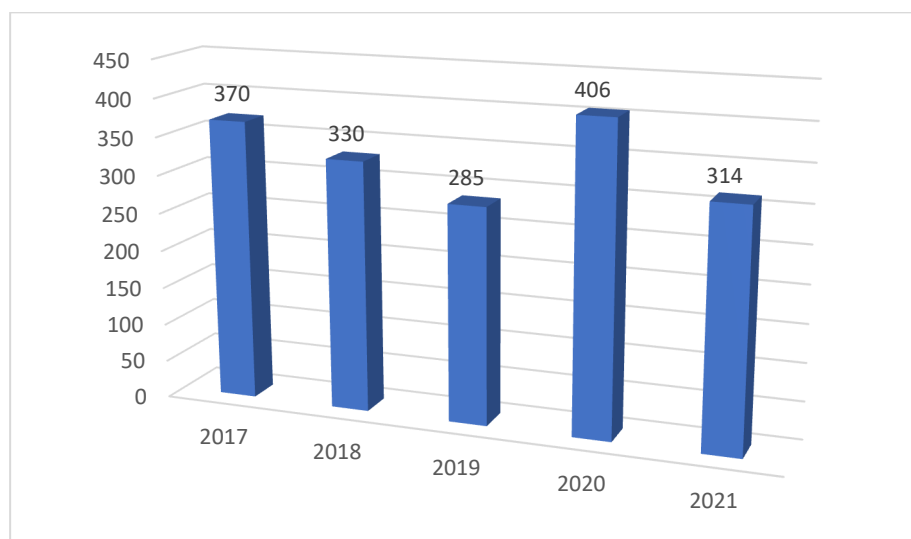
Gminny Ośrodek Kultury w Będzinie (GOK) prowadzi swoją działalność w Domu Kultury w Będzinie, w Domu Ludowym w Mścicach, w Domu Ludowym w Tymieniu, Wiejskim Domu Kultury w Dobrzycy oraz w świetlicy w Strachominie. GOK zatrudnia 9 pracowników w niepełnym wymiarze czasu pracy oraz 4 osoby na umowę zlecenie. Wszystkie placówki realizują podstawową działalność zajęciową dla dzieci, młodzieży i dorosłych, tj. zajęcia plastyczne, rękodzielnicze, sportowe, animacyjne, muzyczne, pomoc edukacyjną w odrabianiu lekcji itp. W miesiącach ciepłych organizowane są także zajęcia na świeżym powietrzu, m.in. wycieczki rowerowe, pikniki, spacer, wędrówki, zabawy integracyjne. Każda placówka wyposażona jest w stanowisko komputerowe z dostępem do Internetu, z których mogą korzystać mieszkańcy. W strukturach GOK działają cztery zespoły ludowe: Zespół Śpiewaczy „Kwiaty Polskie”, Kapela „Swaty”, Zespół Śpiewaczy „Zalesie” oraz Zespół „Popowianie”. GOK współpracuje z wieloma instytucjami gminnymi, przedsiębiorcami oraz osobami prywatnymi w ramach organizacji wielu wydarzeń kulturalnych organizowanych na terenie gminy. Obok biblioteki stanowi on instytucję wspierającą rozwój i integrację mieszkańców gminy. Włącza się aktywne w działania ogólnopolskie, a także realizuje projekty współfinansowane ze środków zewnętrznych.

II.2 Uwarunkowania gospodarcze

Rynek pracy

Zgodnie ze stanem na 2021 r. w gminie Będzino było 314 osób bezrobotnych. Stopa bezrobocia przyjęła wartość 12,1%. Liczba osób bezrobotnych drastycznie wzrosła w 2020 r. w okresie panującej pandemii. Do tego czasu liczba bezrobotnych systematycznie spadała, co również można zauważyć od 2021 r., kiedy to w stosunku do roku 2020 liczba bezrobotnych zmniejszyła się o 92 osoby i sytuacja na rynku pracy ulega stabilizacji.

Wykres 10 Liczba osób bezrobotnych na terenie gminy Będzino w latach 2017-2021

Źródło: opracowanie własne, GUS BDL

W analizowanych latach 2017-2021 można zaobserwować, że wśród osób bezrobotnych liczniejszą grupę stanowią kobiety. Bezrobocie wśród kobiet ma zazwyczaj kilka przyczyn: brak chęci do pracy, sprawowanie opieki nad osobami zależnymi, niższe kwalifikacje i doświadczenie zawodowe oraz brak odpowiednich ofert pracy dla kobiet na lokalnym rynku. W kontekście rozwoju gminy Będzino należy zwrócić uwagę na zdiagnozowanie powodu wyższego poziomu bezrobocia wśród kobiet w gminie, aby minimalizować wystąpienie zjawiska wykluczenia społecznego tej grupy zawodowej.

Ważne jest również monitorowanie udziału osób długotrwale bezrobotnych w liczbie osób niepracujących w wieku produkcyjnym. W gminie Będzino najlichnijszą grupę bezrobotnych stanowią osoby długotrwale bezrobotne. W 2021 r. odnotowano ich aż 199 na 314 wszystkich bezrobotnych. Osoby te często posiadają nieodpowiednie lub zdezaktualizowane kwalifikacje zawodowe, mają trudności ze znalezieniem pracy, co prowadzi do zniechęcenia i strachu, a po dłuższym czasie do braku chęci ponownego podjęcia aktywności zawodowej, co prowadzi

do wykluczenia społecznego. Osoby takie często również zasilają tzw. „szarą strefę” albo przejmują status bezrobotnego, w wyniku czego działania aktywizacyjne skierowane do osób długotrwale bezrobotnych są nieefektywne i bezskuteczne. Praca z tą grupą osób należy do najtrudniejszych, gdyż często dobrowolnie nie chcą oni pracować. Odpowiednie wsparcie i doradztwo w zakresie ukazywania korzyści płynących z zatrudnienia powinno wpływać z różnych instytucji i organizacji, nie tylko tych oferowanych przez Powiatowy Urząd Pracy.

Tabela 7 Liczba osób bezrobotnych na terenie gminy Będzino w latach 2017-2021

Wyszczególnienie	2017	2018	2019	2020	2021
Ogółem	370	330	285	406	314
Kobiety	230	191	175	206	167
Mężczyźni	140	139	110	200	147
Do 25 roku życia	32	34	22	50	30
Do 30 roku życia	70	60	57	96	65
Powyżej 50 roku życia	118	110	100	118	94
Długotrwale bezrobotni	209	174	151	196	199

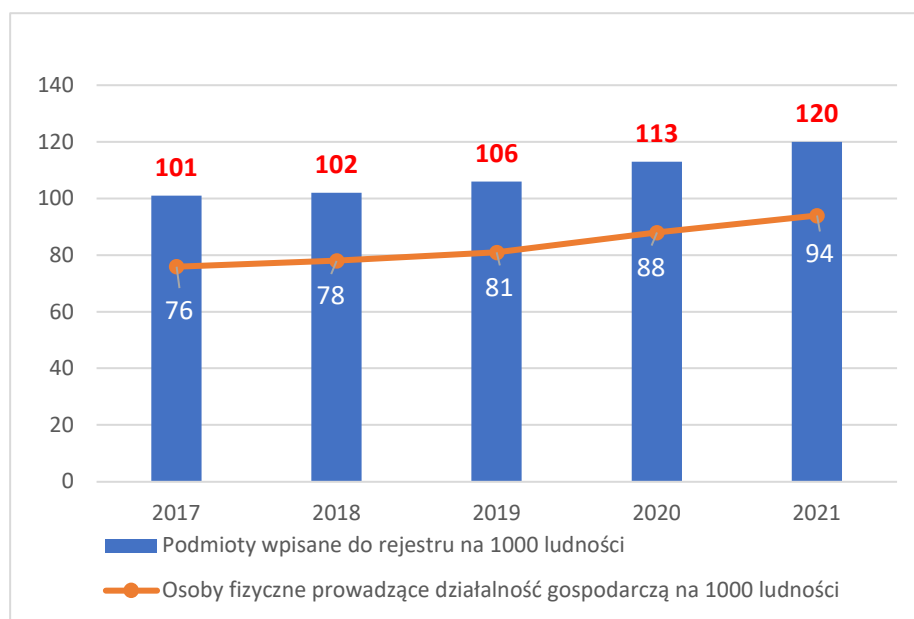
Źródło: opracowanie własne, GUS BDL

Przedsiębiorczość

O rozwoju gospodarczym świadczy przede wszystkim rozwój przedsiębiorczości na terenie gminy. Według danych z GUS w gminie Będzino w 2021 r. w rejestrze REGON na 1000 ludności zarejestrowanych było 120 podmiotów gospodarki narodowej, z czego 94 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Liczba podmiotów ogółem na 1000 ludności w analizowanym okresie lat 2017-2021 zwiększyła się o 19 podmiotów, w tym o 18 podmiotów prowadzonych przez osoby fizyczne, co oznacza, że gmina stwarza dobre warunki do rozwoju gospodarczego i zakładania własnych działalności gospodarczych.

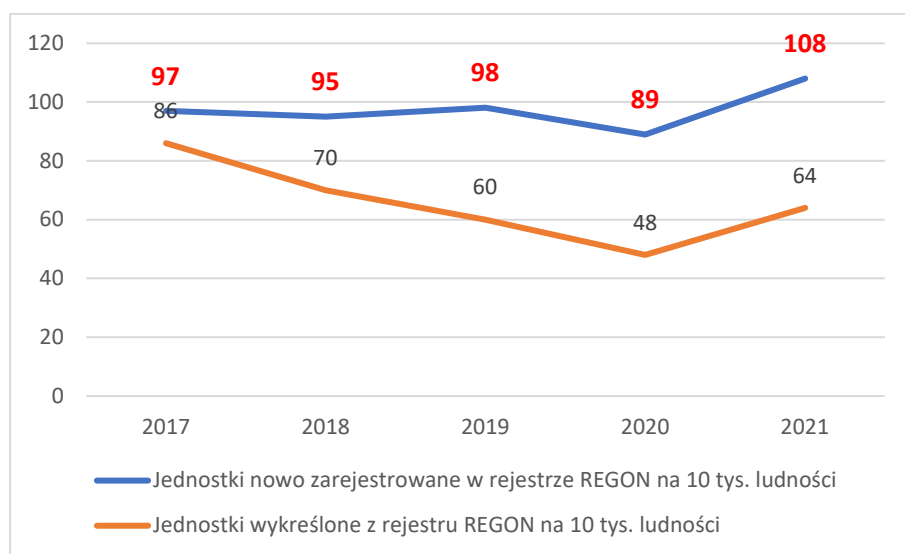
Korzystne warunki gospodarcze, jakie stwarza gmina Będzino, potwierdzają także dane dotyczące liczby nowo rejestrowanych i wykreślanych podmiotów gospodarczych. W analizowanych latach 2017-2021 liczba nowych podmiotów, które rozpoczynają swoją działalność jest stosunkowo wyższa niż tych wykreślanych z rejestru REGON. W 2021 r. zarejestrowano 108 nowych podmiotów, a wykreślono 64.

Wykres 11 Podmioty wpisane do rejestru REGON na 1000 ludności w latach 2017-2021

Źródło: opracowanie własne, GUS BDL

Wykres 12 Nowo zarejestrowane i wyrejestrowane podmioty na 10 tys. ludności w latach 2017-2021

Źródło: opracowanie własne, GUS BDL

Przedsiębiorcy działający na terenie gminy Będzino wykonują działalność gospodarczą w różnych branżach. Przewagę stanowią usługi takie jak: konserwacja i naprawa pojazdów samochodowych, usługi elektryczne, handel, budownictwo w zakresie wznoszenia budynków, usługi budowlane wykończeniowe, transport drogowy, rolnictwo, usługi noclegowe turystyczne i miejsca krótkotrwałego zakwaterowania, usługi fryzjerskie i kosmetyczne, usługi gastronomiczne itp.

Gmina Będzino posiada charakter typowo rolniczy. Rolnicza przestrzeń produkcyjna zajmująca ponad 13 tys. ha, tj. 81% powierzchni ogólnej gminy, stanowi główne bogactwo przyrodnicze gminy oraz świadczy o dużej liczbie gospodarstw rolniczych na jej terenie. W 2021 r. na terenie gminy Będzino było 1 024 gospodarstw rolnych. Zdecydowanie największą grupę stanowią indywidualne gospodarstwa rolne w liczbie 986 szt. W użytkowaniu indywidualnych gospodarstw rolnych było około 10 000 ha użytków rolnych i ok. 174 ha lasów. W posiadaniu osób prawnych znajduje się 38 szt. gospodarstw rolnych. Grunty rolne zajęte przez osoby prywatne na prowadzenie działalności rolniczej to powierzchnia 3 240 ha użytków rolnych i 1 375 ha lasów.

Najliczniejszą grupę stanowią gospodarstwa rolne o areale do 5 ha. Uprawy prowadzone są na gruntach własnych i dzierżawionych. Dominującym działem jest uprawa zbóż, roślin strączkowych i roślin oleistych na nasiona, warzywnictwo, sadownictwo. Ponadto chów i hodowla bydła mlecznego i pozostałego, a także drobiu. Prowadzona jest także produkcja miodu i wosku pszczelego⁷.

Tabela 8 Liczba gospodarstw wg powierzchni oraz struktury obszarowej na terenie gminy Będzino w 2021 r.

Zakres powierzchni w ha	Gospodarstwa indywidualne w szt.	Gospodarstwa osoby prawne w szt.
od ponad 1 ha do 5 ha	592	18
od ponad 5 ha do 10 ha	145	3
od ponad 10 ha do 20 ha	152	4
od ponad 20 ha do 50 ha	71	6
od ponad 50 ha do 100 ha	16	1
od ponad 100 ha i pow.	10	6
Razem	986	38

Źródło: Raport o stanie gminy Będzino w 2021 r., s. 121.

Planowanie przestrzenne

Na terenie gminy Będzino obowiązuje zgodnie z uchwałą nr XLIV/27/21 Rady Gminy w Będzinie z dnia 28 października 2021 r. *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Będzino*. Zgodnie z tym dokumentem głównym celem prowadzenia polityki przestrzennej gminy jest:

- Ochrona środowiska przyrodniczego, które wraz z środowiskiem kulturowym stanowi największe bogactwo gminy.

⁷ Raport o stanie gminy Będzino w 2021 r., s. 72-74.

- Zabezpieczenie celów społecznych tzn. zapewnienie godnych warunków zamieszkania, pracy i wypoczynku mieszkańcom gminy poprzez:
 - a) podniesienie jakości życia mieszkańców gminy, w tym poszczególnych jednostek osadniczych poprzez zapewnienie właściwego stopnia wyposażenia w usługi lokalne i ponadlokalne. W tym celu tworzy się w miejscowościach o dużej dynamice rozwojowej rezerwy terenowe dla ich realizacji,
 - b) ukształtowanie terenów zieleni i rekreacji w powiązaniu w miarę lokalnych możliwości z naturalnymi systemami przyrodniczymi,
 - c) podniesienie standardu zamieszkania poprzez realizację infrastruktury technicznej, zgodnie z przyjętymi kierunkami rozwoju,
 - d) umożliwienie dodatkowego źródła utrzymania poprzez zapewnienie terenów pod zabudowę usługową i usługowo-mieszkaniową,
 - e) prowadzenie właściwej polityki w zakresie ochrony dóbr kultury i ochrony środowiska przyrodniczego.
- Kształtowanie sprzyjających warunków funkcjonowania rolnictwa jak i innych dziedzin gospodarki.
- Tworzenie warunków i zachęt dla rozwoju różnorodnych form turystyki.
- Usprawnianie układu komunikacyjnego polegające na jego rozwoju i podnoszeniu standardu⁸.

Na terenie gminy Będzino obowiązuje 7 planów zagospodarowania przestrzennego. Powierzchnia gminy objęta miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego wynosi 1 814 ha, co daje 10,9% powierzchni gminy. W 2021 r. wydano 27 decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego. Inwestycje te dotyczyły m.in. budowy sieci wodociągowej, przebudowy otwartego rowu melioracyjnego na rurociąg szczelny, budowy świetlicy wiejskiej w miejscowości Popowo, budowy stacji bazowej telefonii komórkowej w miejscowości Łekno czy budowy odcinków sieci energetycznej i gazowej w różnych miejscowościach gminy.

W 2021 r. wydano także 327 decyzji o warunkach zabudowy: w tym 286 decyzji dotyczących zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej oraz 13 decyzji dotyczących zabudowy usługowej

⁸ UCHWAŁA NR XLIV/271/21 RADY GMINY W BĘDZINIE z dnia 28 października 2021 r. w sprawie uchwalenia zmiany *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Będzino*, s. 39.

oraz 38 decyzji innych (zmiany, decyzje odmowne). W stosunku do roku 2020 wydano o 40 decyzji więcej (w tym dotyczących zabudowy mieszkaniowej o 41 decyzji więcej), co wskazuje na możliwość rozwoju zabudowy mieszkaniowej⁹.

II.3 Uwarunkowania środowiskowe

Bogactwo przyrodnicze i kulturowe

Gmina Będzino leży na Równinie Białogardzkiej, a jej północno-zachodnia część graniczy z Morzem Bałtyckim. W południowej części gminy znajduje się fragment rezerwatu torfowiskowo-leśnego Wierzchomińskie Bagno o powierzchni 43,64 ha, należącego do Nadleśnictwa Karnieszewice. Północno-wschodnia część przylega do jeziora Jamno. Tereny leśne zajmują 10% powierzchni gminy, a użytki rolne 80%. Na obszarze gminy znajduje się rezerwat florystyczny Wierzchomińskie Bagna oraz 6 zespołów pałacowo-ogrodowych w miejscowościach: Dobre, Dworek, Kładno, Mścice, Pleśna i Strzepowo. Przy pałacach i dworach rośnie wiele drzew o rozmiarach pomnikowych. W miejscowości Dobrzyca znajdują się Ogrody Tematyczne Hortulus oraz Ogrody Hortulus Spectabilis z wieżą widokową i labiryntem grabowym.

Na terenie gminy Będzino występują następujące formy ochrony przyrody:

- Rezerваты przyrody: Wierzchomińskie Bagno, Warnie Bagno,
- Obszar chronionego krajobrazu: Koszaliński Pas Nadmorski,
- Obszary Natura 2000: Trzebiatowsko-Kołobrzeski Pas Nadmorski, Bukowy Las Górki, Warnie Bagno
- Użytki ekologiczne: Bagna Mścice¹⁰.

⁹ Raport o stanie gminy Będzino w 2021 r., s. 106.

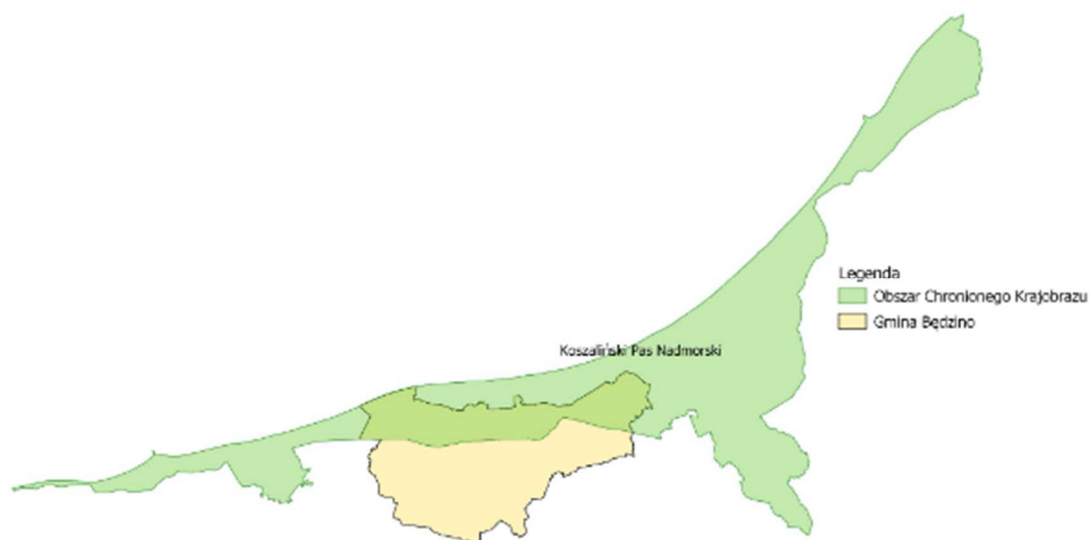
¹⁰ Program Ochrony Środowiska dla Gminy Będzino na lata 2022-2025 z perspektywą na lata 2026-2029, s. 16.

Mapa 2 Rezerwaty przyrody na terenie gminy Będzino

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Będzino na lata 2022-2025 z perspektywą na lata 2026-2029, s. 117.

Mapa 3 Obszar chronionego krajobrazu na terenie gminy Będzino

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Będzino na lata 2022-2025 z perspektywą na lata 2026-2029, s. 118.

Mapa 4 Obszary Natura 2000

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Będzino na lata 2022-2025 z perspektywą na lata 2026-2029, s. 119.

Mapa 5 Użytek ekologiczny „Bagna Mścice” na terenie gminy Będzino

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Będzino na lata 2022-2025 z perspektywą na lata 2026-2029, s. 120.

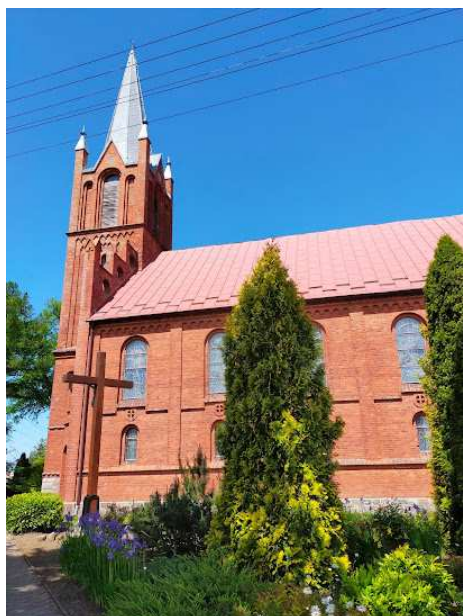
Obiektami zabytkowymi zlokalizowanymi na terenie gminy są m.in. kościół pw. św. Jana Chrzciciela w Łeknie (styl gotycki – XV wiek), kościół pw. Matki Bożej Królowej Polski w Śmiechowie (styl późnogotycki – XV wiek), kościół pw. Piotra i Pawła w Wierzchominie, (zbudowany w 1784 r.), kościół pw. św. Andrzeja Boboli w miejscowości Strzepowo (styl neogotycki – XIX wiek), kościół pw. św. Trójcy w Dobrzycach (styl neogotycki, zbudowany 1867 r.), pałac neoklasycystyczny w Dworkach (II połowa XIX wieku), dwór klasycystyczny w Pleśnej (XVIII – XIX wiek), zespół pałacowo-parkowy w Dobrej (II połowa XIX wieku), zespół pałacowo-ogrodowy w Kładnie (połowa XIX wieku).

Zdjęcie 1 Kościół pw. św. Jana Chrzciciela w Łeknie (po lewej) oraz kościół pw. Matki Bożej Królowej Polski w Śmiechowie (po prawej)

Źródło: <https://zabytek.pl/pl> (dostęp: 10.02.2023 r.)

Zdjęcie 2 Kościół pw. Trójcy Świętej w Dobrzyca (po lewej) oraz kościół pw. św. Andrzeja Boboli w Strzepowie (po prawej)

Źródło: <https://zabytek.pl/pl> (dostęp: 10.02.2023 r.)

Przez teren gminy przebiegają szlaki turystyczne piesze i rowerowe. Do szlaków pieszych należy „Międzynarodowy Szlak Północny” (nadmorski), który biegnie przez teren następujących miejscowości: Podczele I, Sianożęty, Ustronie Morskie, Pleśna, Gąski, Sarbinowo, Mielno, Unieście, Osieki, Iwięcino, Bielkowo. Jest to fragment szlaku o randze

międzynarodowej, zaczynający się aż we Francji, biegnący do Broniewa. W gminie Będzino obejmuje pas ok. 6 km i przechodzi przez nadmorską miejscowość Pleśna.

Szlaki rowerowe występujące na terenie gminy Będzino to:

- „Szlak Jamneński” (okrąża Jezioro Jamno od strony południowej, Mielno, Strzeżenie, Dobiesławiec, Mścice, Łabusz, Osieki);
- „Szlak romantyczny” (biegnie przez miejscowości: Dobrzyca, Strzepowo, Strachomino, Rusowo);
- „Szlak Pałaców” (biegnie przez miejscowości: Mostowo, Rosnowo, Niedalino, Strzekęcino, Bardzolino, Białogórzyno, Nosowo, Parsowo, Świemino, Warnino, Wierzchomino, Dobrzyca, Śmiechów, Gąski Latarnia);
- „Szlak wiatraków” (biegnie przez miejscowości: Tatów, Popowo, Dobrzyca, Strachomino, Łopienica, Pleśna);
- „Szlak łącznikowy” (biegnie przez miejscowości: Będzinko, Będzino, Wierzchomino);
- „Szlak spichlerzy” (biegnie przez miejscowości: Mścice, Biesiekierz, Dunowo, Jarzyce, Świeszyno, Manowo).

Infrastruktura techniczna

Gospodarka mieszkaniowa i komunalna

Na koniec 2021 r. zasób mieszkaniowy gminy Będzino wynosił 47 lokali o łącznej powierzchni użytkowej 2 298,73 m², w tym 10 lokali socjalnych w miejscowości Wierzchomino o łącznej powierzchni 239 m². Mieszkania komunalne zlokalizowane są w Barninie, Będzinie, Dobrzycy, Dworku, Dobiesławcu, Mścicach, Strachominie, Stoisławiu, Tymieniu oraz jeden lokal w Koszalinie (m. Jamno). Wszystkie lokale posiadają instalacje wodno-kanalizacyjną, elektryczną oraz indywidualne źródła ciepła. Średnia powierzchnia użytkowa mieszkań wynosi około 48,91 m².

Warto nadmienić, iż realizowana w 2023 r. adaptacja 2 obiektów gminnych w Wierzchominie 20 i Dworku 4 pozwoli przygotować w nich 22 odnowione lokale socjalne (w tym 4 dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnością ruchową), 2 świetlice, 2 strefy włączenia cyfrowego z miejscami na realizację usług szkoleniowo-doradczych. Inwestycja jest prowadzona w ramach programu „Szansa na lepszy start w Gminie Będzino”, wyłonionego konkursie na realizację pilotażowego modelu efektywnego, kompleksowego systemu średnio-

i długoterminowej pomocy i włączenia społecznego dla osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem, m.in. w zakresie zaspokojenia potrzeb w obszarze mieszkalnictwa, rynku pracy, edukacji i innych usług społecznych. Projekt przygotowało i realizuje Stowarzyszenie „Lepsze Jutro” od 01.03.2023 do 10.12.2023 r. w ramach zadania publicznego „Wzajemnie Potrzebni” zleconego mu przez Kancelarię Prezesa Rady Ministrów ze środków budżetu Państwa. Wartość projektu: 3 389 260 zł. Zakłada on m.in. utworzenie Społecznej Agencji Najmu zarządzającej 26 utworzonymi lub wyremontowanymi w ramach projektu lokalami socjalnymi, z których 22 powstaje w obiektach gminy, a 4 w prywatnych lokalach (wymóg projektu).

Drogi

Układ komunikacyjny na terenie gminy Będzino jest bardzo rozbudowany poprzez przebiegające przez gminę trasy dróg krajowych, powiatowych i gminnych. Łącznie przez teren gminy przebiega 298,17 km dróg, do których należą:

- droga ekspresowa S6 o długości 17 km,
- droga krajowa nr 11 o długości 20,5 km,
- drogi powiatowe o długości 60,67 km,
- drogi gminne o długości ok. 200 km.

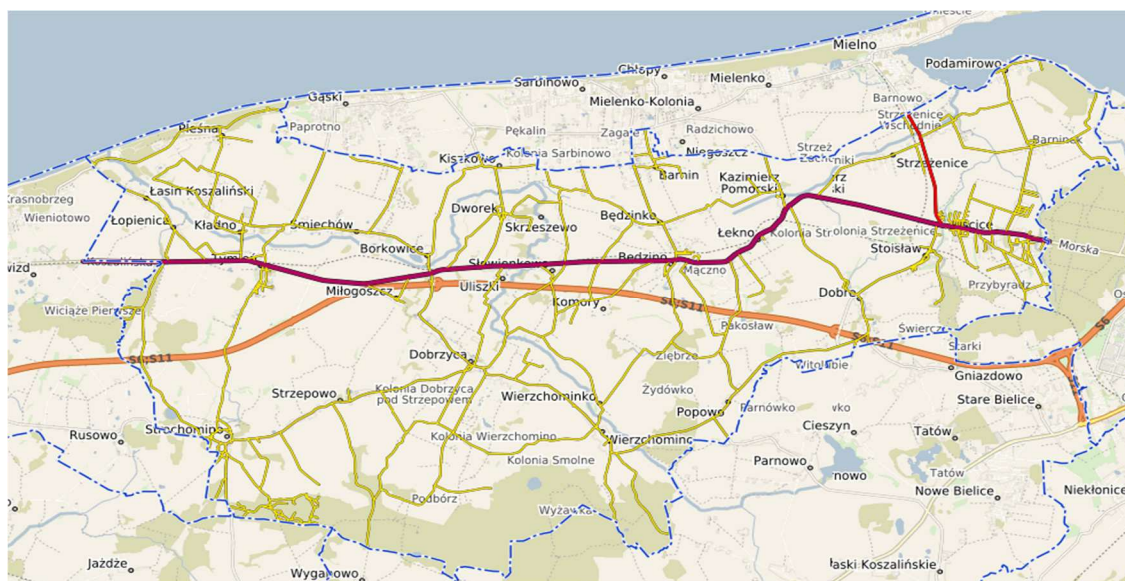
Budowa drogi ekspresowej S6 znacznie poprawiła dostępność komunikacyjną gminy Będzino oraz stworzyła jej nowe szanse rozwoju. Obecnie zakłada się na podstawie materiałów i informacji uzyskanych z Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad Oddział w Szczecinie kontynuację budowy drogi S11 w kierunku południowym i S6 w kierunku wschodnim, poza granicami gminy Będzino. Skutkiem ubocznym budowy dróg ekspresowych jest jednak obniżenie kategorii niektórych innych dróg. W 2020 r. droga wojewódzka nr 165 Mścice-Mielno została zaliczona do kategorii dróg powiatowych. Obecnie DK11 zagraża zaliczenie do dróg wojewódzkich. Gmina powinna zabiegać o utrzymanie dotychczasowych kategorii dróg, a także o przywrócenie statusu DW 165.

Układ komunikacyjny na terenie gminy Będzino składa się z drogi krajowej nr 11, należącej do podstawowego układu krajowego, przebiegającej wzdłuż całej gminy z Kołobrzegu przez Koszalin do Poznania oraz z dróg prostopadłych powiatowych i gminnych dających połączenie z miejscowościami gminy oraz terenem gmin sąsiednich. Droga nr 11 posiada decydujące znaczenie dla obsługi komunikacyjnej gminy. jej cechą w powiazaniach komunikacyjnych jest

duży wzrost natężenia ruchu samochodowego w okresie letnim. Stan techniczny dróg jest dobry.

Przez obszar gminy wzdłuż drogi krajowej nr 11 przebiega zelektryfikowana kolej jednotorowa łącząca stację kolejową w Koszalinie z docelową miejscowością Kołobrzegiem. W miejscowości Mścice linia kolejowa rozgałęzia się w kierunku miejscowości Mielno przybierając charakter drogi turystycznej.

Mapa 6 Infrastruktura komunikacyjna na terenie gminy Będzino

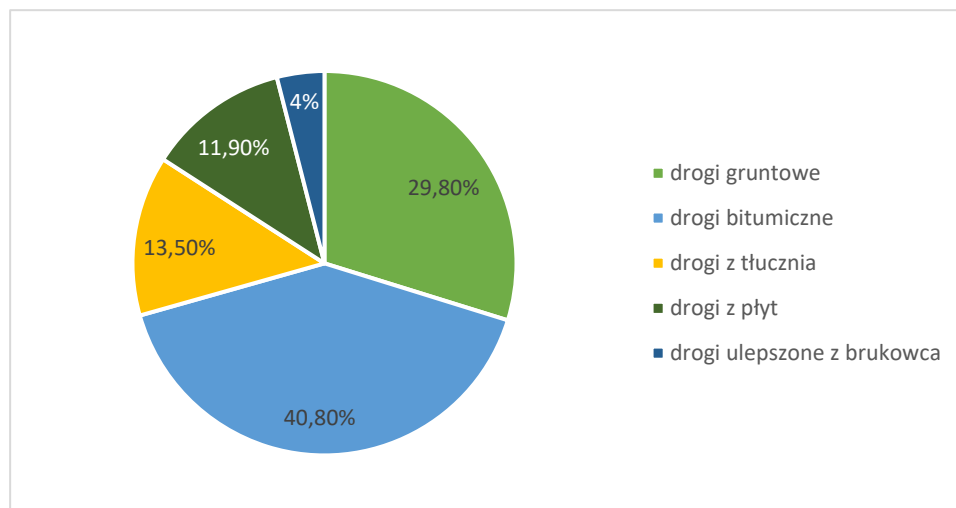

Źródło: <https://bedzino.e-mapa.net/> (dostęp: 10.02.2023 r.)

Gmina Będzino nie jest organizatorem transportu zbiorowego. Wszystkie usługi transportu publicznego wykonywane na obszarze gminy, są świadczone przez prywatnych przewoźników, min. na trasach: Koszalin – Dobrzyca, Koszalin – Mielno, Koszalin – Kołobrzeg, Koszalin – Tymień, Koszalin – Gąski.

Na terenie gminy Będzino znajduje się sieć dróg gminnych publicznych o całkowitej długości 99,52 km. Są to drogi o powierzchni głównie bitumicznej oraz gruntowej.

Wykres 13 Struktura dróg gminnych według powierzchni w 2021 r.

Źródło: Raport o stanie gminy Będzino w 2021 r., s. 77.

W skład dróg gminnych wchodzi także drogi wewnętrzne o długości ok. 100 km, które nie zaliczają się do dróg publicznych. Są to przeważanie dojazdy do nieruchomości zabudowanych w tym również do osiedli mieszkaniowych. Drogi te remontowane są według potrzeb w standardzie zbliżonym do dróg publicznych, czyli materiałami niepylnymi (asfalty, mieszanki, gruz i kruszywa). W roku 2021 sieć dróg gminnych wewnętrznych powiększyła się o ok. 12 km. Zwiększenie jest związane z rozpoczęciem użytkowania gruntów gminnych, które sklasyfikowane były jako drogi, ale do tej pory nie były użytkowane.

Sieć wodociągowa

Długość czynnej sieci wodociągowej na terenie gminy Będzino wynosi 98 700 m. W 2021 r. odnotowano 1 509 czynnych przyłączy wodociągowych oraz 37 awarii wodociągowych. Zgodnie z potrzebami mieszkańców gminy prowadzone są działania w zakresie zapewnienia ciągłego, nieprzerwanego zaopatrzenia w wodę przeznaczoną do spożycia. W tym celu realizowane są działania związane z modernizacją bazy infrastruktury technicznej ujęć wody i stacji uzdatniania wody. Na terenie gminy istnieje 10 ujęć wody, które wymagają modernizacji. Planuje się systematyczne realizowanie niniejszych zadań, pod warunkiem uzyskania przez samorząd lokalny finansowych źródeł zewnętrznych na ten cel.

Sieć kanalizacyjna

Długość czynnej sieci kanalizacyjnej na terenie gminy wynosi 39 200 m. W 2021 r. istniało 306 przyłączy do sieci kanalizacyjnej i odnotowano 34 awarie tej sieci. Na terenie gminy wzrasta liczba przydomowych oczyszczalni ścieków. Priorytetowym zadaniem gminy w obszarze rozwoju infrastruktury technicznej jest rozbudowa sieci kanalizacyjnej. W tym celu

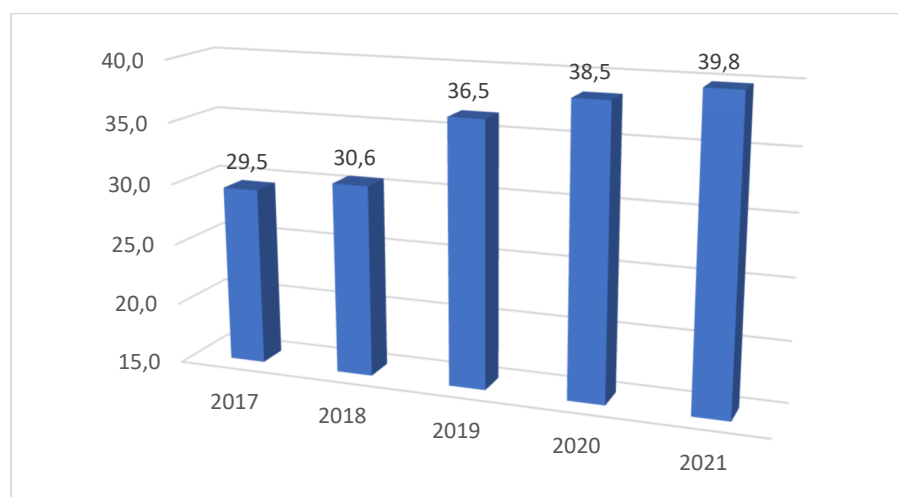
opracowano koncepcję „Budowa sieci kanalizacji ściekowej w układzie grawitacyjno-tłocznym w gminie Będzino” oraz podjęto działania w celu realizacji niniejszego zadania.

Koncepcję budowy sieci kanalizacji sanitarnej w gminie Będzino, podzielono na dwa etapy realizacyjne, przewidujące skanalizowanie 25 miejscowości. W etapie „I północnym”, obejmującym północną część gminy planuje się skanalizować 17 miejscowości. Etap „II południowy” przewiduje do skanalizowania kolejne 8 miejscowości. Ścieki odprowadzane będą planowanymi do budowy sieciami do oczyszczalni Jamno. Zakłada się, że przy wykonaniu założonego planu dostęp do kanalizacji będzie posiadało 93% mieszkańców gminy.

Sieć gazowa

Gmina Będzino realizuje także działania w zakresie zwiększenia dostępności do sieci gazowej na terenie gminy. W 2021 r. rozbudowano sieć gazową o kolejne 1 744 m w następujących miejscowościach: Kładno (825 m), Mścice (162 m), Strzeżenice (130 m), Tymień (327 m) oraz Będzinko (300 m). Wraz z rozbudowa sieci gazowej na terenie gminy zwiększa się udział mieszkańców korzystających z sieci gazowej. W 2021 r. ludność korzystająca z gazu wynosiła 39,8% całej populacji gminy, przy czym w porównaniu do roku 2017 nastąpił wzrost o 10,3%. W planach samorządu gminnego jest także zgazyfikowanie miejscowości Dobre, gdzie opracowywana jest dokumentacja projektowa tego zadania.

Wykres 14 Odsetek ludności z terenu gminy Będzino korzystająca z instalacji gazowej w latach 2017-2021

Źródło: opracowanie własne, GUS BDL

Jakość powietrza

W województwie zachodniopomorskim pomiary jakości powietrza dokonywane są w podziale na trzy strefy: Aglomerację szczecińską, miasto Koszalin i strefę zachodniopomorską, do której należy gmina Będzino.

Zgodnie z *Roczną oceną jakości powietrza w województwie zachodniopomorskim – raport wojewódzki za rok 2021* (GIOŚ RWMS w Szczecinie, 2022 r.) na terenie gminy Będzino wyznaczono obszar przekroczeń docelowego stężenia rocznego O₃ w powietrzu ze względu na kryterium ochrony roślin.

W rocznej ocenie jakości powietrza za rok 2021 z uwzględnieniem kryteriów przyjętych ze względu na ochronę zdrowia ludzi, klasę C uzyskała jedynie strefa zachodniopomorska ze względu na zanieczyszczenia powietrza benzo(a)pirenem w pyłe zawieszonym PM₁₀. W przypadku pozostałych zanieczyszczeń wszystkie trzy strefy województwa zostały sklasyfikowane jako A (A1 pod kątem pyłu zawieszzonego PM_{2,5} faza II). Ocenę przeprowadzono głównie w oparciu o wyniki pomiarów prowadzonych w roku 2021 na stacjach włączonych do sieci Państwowego Monitoringu Środowiska. Jako metody uzupełniające wykorzystano dla wybranych zanieczyszczeń dostępne wyniki modelowania oraz metody szacowania uwzględniające modelowanie, a także informacje o lokalizacji źródeł i wielkości emisji zanieczyszczeń do powietrza.

Tabela 9 Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia ludzi – klasyfikacja podstawowa (klasy: A, C oraz A1, C1 dla pyłu PM_{2,5})

Nazwa strefy	SO ₂	NO ₂	C ₆ H ₆	CO	O ₃	PM ₁₀	Pb	As	Cd	Ni	B(a)P	PM _{2,5}
Agglomeracja szczecińska	A	A	A	A	A ¹	A	A	A	A	A	A	A1
Miasto Koszalin	A	A	A	A	A ¹	A	A	A	A	A	A	A1
Strefa zachodniopomorska	A	A	A	A	A ¹	A	A	A	A	A	C	A1

Źródło: *Roczna ocena powietrza w województwie zachodniopomorskim. Raport wojewódzki za rok 2021, s. 82.*

Z kolei w rocznej ocenie jakości powietrza, wykonanej na podstawie dostępnych informacji dla 2021 r. z uwzględnieniem kryteriów przyjętych ze względu na ochronę roślin, w przypadku

wszystkich zanieczyszczeń strefa zachodniopomorska uzyskała klasę A. Na uwzględnionym w ocenie stanowisku pomiarowym tła pozamiejskiego, zlokalizowanym w Widuchowej (powiat gryfiński), nie zanotowano wystąpienia przekroczeń poziomów dopuszczalnych/docelowych określonych dla kryterium celu ochrony roślin. Strefa zachodniopomorska została natomiast zaliczona do klasy D2 z uwagi na przekroczenie kryterium celu długoterminowego ustanowionego dla ozonu, zarejestrowane na stanowisku w Widuchowej.

Tabela 10 Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin - klasyfikacja podstawowa (klasy: A, C)

Nazwa strefy	Kod strefy	SO ₂	NO _x	O ₃
Strefa zachodniopomorska	PL3203	A	A	A

Źródło: Roczna ocena powietrza w województwie zachodniopomorskim. Raport wojewódzki za rok 2021, s. 93.

Stan jakości powietrza w gminie Będzino można określić jako bardzo dobry, co potwierdza analiza jakości powietrza dokonana w ostatnim okresie poprzez informacje dostępne na licznych stronach dostarczających danych dotyczących jakości powietrza w Polsce. Obecnie głównym zagrożeniem jakości powietrza jest smog, powstający na skutek szkodliwej działalności człowieka. Województwo zachodniopomorskie charakteryzuje się dobrą jakością powietrza, w tym w gminie Będzino nie stwierdza się większych zanieczyszczeń atmosferycznych.

W dniu 4 czerwca 2020 r. Sejmik Województwa Zachodniopomorskiego uchwalił nowe programy ochrony powietrza (POP) dla wszystkich stref województwa zachodniopomorskiego, tj. strefy aglomeracja szczecińska, miasto Koszalin oraz strefy zachodniopomorskiej. Celem tworzenia programów ochrony powietrza jest poprawa jakości powietrza i dotrzymanie norm jakości powietrza określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z 2012 r., poz. 1031) na obszarach, gdzie występują przekroczenia. Dokument zawiera analizę przyczyn występowania wysokich stężeń substancji oraz wskazuje działania naprawcze mające na celu ich redukcję do poziomów nieprzekraczających norm. Integralną częścią POP są Plany Działań Krótkoterminowych, wdrażane w sytuacjach wystąpienia ryzyka lub przekroczenia poziomów dopuszczalnych/docelowych, informowania społeczeństwa lub alarmowych w strefach województwa zachodniopomorskiego w danym roku kalendarzowym.

Odnawialne źródła energii

Wraz z rosnącym zapotrzebowaniem na energię przy jednoczesnym wyczerpywaniu się zasobów konwencjonalnych wzrasta zainteresowanie alternatywnymi sposobami pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych. Energia odnawialna jest to energia pochodząca z naturalnych, powtarzających się procesów przyrodniczych, uzyskiwana z odnawialnych niekopalnych źródeł energii (energia: wody, wiatru, promieniowania słonecznego, geotermalna, fal, prądów i pływów morskich, oraz energia wytwarzana z biomasy stałej, biogazu i biopaliw ciekłych).

Rysunek 1 Odnawialne źródła energii

<p>Energia słoneczna</p> <p>Źródło: słońce</p> <p>Technologie: fotowoltaika, kolektory słoneczne</p> <p>Zastosowania: energia elektryczna, ogrzewanie i chłodzenie</p>	<p>Energia wiatrowa</p> <p>Źródło: wiatr</p> <p>Technologie: turbiny wiatrowe</p> <p>Zastosowania: energia elektryczna</p>	<p>Energia morska</p> <p>Źródło: fale, pływy</p> <p>Technologie: tamy, elektrownie pływowe</p> <p>Zastosowania: energia elektryczna</p>	<p>Energia wodna</p> <p>Źródło: woda</p> <p>Technologie: elektrownia wodna</p> <p>Zastosowania: energia elektryczna</p>	<p>Energia geotermalna</p> <p>Źródło: Ziemia</p> <p>Technologie: pompy geotermalne i pompy ciepła</p> <p>Zastosowania: energia elektryczna, ogrzewanie i chłodzenie</p>	<p>Bioenergia</p> <p>Źródło: biomasa, drewno</p> <p>Technologie: spalanie biomasy, wytwórnie biogazu, biopaliwa</p> <p>Zastosowania: energia elektryczna, ogrzewanie i chłodzenie, transport</p>
--	--	---	---	---	--

Źródło: <https://op.europa.eu/webpub/eca/special-reports/renewable-energy-5-2018/pl/> (dostęp: 15.02.2023 r.)

Na terenie gminy Będzino do produkcji odnawialnych źródeł energii wykorzystuje się energię wiatru oraz energię światła. Według Raportu z wykonania „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Koszalińskiego” za lata 2018-2019 w 2019 r. w gminie Będzino wydano 19 pozwoleń na instalacje wykorzystujące wiatr jako odnawialne źródło energii, a także jedno pozwolenie na instalację fotowoltaiczną. Według danych na rok 2022 na terenie gminy Będzino znajduje się 272 instalacji fotowoltaicznych, które przyłączone zostały do sieci ENERGIA-OPERATOR SA Oddział w Koszalinie, o łącznej mocy 2,9161 MW¹¹.

¹¹ Program Ochrony Środowiska dla Gminy Będzino na lata 2022-2025 z perspektywą na lata 2026-2029, s. 54-55.

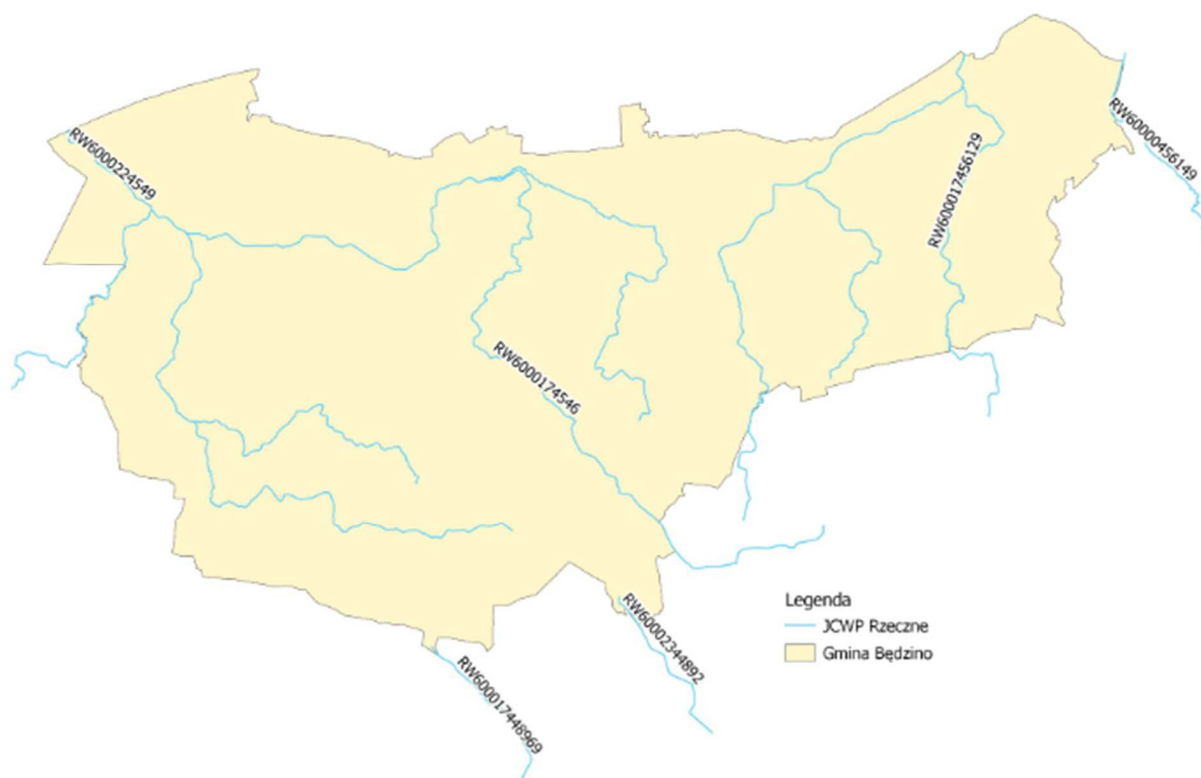
Zagrożenia suszą i powodzią

Zagrożenie powodziowe

Obszar gminy Będzino znajduje się w obrębie zlewni Morza Bałtyckiego i odwadniany jest przez rzeki Przymorza. Przez teren gminy przepływają rzeki Strzeżenica i Glinianka będąca dopływem Dzierżęcinki, oraz liczne mniejsze ciek. Gmina leży głównie na zlewniach:

- jeziora Jamno z dopływami rzeką Dzierżęcinką i rzeką Strzeżenicą,
- rzeki Czerwonej z dopływami rzeką Czerwoną, Tymienicą i Łopienniczką,
- przymorza.

Mapa 7 Jednolite Części Wód Powierzchniowych rzecznych na terenie gminy Będzino

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Będzino na lata 2022-2025 z perspektywą na lata 2026-2029, s. 77.

Gmina Będzino obejmuje swoim obszarem teren 9 Jednolitych Części Wód Powierzchniowych (JCWP). Wszystkie zagrożone są ryzykiem nieosiągnięcia celów środowiskowych. Do gminy Będzino przylega jednolita część wód przybrzeżnych Sarbinowo - Dziwna. Badania tej JCWP prowadzone były w odległości 1 mili morskiej od brzegu, w ramach monitoringu operacyjnego i badawczego w reprezentowanym punkcie pomiarowo-kontrolnym oraz na dwóch stanowiskach pomiarowych.

Tabela 11 Jednolite Części Wód Powierzchniowych znajdujące się na obszarze gminy Będzino

Lp.	KOD JCWP	Nazwa JCWP	Czy JCWP jest zagrożona ryzykiem nieosiągnięcia celów środowiskowych?
1	RW600009456149	Dzierżęcinka	Zagrożona
2	RW600010456129	Strzeżenica	Zagrożona
3	LW20904	Jamno	Zagrożona
4	RW600011448999	Radew od zb. Hajka do ujścia	Zagrożona
5	RW600010448969	Rów Czarny	Zagrożona
6	RW60001044929	Pysznicza	Zagrożona
7	CW60001WB3	Polskie wody przybrzeżne Basenu Bornholmskiego	Zagrożona
8	RW6000104545	Czerwona do Łopieniczki z Łopieniczką	Zagrożona
9	RW6000144549	Czerwona od Łopieniczki do ujścia	Zagrożona

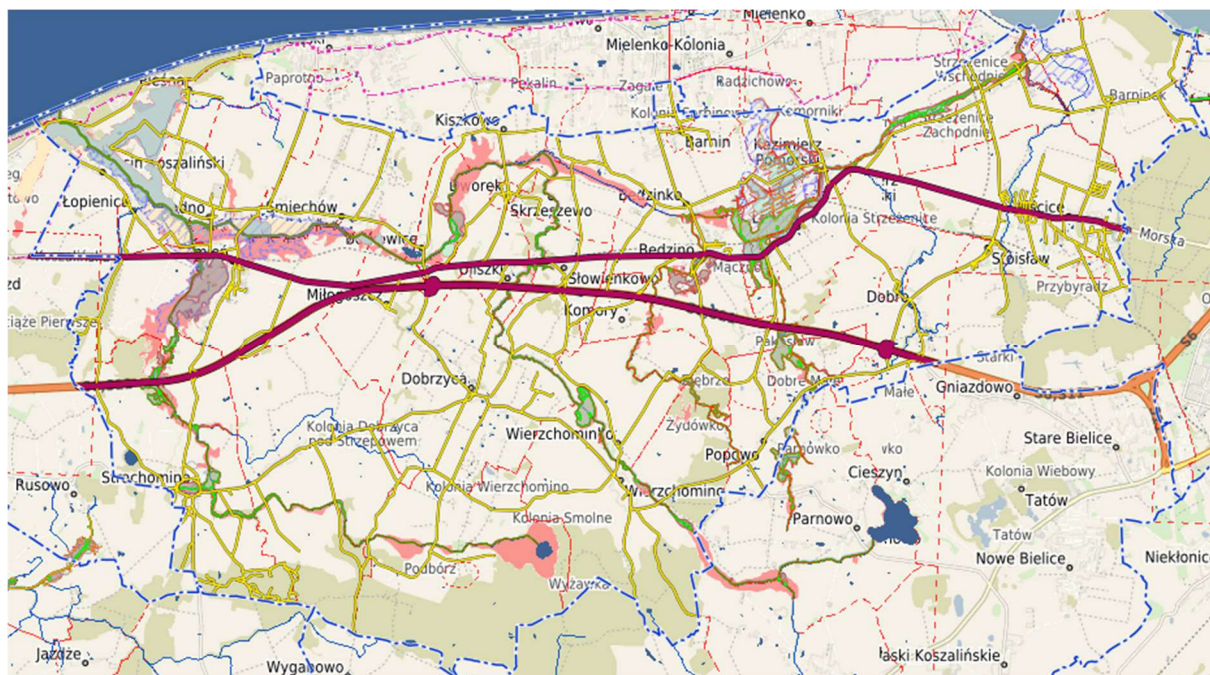
Źródło: <http://karty.apgw.gov.pl:4200/jcw-powierzchniowe> (dostęp: 07.09.2023 r.).

Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie opracowały mapy zagrożenia powodziowego (MZP) oraz mapy ryzyka powodziowego (MRP) dla terenu gminy Będzino. Na mapach przedstawiono obszary o określonym prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi:

- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat (Q 0,2%);
- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat (Q1%),
- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat (Q 10%).

Ponadto na terenie gminy Będzino wyznaczono międzywale i pas techniczny. Na obszarze tym obowiązują ograniczenia wynikające z ustawy Prawo wodne. Obszar szczególnego zagrożenia powodzią nie powinien być zabudowywany, aby nie zwiększać ryzyka powodziowego.

Mapa 8 Mapy zagrożenia powodziowego na terenie gminy Będzino

Źródło: <https://bedzino.e-mapa.net/> (dostęp: 7.09.2023 r.)

Zagrożenie suszą

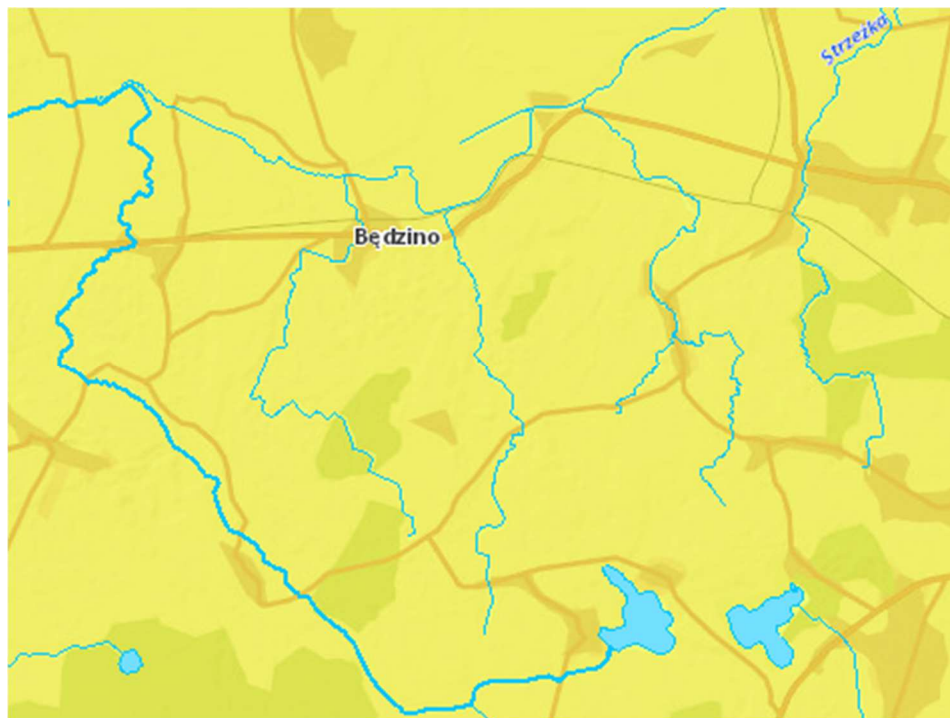
Susza, to zjawisko ciągłe o zasięgu regionalnym, objawiającym się tymczasowym ograniczeniem dostępności wody; susza definiowana jest także jako katastrofa naturalna. W zależności od czynników wpływających na rozwój intensywności i zasięgu suszy, możemy mówić o czterech, powiązanych ze sobą przyczynowo-skutkowo, typach:

- susza atmosferyczna (meteorologiczna) – charakteryzuje ją niedobór opadów, skutkujących zwiększoną ewapotranspiracją, obniżeniem lustra wód powierzchniowych, a także zmniejszenie ilości wody glebowej,
- susza rolnicza – ograniczenie dostępności wody dla roślin, co prowadzi do ich stopniowego obumierania i spadku produkcji roślinnej,
- susza hydrologiczna – charakteryzuje się obniżeniem zasobów wody rzekach oraz w naturalnych i sztucznych zbiornikach wodnych,
- susza hydrogeologiczna – długotrwałe obniżenie zasobów wód podziemnych.

Wyróżnia się także tzw. suszę gospodarczą, która na skutek niedoborów opadów, a w konsekwencji przesuszenia gleb, obniżenia przepływu w ciekach w istotny sposób wpływa na względy ekonomiczne, społeczne bądź rolnicze.

Z dostępnych danych wynika, że tereny gminy Będzino leży na obszarach określonych jako umiarkowanie zagrożone suszą hydrologiczną.

Mapa 9 Mapa zagrożenia suszą

Źródło: <https://wody.isok.gov.pl/hydroportal.html> (dostęp: 07.09.2023 r.).

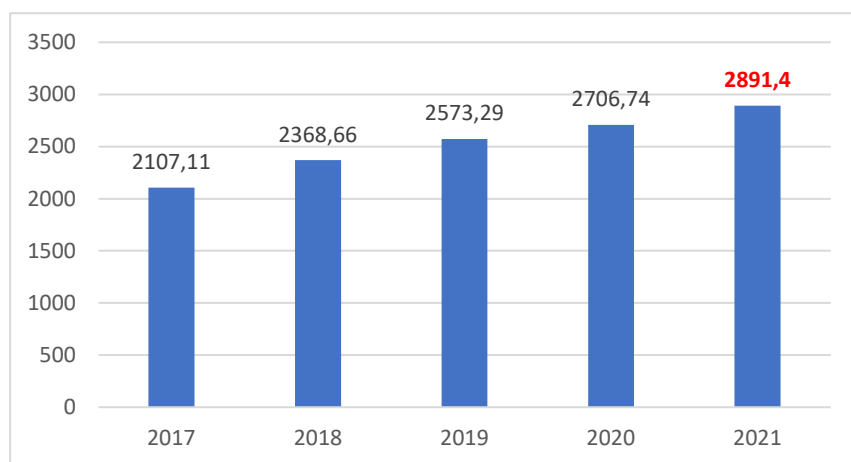
Zgodnie z obowiązującą drugą aktualizacją Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (IIaPGW) przyjętą Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 16 listopada 2022 r. w sprawie Planu zagospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry, wskazuje się, iż plany gospodarowania wodami są głównymi dokumentami planistycznymi w zakresie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza. Stanowią one podstawę do podejmowania decyzji kształtujących stan zasobów wodnych i określają zasady gospodarowania nimi. Służą także koordynowaniu działań mających na celu osiągnięcie lub utrzymanie co najmniej dobrego stanu wód oraz ekosystemów od wód zależnych, poprawę stanu zasobów wodnych, poprawę możliwości korzystania z wód oraz zmniejszenie ilości wprowadzanych do wód lud do ziemi substancji mogących negatywnie oddziaływać na wody. Gmina Będzino w ramach opracowanych planów gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry zobowiązana została m.in. do podjęcia następujących działań:

- opracowanie indywidualnego programu rekultywacji JCWP, dla których potrzeba rekultywacji została wskazana w dokumentach odrębnych lub wynika z aktualnego stanu ekologicznego JCWP (jezioro Jamno);
- wdrożenia indywidualnego programu rekultywacji JCWP, dla których opracowano Program rekultywacji (jezioro Jamno);
- aktualizację programu ochrony środowiska w celu ograniczenia emisji zanieczyszczeń do wody i powietrza, substancji będących czynnikami stwierdzonej presji chemicznej w wodzie oraz redukcji dopływu substancji priorytetowych ze zlewni do JCWP;
- Uwzględnienia w powstających opracowaniach i aktualizowanych planach zagadnień związanych z identyfikacją zagrożeń i problemów oraz wdrażaniem lokalnych działań mających na celu ograniczenie stwierdzonych presji chemicznych i poprawę stanu wód;
- Realizację działań polegających na zwiększeniu poziomu naturalnej retencji wody w zlewni w obszarach rolniczych dla ograniczenia wymywania zanieczyszczeń obszarowych w celu poprawy stanu wód i osiągnięcia wyznaczonych celów środowiskowych – dobrego stanu wód.

Gospodarka odpadami

W 2021 r. na terenie gminy Będzino odnotowano 7 976 złożonych deklaracji na segregowane odpady komunalne. Odbieranie odpadów z terenu gminy zajmuje się Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. z Koszalina. Na podstawie analizy złożonych deklaracji obejmujących nieruchomości zamieszkałe i rekreacyjno-wypoczynkowe, w 2021 r. ok. 90% mieszkańców prowadziło selektywną zbiórkę odpadów, tzw. zbiórkę u źródła. W 2021 r. wytworzono 2 891,40 Mg odpadów na nieruchomościach zamieszkałych i niezamieszkałych, w tym 1 833,05 Mg stanowiły odpady komunalne zmieszane, a 787,20 Mg odpady selektywnie zebrane. W analizowanych latach odnotowuje się wzrost ilości odpadów komunalnych na terenie gminy.

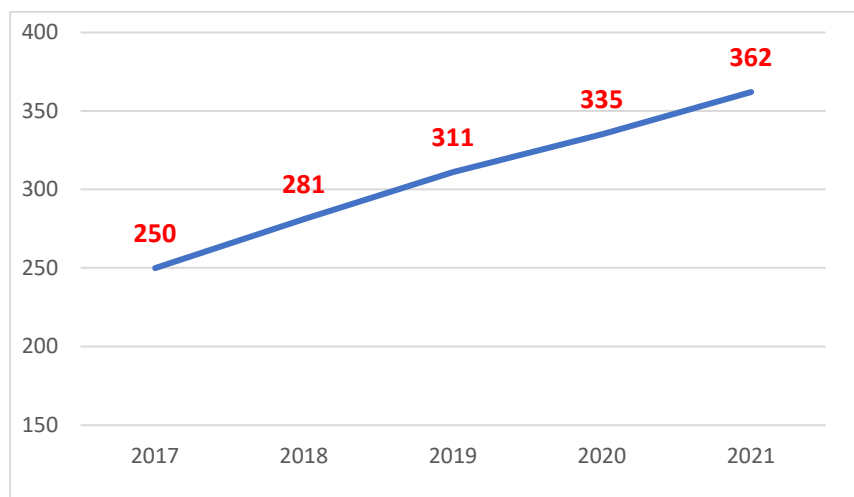
Wykres 15 Ilość odebranych odpadów komunalnych z terenu gminy Będzino w latach 2017-2021 (Mg)

Źródło: dane z Urzędu Gminy Będzino

Wraz ze wzrostem ogólnej ilości odpadów komunalnych w gminie wzrasta współczynnik ilości odebranych odpadów komunalnych na jednego mieszkańca. W analizowanym okresie wzrósł on o 112 kg i w 2021 r. wynosił 362 kg odpadów na jednego mieszkańca w ciągu roku, co wskazuje na silną potrzebę realizacji odpowiedniej polityki środowiskowej na terenie gminy, zważywszy, iż poziom recyklingu osiągnięty w 2021 r. wynosił zaledwie 27,6%.

Wykres 16 Ilość odebranych odpadów komunalnych przypadających na jednego mieszkańca z terenu gminy Będzino w latach 2017-2021 (Mg)

Źródło: dane z Urzędu Gminy Będzino

W 2022 r. gminy przystąpiła do budowy Punktu Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK). Od roku 2023 PSZOK funkcjonuje na terenie gminy.

III. Diagnoza strategiczna gminy Będzino

Wnioski z przeprowadzonej diagnozy społecznej, gospodarczej i środowiskowej

Uwarunkowania społeczne

Demografia

Gminę Będzino zamieszkuje 8 246 mieszkańców, z czego 50,2% stanowią kobiety. Liczba mieszkańców systematycznie maleje, co jest skutkiem ujemnego salda migracji oraz ujemnego przyrostu naturalnego. W analizowanych latach 2017-2021 wśród funkcjonalnych grup społecznych ubyło ludności w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym. Zwiększeniu uległa liczba osób w wieku poprodukcyjnym. W wyniku wzrostu liczby ludzi w wieku poprodukcyjnym wskaźnik obciążenia demograficznego osobami starszymi wzrósł na przestrzeni ostatnich 5 lat o 5,5%. Na koniec 2021 r. saldo migracji wynosiło -92 osoby, a saldo przyrostu naturalnego na 1000 ludności przyjęło wartość -7,73.

Pomoc społeczna

Z pomocy społecznej w gminie Będzino korzysta coraz mniej mieszkańców. W 2021 r. z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Będzinie skorzystało 2,32% ludności gminy. W analizowanych latach 2017-2021 liczba osób korzystających ze świadczeń na podstawie wydanych decyzji uległa zmniejszeniu o 448 osób. W roku 2021 z pomocy ośrodka w postaci zasiłków stałych skorzystało 46 rodzin, z zasiłków okresowych 43 rodziny, a z zasiłków celowych 90 rodzin. Głównymi powodami korzystania ze wsparcia ośrodka są ubóstwo, długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność oraz alkoholizm. Jednakże należy podkreślić, iż w analizowanych latach 2017-2021 liczba rodzin ubiegająca się o pomoc społeczną z ww. przyczyn uległa znacznemu spadkowi. Wyjątek stanowi grupa rodzin korzystających z pomocy społecznej z przyczyn niepełnosprawności oraz ubóstwa, których liczba w 2021 r. była wyższa niż w 2017 r. Ubóstwo uchodzi w dalszym ciągu za jedną z głównych przyczyn korzystania z pomocy społecznej na terenie gminy.

Wsparcie osób starszych

Zachodzące zmiany demograficzne, w tym głównie starzenie się społeczeństwa, wskazują, iż obecnie bardzo popularną formą wsparcia, z którego korzystają mieszkańcy gminy Będzino, jest pomoc w formie usług opiekuńczych, specjalistycznych usług opiekuńczych, dopłaty do pobytu osób starszych w Domach Pomocy Społecznej, a także pomoc w postaci opieki

wytchnieniowej i wsparcia asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej. Również wzrost liczby osób starszych na terenie gminy przyczynił się do potrzeby uruchomienia placówek wsparcia dla osób starszych. W Tymieniu działa Dzienny Dom Senior+, a w Mścicach funkcjonuje Klub Seniora. Placówki zrzeszają osoby starsze, oferując im różnorodne formy zajęć, integracji i rekreacji. W ramach ich działalności oferowane jest także wsparcie terapeutyczne i aktywizujące.

Bezpieczeństwo publiczne

Bezpieczeństwa publicznego na terenie gminy Będzino strzegą Ochotnicze Straże Pożarne oraz Zespół Dzielnicowych podlegający bezpośrednio pod Komisariat Policji w Mielnie. Na terenie gminy funkcjonują trzy jednostki ochrony przeciwpożarowej: OSP Będzino, OSP Dobrzyca oraz OSP Mścice, które włączone są w struktury Krajowego Systemu Ratowniczo Gaśniczego. W 2021 r. jednostki interweniowały łącznie 254 razy, głównie brały udział w miejscowych zagrożeniach. Na terenie gminy Będzino jednostki OSP Dobrzyca, Mścice i Będzino interweniowały 187 razy, na terenie innych obszarów w powiecie – 65 razy, a poza powiatem – 2 razy. Zadania Zespołu Dzielnicowych skupiają się przede wszystkim na: prowadzeniu rozpoznania przydzielonego mu rejonu pod względem osobowym, terenowym, zjawisk i zdarzeń mających wpływ na stan bezpieczeństwa i porządku publicznego, realizowaniu zadań z zakresu profilaktyki społecznej, realizowaniu zadań z zakresu ścigania sprawców przestępstw i wykroczeń, kontrolowaniu przestrzegania powszechnie obowiązującego prawa oraz przepisów prawa miejscowego. W 2021 r. na terenie gminy Będzino policja ujawniła 161 przestępstw i podjęła 1 492 interwencji.

Ochrona zdrowia

Na terenie gminy Będzino funkcjonuje niepubliczny zakład opieki zdrowotnej (NZOZ) w Będzinie z filią w Dobrzycy oraz prywatna przychodnia lekarska Balticmed w Mścicach. W przychodni w Będzinie dostępny jest gabinet ginekologa, stomatologa oraz ortodonta. Dostęp do specjalistów w przychodni w Mścicach zapewnia gabinet stomatologa, ortopedy, radiologa oraz fizykoterapeuty. Na terenie gminy funkcjonują dwie apteki: w Będzinie oraz w Mścicach. Dodatkowo w Gminnym Ośrodku Kultury w Będzinie dostępny jest gabinet rehabilitacji, z którego najczęściej korzystają osoby starsze.

Organizacje społeczne

W 2022 r. w KRS zarejestrowanych było 11 organizacji społecznych na terenie gminy. Z kolei w rejestrze stowarzyszeń, prowadzonym przez Starostwo Powiatowe w Koszalinie, wpisanych jest 6 stowarzyszeń. Współpraca między samorządem lokalnym a organizacjami pozarządowymi przyjmuje każdego roku dwojaki charakter. Z jednej strony gmina Będzino udziela wsparcia finansowego na realizację zadań publicznych organizowanych przez podmioty III sektora, z drugiej wspiera organizacje w formie niefinansowej, poprzez pomoc w realizacji wielu działań, doradztwo, wsparcie merytoryczne, organizacyjne i rzeczowe. Warto podkreślić, iż działalność organizacji pozarządowych wpływa na rozwój społeczny i przyczynia się do aktywizacji mieszkańców gminy. Szeroki zakres działalności organizacji pozytywnie wpływa na rozwój sportowy, artystyczny czy rekreacyjny.

System edukacji

Na terenie gminy Będzino system edukacji, wychowania i opieki nad dziećmi realizowany jest przez 4 szkoły podstawowe, 2 przedszkola i 2 punkty przedszkolne przy szkołach podstawowych oraz żłobek. W roku szkolnym 2021/2022 do szkół i przedszkoli uczęszczało 911 uczniów, w tym: 619 uczniów klas I – VIII szkół podstawowych oraz 292 dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w przedszkolach, punktach przedszkolnych i oddziałach „0” szkół podstawowych. Wśród wszystkich uczniów było 78 osób ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Łącznie we wszystkich placówkach zatrudnionych było 125 nauczycieli. Z danych dotyczących placówek edukacyjnych na terenie gminy wynika, iż są one wyposażone w zadowalającym zakresie w urządzenia wspomagające proces edukacji i kształcenia (tj. tablice interaktywne, laptopy, projektory, drukarki etc.). Infrastruktura sportowa jest zróżnicowana rozwinięta na terenie placówek, co uzależnione jest do miejscowości. Większość szkół posiada plac zabaw, salę gimnastyczną, boiska sportowe przy szkole. Jednakże niektóre z nich wymagają odnowienia, doposażenia lub generalnych remontów. Sam proces dydaktyczny wspierany jest przez różnego rodzaju branie udziału szkół w projektach współfinansowanych ze środków zewnętrznych. W poprzednich latach realizowano w szkołach takie projekty jak: „Poznaj Polskę z MEiN”, „Laboratoria przyszłości”, „Fabryka Kompetencji Kluczowych”, „Digital Kids – zaprogramuj misję na Marsa – NUTS koszaliński”, „Aktywna tablica”. W ramach działalności placówek oświatowych na terenie gminy Będzino uczniowie rozwijają swoje zainteresowania i umiejętności na zajęciach kół zainteresowań,

zajęciach chóru szkolnego, zespołach instrumentalnych i na treningach szkolnych kół sportowych. Na szczególną uwagę zasługują ogólnopolskie sukcesy: Szkolnego Chóru „Dominanta”, zespołu instrumentalno-wokalnego „Ad Libidum” ze Szkoły Podstawowej im. Ludzi Morza w Mścicach oraz indywidualne sukcesy w konkursach przedmiotowych uczniów ze szkół w Tymieniu, Mścicach, Dobrzycy i Łeknie.

Ośrodki kultury i działalność kulturalna

Działalność kulturalną na terenie gminy Będzino realizuje Gminna Biblioteka Publiczna w Będzinie oraz Gminny Ośrodek Kultury w Będzinie. W skład Gminnej Biblioteki Publicznej (GBP) wchodzi: biblioteka główna w Będzinie, filia w Mścicach, filia w Tymieniu oraz filia w Dobrzycy. Gminna Biblioteka Publiczna w Będzinie wraz z filiami zrealizuje szereg działań mających na celu popularyzację czytelnictwa, jak również rozwój kulturalny mieszkańców gminy. Biblioteka prowadzi lekcje biblioteczne, organizuje konkursy, wystawy, spotkania autorskie. Prowadzi różnego rodzaju zajęcia dla różnych grup odbiorców (szachy, zajęcia rękodzielnicze, warsztaty hobbystyczne itp.). Biblioteka wzmacnia i rozwija aktywność społeczną mieszkańców gminy, dzięki czemu wpływa na integrację społeczną. Z kolei Gminny Ośrodek Kultury w Będzinie realizuje swoją statutową działalność w kilku placówkach, tj.: w Domu Kultury w Będzinie, w Domu Ludowym w Mścicach, w Domu Ludowym w Tymieniu, Wiejskim Domu Kultury w Dobrzycy oraz w świetlicy w Strachominie. Wszystkie placówki realizują podstawową działalność zajęciową dla dzieci, młodzieży i dorosłych, tj. zajęcia plastyczne, rękodzielnicze, sportowe, animacyjne, muzyczne, pomoc edukacyjną w odrabianiu lekcji itp. W miesiącach ciepłych organizowane są także zajęcia na świeżym powietrzu, m.in. wycieczki rowerowe, pikniki, spacer, wędrówki, zabawy integracyjne. W strukturach GOK działają cztery zespoły ludowe: Zespół „Kwiaty Polskie”, Kapela „Swaty”, Zespół Śpiewaczy „Zalesie” oraz Zespół „Popowianie”. GOK współpracuje z wieloma instytucjami gminnymi, przedsiębiorcami oraz osobami prywatnymi w ramach organizacji wielu wydarzeń kulturalnych organizowanych na terenie gminy. Obok biblioteki stanowi on instytucję wspierającą rozwój i integrację mieszkańców gminy.

Uwarunkowania gospodarcze

Bezrobocie

Zgodnie ze stanem na 2021 r. w gminie Będzino było 314 osób bezrobotnych. Stopa bezrobocia przyjęła wartość 12,1%. Liczba osób bezrobotnych drastycznie wzrosła w 2020 r. w okresie

panującej pandemii. Do tego czasu liczba bezrobotnych systematycznie spadała, co również można zauważyć od 2021 r., kiedy to w stosunku do roku 2020 liczba bezrobotnych zmniejszyła się o 92 osoby i sytuacja na rynku pracy ulega stabilizacji. W gminie Będzino najliczniejszą grupę bezrobotnych stanowią osoby długotrwale bezrobotne. W 2021 r. odnotowano ich aż 199 na 314 wszystkich bezrobotnych. W analizowanych latach 2017-2021 można zaobserwować, że wśród osób bezrobotnych liczniejszą grupę stanowią kobiety.

Podmioty gospodarki narodowej

Według danych z GUS w gminie Będzino w 2021 r. w rejestrze REGON na 1000 ludności zarejestrowanych było 120 podmiotów gospodarki narodowej, z czego 94 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Liczba podmiotów ogółem na 1000 ludności w analizowanym okresie lat 2017-2021 zwiększyła się o 19 podmiotów, w tym o 18 podmiotów prowadzonych przez osoby fizyczne, co oznacza, że gmina stwarza dobre warunki do rozwoju gospodarczego i zakładania własnych działalności gospodarczych. Przedsiębiorcy działający na terenie gminy Będzino wykonują działalność gospodarczą w różnych branżach. Przewagę stanowią usługi takie jak: konserwacja i naprawa pojazdów samochodowych, usługi elektryczne, handel, budownictwo w zakresie wnoszenia budynków, usługi budowlane wykończeniowe, transport drogowy, rolnictwo, usługi noclegowe turystyczne i miejsca krótkotrwałego zakwaterowania, usługi fryzjerskie i kosmetyczne, usługi gastronomiczne itp.

Rolnictwo

Gmina Będzino posiada charakter typowo rolniczy. Rolnicza przestrzeń produkcyjna zajmujące ponad 13 tys. ha, tj. 81% powierzchni ogólnej gminy, stanowi główne bogactwo przyrodnicze gminy oraz świadczy o dużej liczbie gospodarstw rolniczych na jej terenie. W 2021 r. na terenie gminy Będzino było 1 024 gospodarstw rolnych. Zdecydowanie największą grupę stanowią indywidualne gospodarstwa rolne w liczbie 986 szt. W użytkowaniu indywidualnych gospodarstw rolnych było około 10 000 ha użytków rolnych i ok. 174 ha lasów. W posiadaniu osób prawnych znajduje się 38 szt. gospodarstw rolnych.

Planowanie przestrzenne

Na terenie gminy Będzino obowiązuje zgodnie z uchwałą nr XLIV/27/21 Rady Gminy w Będzinie z dnia 28 października 2021 r. *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Będzino*. Powierzchnia gminy objęta miejscowymi planami

zagospodarowania przestrzennego wynosi 1 814 ha, co daje 10,9% powierzchni gminy. W gminie obowiązuje 7 planów zagospodarowania przestrzennego.

Uwarunkowania środowiskowe

Przyroda

Gmina Będzino leży na Równinie Białogardzkiej, a jej północno-zachodnia część graniczy z Morzem Bałtyckim. Na terenie gminy występują następujące formy ochrony przyrody: Rezerваты przyrody: Wierzchomińskie Bagno, Warnie Bagno, Obszar chronionego krajobrazu: Koszaliński Pas Nadmorski, Obszary Natura 2000: Trzebiatowsko-Kołobrzeski Pas Nadmorski, Bukowy Las Górki, Warnie Bagno oraz użytki ekologiczne: Bagna Mścice. Przez teren gminy przebiegają liczne szlaki turystyczne piesze i rowerowe.

Zabytki

W gminie znajduje się także wiele cennych kulturowo zabytków architektonicznych. Do najważniejszych zalicza się: kościół pw. św. Jana Chrzciciela w Łeknie (styl gotycki – XV wiek), kościół pw. Matki Bożej Królowej Polski w Śmiechowie (styl późnogotycki – XV wiek), kościół pw. Piotra i Pawła w Wierzchominie, (zbudowany w 1784 r.), kościół pw. św. Andrzeja Boboli w miejscowości Strzepowo (styl neogotycki – XIX wiek), kościół pw. św. Trójcy w Dobrzycach (styl neogotycki, zbudowany 1867 r.), pałac neoklasycystyczny w Dworzech (II połowa XIX wieku), dwór klasycystyczny w Pleśnej (XVIII – XIX wiek), zespół pałacowo-parkowy w Dobrej (II połowa XIX wieku), zespół pałacowo-ogrodowy w Kładnie (połowa XIX wieku).

Gospodarka mieszkaniowa

Na koniec 2021 r. zasób mieszkaniowy gminy Będzino wynosił 47 lokali o łącznej powierzchni użytkowej 2 298,73 m², w tym 10 lokali socjalnych w miejscowości Wierzchomino o łącznej powierzchni 239 m². Mieszkania komunalne zlokalizowane są w Barninie, Będzinie, Dobrzycy, Dworcu, Dobiesławcu, Mścicach, Strachominie, Stoisławiu, Tymieniu oraz jeden lokal w Koszalinie (m. Jamno).

Infrastruktura drogowa i komunikacja

Układ komunikacyjny na terenie gminy Będzino jest bardzo rozbudowany poprzez przebiegające przez gminę trasy dróg krajowych, powiatowych i gminnych. Łącznie przez teren gminy przebiega 298,17 km, do których należą: droga ekspresowa S6, droga krajowa nr 11,

drogi powiatowe oraz drogi gminne. Droga nr 11 posiada decydujące znaczenie dla obsługi komunikacyjnej gminy. Jej cechą w powiązaniach komunikacyjnych jest duży wzrost natężenia ruchu samochodowego w okresie letnim. Stan techniczny dróg jest dobry. Obecnie zakłada się na podstawie materiałów i informacji uzyskanych z Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad Oddział w Szczecinie kontynuację budowy drogi S11 w kierunku południowym i S6 w kierunku wschodnim, poza granicami gminy Będzino.

Na terenie gminy Będzino znajduje się sieć dróg gminnych publicznych o całkowitej długości 99,52 km. Są to drogi o powierzchni głównie bitumicznej oraz gruntowej. W skład dróg gminnych wchodzi także drogi wewnętrzne o długości ok. 100 km, które nie zaliczają się do dróg publicznych. Są to przeważanie dojazdy do nieruchomości zabudowanych w tym również do osiedli mieszkaniowych. Drogi te remontowane są według potrzeb w standardzie zbliżonym do dróg publicznych, czyli materiałami niepylnymi (asfalty, mieszanki, gruz i kruszywa).

Przez obszar gminy wzdłuż drogi krajowej Nr 11 przebiega zelektryfikowana kolej jednotorowa łącząca stację kolejową w Koszalinie z docelową miejscowością Kołobrzegiem. Gmina Będzino nie jest organizatorem transportu zbiorowego. Wszystkie usługi transportu publicznego wykonywane na obszarze gminy, są świadczone przez prywatnych przewoźników.

Infrastruktura wodociągowa, kanalizacyjna i gazowa

Długość czynnej sieci wodociągowej na terenie gminy Będzino wynosi 98 700 m. W 2021 r. odnotowano 1 509 czynnych przyłączy wodociągowych oraz 37 awarii wodociągowych. Długość czynnej sieci kanalizacyjnej na terenie gminy wynosi 39 200 m. W 2021 r. istniało 306 przyłączy do sieci kanalizacyjnej i odnotowano 34 awarie tej sieci. Priorytetowym zadaniem gminy w obszarze rozwoju infrastruktury technicznej jest rozbudowa sieci kanalizacyjnej. W tym celu opracowano koncepcję „Budowa sieci kanalizacji ściekowej w układzie grawitacyjno-tłocznym w gminie Będzino” oraz podjęto działania w celu realizacji niniejszego zadania. Gmina Będzino realizuje także działania w zakresie zwiększenia dostępności do sieci gazowej na terenie gminy. W 2021 r. rozbudowano sieć gazową o kolejne 1 744 m w następujących miejscowościach: Kładno (825 m), Mścice (162 m), Strzeżenice (130 m), Tymień (327 m) oraz Będzinko (300 m). W 2021 r. ludność korzystająca z gazu wynosiła 39,8% całej populacji gminy, przy czym w porównaniu do roku 2017 nastąpił wzrost o 10,3%.

Jakość powietrza

Stan jakości powietrza w gminie Będzino można określić jako bardzo dobry, co potwierdza analiza jakości powietrza dokonana w ostatnim okresie poprzez informacje dostępne na licznych stronach dostarczających danych dotyczących jakości powietrza w Polsce. Obecnie głównym zagrożeniem jakości powietrza jest smog, powstający na skutek szkodliwej działalności człowieka. Województwo zachodniopomorskie charakteryzuje się dobrą jakością powietrza, w tym w gminie Będzino nie stwierdza się większych zanieczyszczeń atmosferycznych.

Odnawialne źródła energii

Na terenie gminy Będzino do produkcji odnawialnych źródeł energii wykorzystuje się energię wiatru oraz energię światła. Według Raportu z wykonania „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Koszalińskiego” za lata 2018-2019 w 2019 r. w gminie Będzino wydano 19 pozwoleń na instalacje wykorzystujące wiatr jako odnawialne źródło energii, a także jedno pozwolenie na instalację fotowoltaiczną. Według danych na rok 2022 na terenie gminy Będzino zlokalizowanych jest 272 instalacji fotowoltaicznych przyłączonych do sieci ENERGA-OPERATOR SA Oddział w Koszalinie, o łącznej mocy 2,9161 MW.

Zagrożenie suszą i powodzią

Obszar gminy Będzino posiada umiarkowane zagrożone suszą hydrologiczną. Gmina Będzino znajduje się w obrębie zlewni Morza Bałtyckiego i odwadniany jest przez rzeki Przymorza. Przez teren gminy przepływają rzeki Strzeżenica i Glinianka będąca dopływem Dzierżęcinki, oraz liczne mniejsze ciek. Zagrożenie powodziowe dla gminy Będzino pojawia się przy jednoczesnym wystąpieniu północnego wiatru wpychającego wody w koryta rzek oraz intensywne opady i topnienie śniegu. W celu minimalizacji ryzyka stosowane są wały wzdłuż koryt rzek. Największe zagrożenie występuje ze strony rzeki Czerwonej, a jej obwałowania są w złym stanie technicznym.

Gospodarka odpadami

Odbieranie odpadów z terenu gminy zajmuje się Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. z Koszalina. Na podstawie analizy złożonych deklaracji obejmujących nieruchomości zamieszkałe i rekreacyjno-wypoczynkowe, w 2021 r. ok. 90% mieszkańców prowadziło selektywną zbiórkę odpadów, tzw. zbiórkę u źródła. W 2021 r. wytworzono 2 891,40 Mg

odpadów na nieruchomościach zamieszkałych i niezamieszkałych, w tym 1 833,05 Mg stanowiły odpady komunalne zmieszane, a 787,20 Mg odpady selektywnie zebrane. Wraz ze wzrostem ogólnej ilości odpadów komunalnych w gminie wzrasta współczynnik ilości odebranych odpadów komunalnych na jednego mieszkańca. W analizowanym okresie wzrost on o 112 kg i w 2021 r. wynosił 362 kg odpadów na jednego mieszkańca w ciągu roku, co wskazuje na silną potrzebę realizacji odpowiedniej polityki środowiskowej na terenie gminy, zważywszy, iż poziom recyklingu osiągnięty w 2021 r. wynosił zaledwie 27,6%.

Ocena rozwoju gminy w opinii mieszkańców i wnioski z badań społecznych

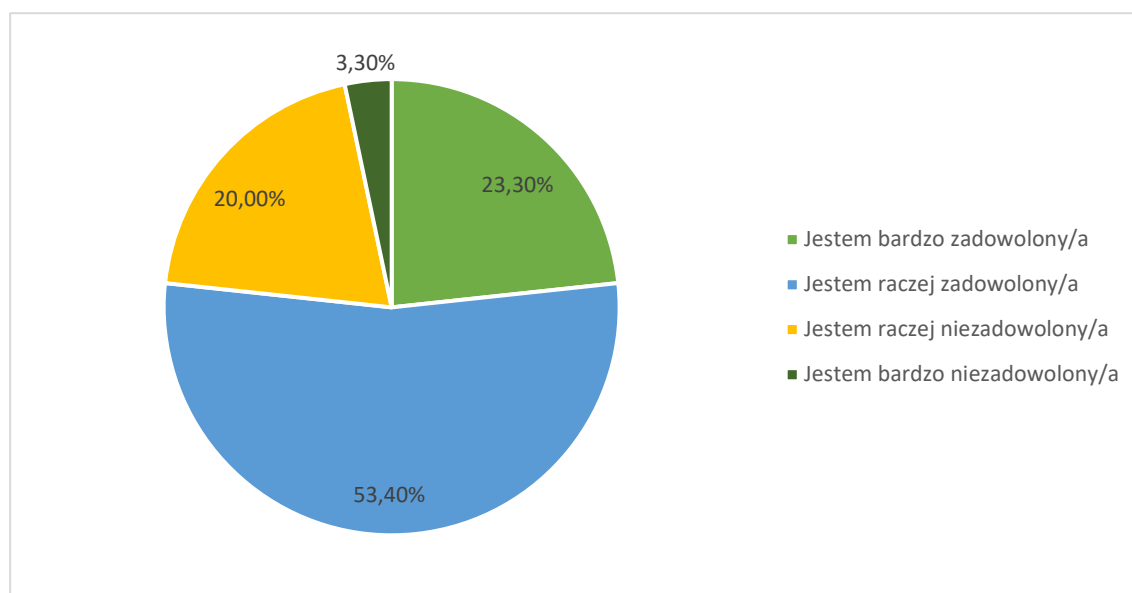
Ocenę warunków życia w gminie Będzino dokonano na podstawie ankiety wśród mieszkańców. Celem badania opinii publicznej nt. warunków życia, jakie stwarza gmina było zdiagnozowanie problemów oraz potencjałów rozwojowych występujących na jej obszarze. Wyniki badania wraz z dokonaną diagnozą i charakterystyką gminy Będzino posłużyły do opracowania celów strategicznego działania na kolejne lata, poprzez odpowiednie zaplanowanie działań i projektów do realizacji.

W badaniu wzięło udział 100 respondentów z terenu gminy. Kobiety stanowiły 86,7% badanych, a mężczyźni 13,3% respondentów. Najliczniejszą grupę osób biorących udział w badaniu stanowiły osoby w wieku 36-50 lat (50% badanych), następnie w wieku 26-35 lat (20% badanych). 16,7% osób biorących udział w ankiecie to osoby powyżej 60 roku życia, z kolei odsetek osób w wieku 51-60 lat stanowił 13,3% ogółu badanych.

Wyniki z przeprowadzonych badań przedstawione zostały poniżej.

Połowa respondentów jest raczej zadowolona z życia w gminie Będzino, a 23,3% badanych wykazuje na duże zadowolenie z tego powodu. 20% respondentów twierdzi, iż jest raczej niezadowolona z życia na terenie gminy. Natomiast tylko 3,3% badanych osób jest bardzo niezadowolona z warunków życia oferowanych przez gminę.

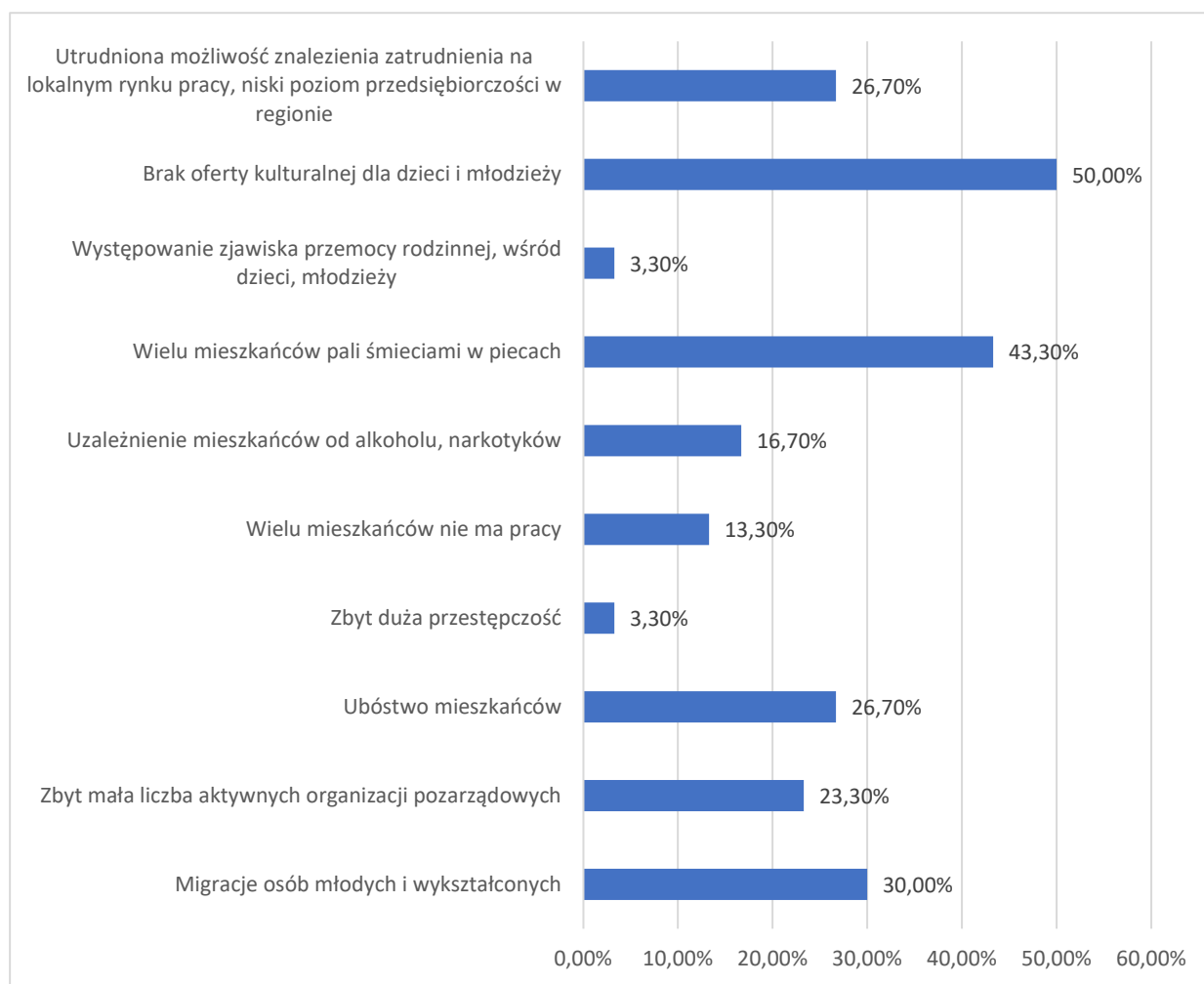
Wykres 17 Poziom zadowolenia z życia w gminie na podstawie opinii respondentów

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań własnych

Do głównych problemów społecznych w opinii respondentów, które występują na terenie gminy Będzino należą: brak oferty kulturalnej dla dzieci i młodzieży (50%) oraz kwestie środowiskowe – duża ilość spalanych odpadów komunalnych w piecach (43,3%). Również zdiagnozowanym problemem występującym w gminie jest migracja osób młodych i wykształconych (30%), utrudniona możliwość znalezienia zatrudnienia na lokalnym rynku pracy (26,7%), ubóstwo mieszkańców (26,7%) oraz mała liczba aktywnych organizacji społecznych działających na terenie gminy (23,3%). Wśród problemów drugorzędnych respondenci wskazywali: bezrobocie (13,3%) oraz uzależnienia (16,7%).

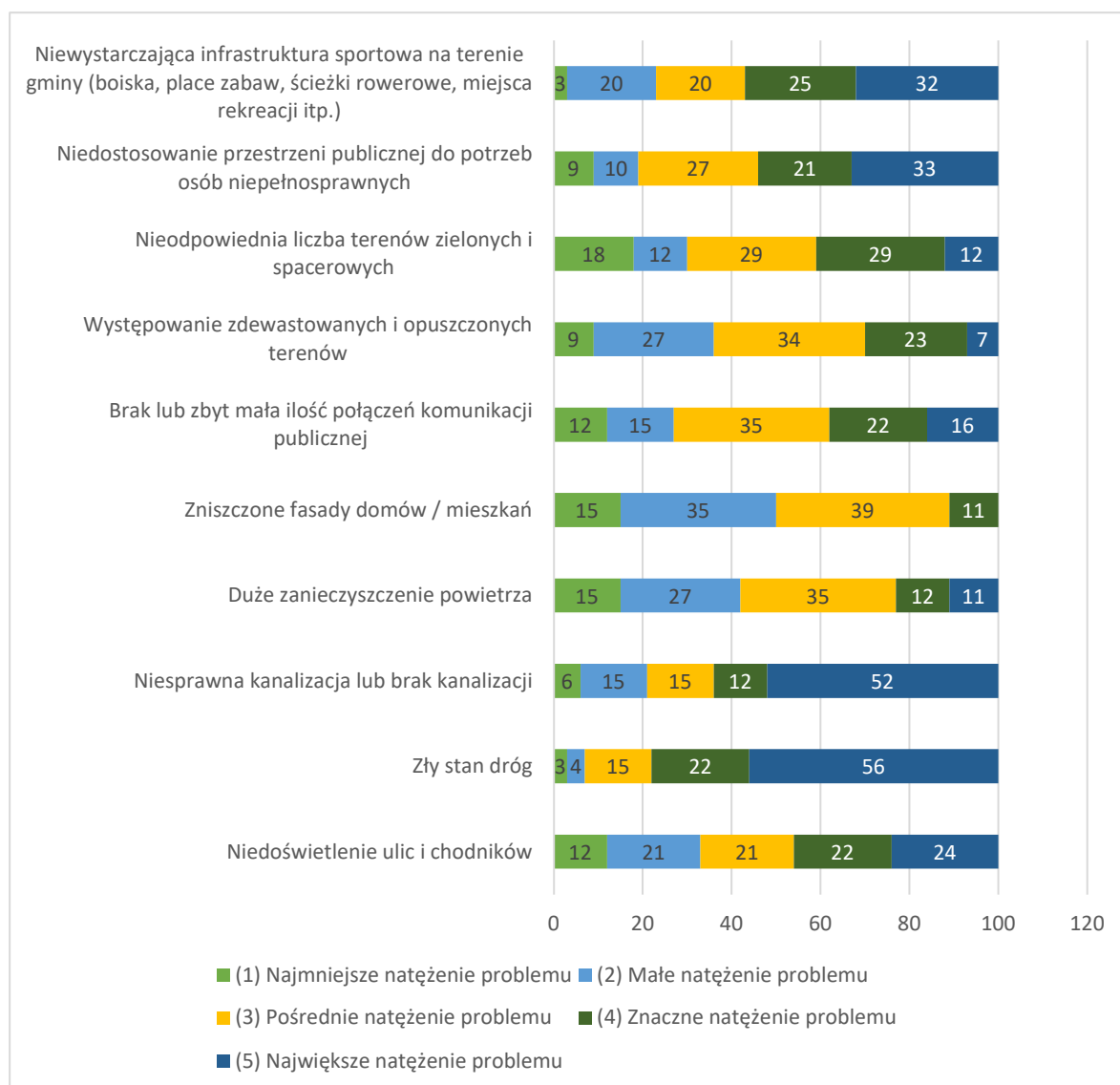
Wykres 18 główne problemy społeczne zdiagnozowane na terenie gminy na podstawie opinii respondentów

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań własnych

W gminie Będzino za problem społeczny o największym natężeniu uznano zły stan dróg (56 wskazań), a także niesprawną kanalizację lub jej brak (52 odpowiedzi). Dużym problemem w opinii respondentów jest również niedostosowanie przestrzeni publicznej do potrzeb osób niepełnosprawnych (33 odpowiedzi) oraz niewystarczająca infrastruktura sportowa i rekreacyjna (32 wskazania).

Wykres 19 Problemy społeczne o największym natężeniu na podstawie opinii respondentów

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań własnych

Wśród propozycji konkretnych przedsięwzięć, które należałoby zrealizować w najbliższym czasie na terenie gminy znalazły się:

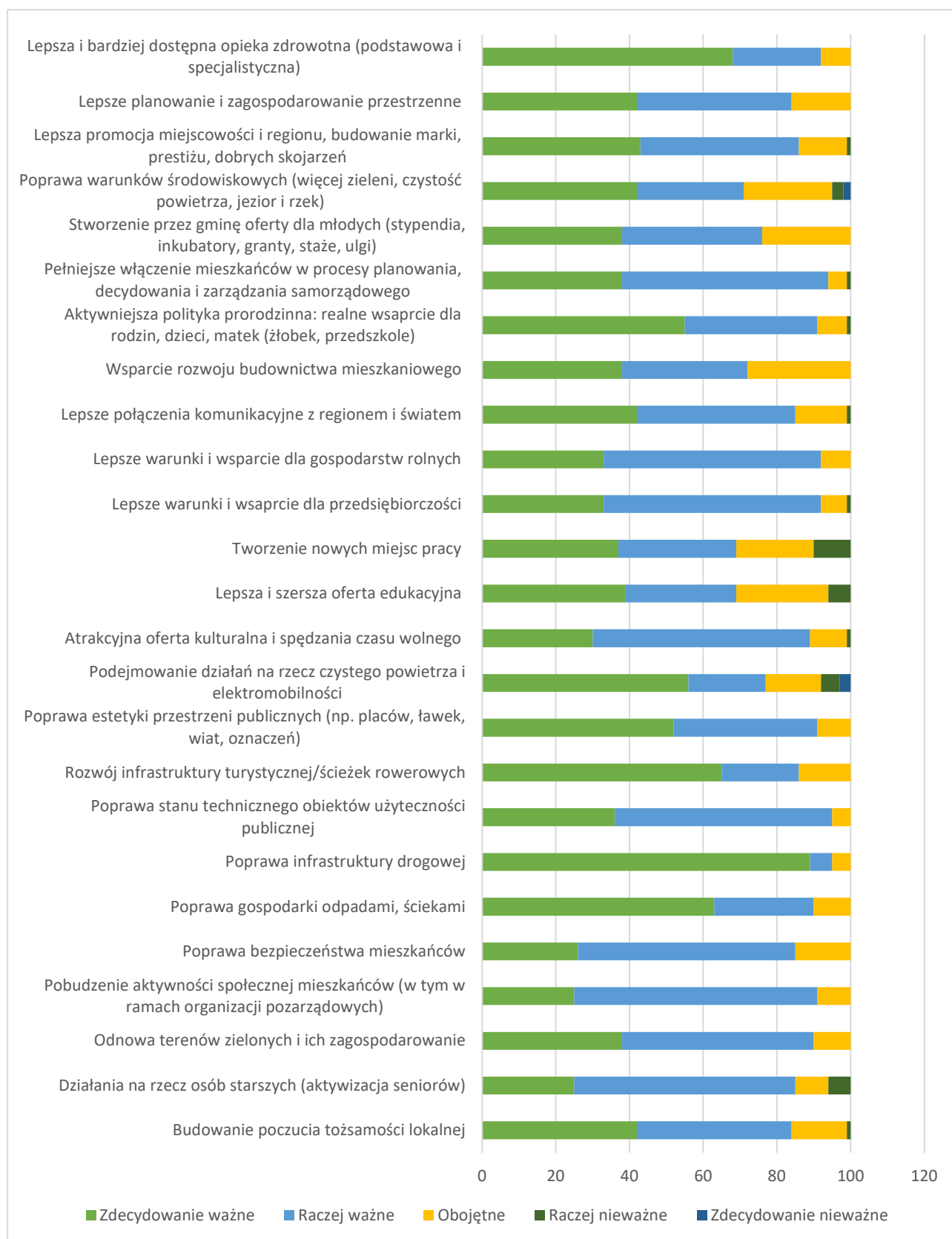
- budowa boiska przy szkole w Tymieniu oraz termomodernizacja tej szkoły;
- budowa boiska w szkole w Dobrzycy;
- budowa ścieżek rowerowych na terenie gminy, w tym także w kierunku miejscowości nadmorskich;
- budowa chodników w miejscowościach wiejskich;
- oświetlenie dróg gminnych (np. w kierunku Dobiesławca);
- remonty dróg gminnych oraz oświetlenie przy drogach;
- montaż progów zwalniających w niektórych miejscowościach;

- organizacja życia kulturalnego dla dzieci i młodzieży poprzez organizację większej liczby festynów i pikników rodzinnych;
- budowa dróg na terenach, gdzie powstają nowe osiedla;
- rozwój infrastruktury rowerowej,
- rozwój infrastruktury kanalizacyjnej;
- modernizacja terenów zielonych (np. lasek w Mścicach);
- modernizacja infrastruktury sportowej (placów zabaw);
- rozbudowa remizy strażackiej w Będzinie;
- wydzielenie miejsc parkingowych;
- modernizacja Parku Dworskiego;
- budowa ogólnodostępnego placu zabaw na terenie parku; budowa skateparku.

Podczas badań zaproponowane zostały obszary działań, które w ramach realizacji *Strategii Rozwoju Gminy Będzino na lata 2023-2030* powinny być uwzględnione. Wśród najważniejszych wskazań znalazły się:

- poprawa infrastruktury drogowej;
- lepsza i bardziej dostępna opieka zdrowotna;
- rozwój infrastruktury turystycznej/ścieżek rowerowych;
- poprawa gospodarki odpadami i ściekami;
- aktywniejsza polityka prorodzinna;
- podejmowanie działań na rzecz czystego powietrza i rozwoju elektromobilności w gminie.

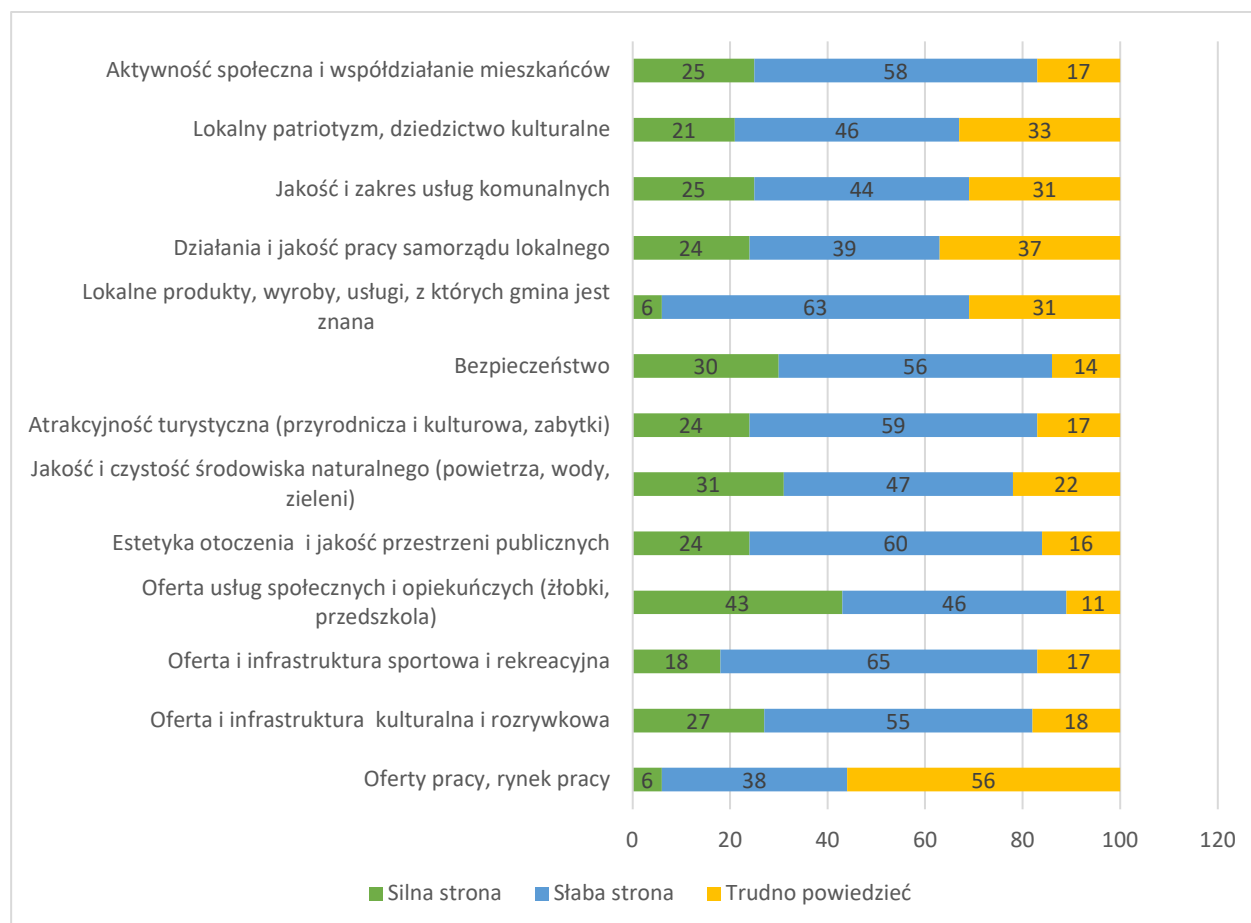
Wykres 20 Obszary działań wskazane do realizacji w ramach Strategii Rozwoju Gminy na podstawie opinii respondentów

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań własnych

W ocenie respondentów na temat wskazania silnych i słabych stron gminy Będzino można stwierdzić, iż ocena jest raczej negatywna. Zaproponowane wskazania i obszary, które podlegały ocenie zostały ocenione przez respondentów w większości negatywnie, co przedstawia poniższy wykres.

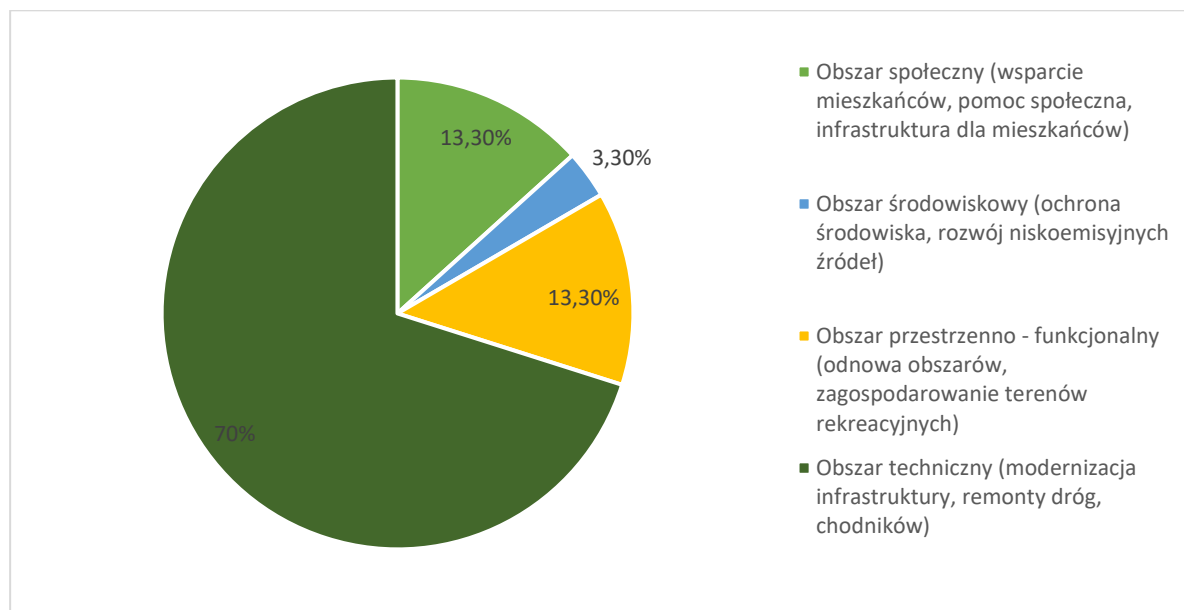
Wykres 21 Silne i słabe strony Gminy Będzino

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań własnych

Respondenci w badaniu w zdecydowanej większości wskazali, iż w kolejnych latach rozwoju gmina powinna skupić się przede wszystkim na działaniach w obszarze technicznym, co rozumiane jest jako wzrost inwestycji w modernizację infrastruktury drogowej i okołodrogowej, kanalizacyjnej i wodociągowej (70% odpowiedzi). 13,3% badanych wskazało również potrzebę działań w obszarze społecznym i tyle samo badanych uznało, że widoczna jest potrzeba rozwoju obszaru przestrzenno-funkcjonalnego.

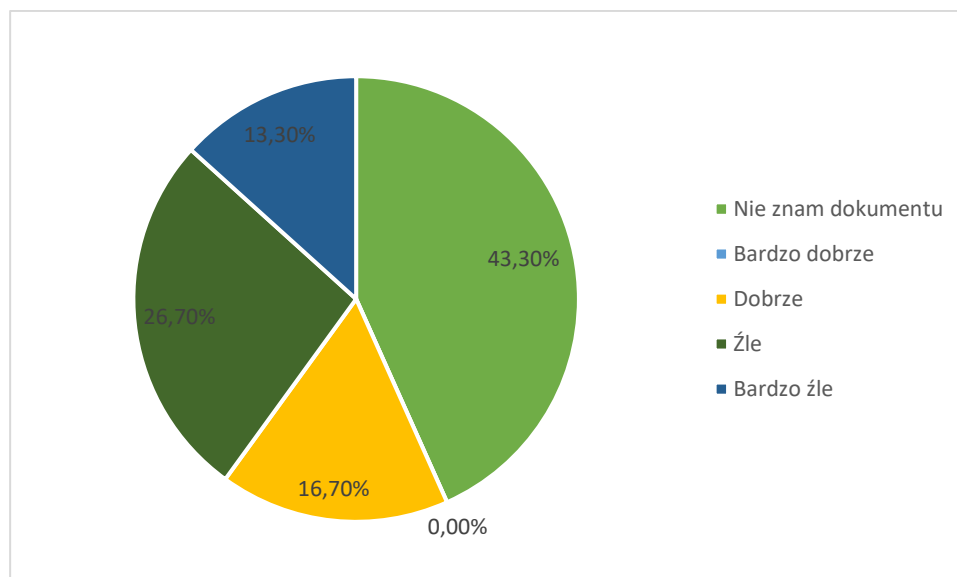
Wykres 22 Obszary, w których powinny koncentrować się działania rozwojowe w przyszłości na podstawie opinii respondentów

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań własnych

Ocena stopnia realizacji założeń obowiązującej Strategii Rozwoju Gminy Będzino na lata 2016-2022 wskazuje, iż 43,3% badanych w ogóle nie zna dokumentu. 26,7% respondentów ocenia realizację dotychczasowej Strategii jako źle, a 13,3% jako bardzo źle. Z kolei 16,7% badanych ocenia podejmowane działania w ramach realizacji Strategii dobrze.

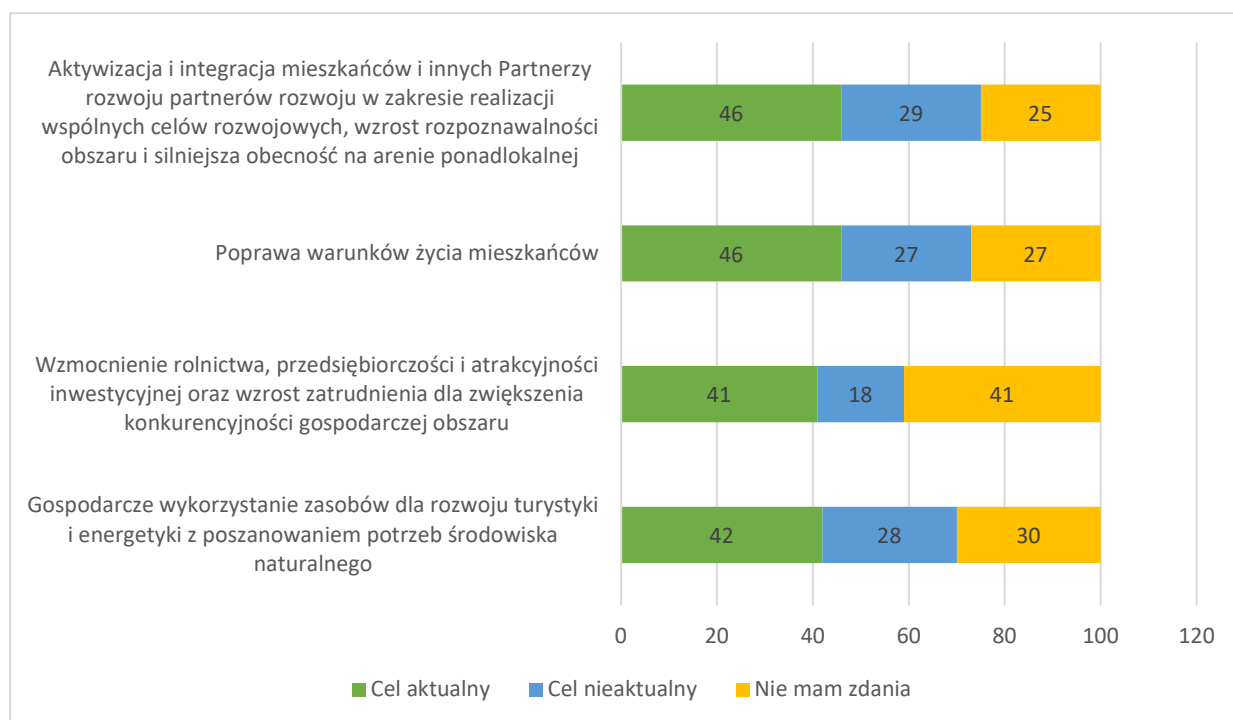
Wykres 23 Ocena stopnia realizacji założeń Strategii Rozwoju Gminy Będzino na lata 2016-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań własnych

Założone cele strategicznego rozwoju gminy w obowiązującej Strategii prawie przez 50% badanych osób uznane zostały za nadal aktualne.

Wykres 24 Aktualność celów zaplanowanych w obecnie obowiązującej Strategii Rozwoju Gminy Będzino na lata 2016-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań własnych

Respondenci wskazali również inne cele, które należałoby uwzględnić w nowej Strategii Rozwoju Gminy, a mianowicie:

- Wzrost atrakcyjności gminy pod względem infrastruktury drogowej (rozwój ścieżek rowerowych);
- Wzrost jakości życia mieszkańców poprzez rozwój placówek oświatowych;
- Gospodarcze wykorzystanie zasobów dla rozwoju turystyki i energetyki z poszanowaniem potrzeb środowiska naturalnego.

Analiza SWOT

Analiza SWOT jest jedną z metod określania rozwoju diagnozowanego obszaru, ponieważ uwypatnia mocne i słabe strony oraz przedstawia szanse i zagrożenia, jakie mogą wystąpić w środowisku lokalnym. Analiza SWOT oznacza:

S	Strengths	silne strony	czynniki wewnętrzne
W	Weakness	słabe strony	czynniki wewnętrzne
O	Opportunities	szanse	czynniki zewnętrzne
T	Threats	zagrożenia	czynniki zewnętrzne

Metodologia SWOT pozwala na zidentyfikowanie potencjałów i barier rozwojowych oraz uwzględnienie zewnętrznych szans i zagrożeń.

Tabela 12 Analiza SWOT

Uwarunkowania społeczne	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> ➤ spadek liczby osób korzystających z pomocy społecznej, ➤ spadek liczby rodzin objętych pomocą asystenta rodziny, ➤ dostępność do podstawowej opieki medycznej (przychodnie, apteki), ➤ rozwinięty system edukacji i sprawowania opieki nad dziećmi w gminie, ➤ aktywna działalność instytucji sportowych i kulturalnych, ➤ działalność organizacji pozarządowych, ➤ dobra współpraca samorządu z organizacjami społecznymi, ➤ realizacja projektów współfinansowanych ze środków zew. w ramach rozwoju społecznego, edukacyjnego, rekreacyjnego itp., ➤ funkcjonowanie placówek dla seniorów; ➤ funkcjonowanie żłobka na terenie gminy; 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ spadek liczby ludności w gminie, ➤ postępujący proces starzenia się społeczeństwa, wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym, ➤ ujemny przyrost naturalny, ➤ ujemne saldo migracji, ➤ ubóstwo wielu rodzin z terenu gminy, ➤ niewystarczająca liczba miejsc spędzania czasu wolnego dla mieszkańców gminy, ➤ zły stan techniczny istniejącej infrastruktury sportowej, ➤ brak dostosowanej infrastruktury przestrzennej dla osób ze szczególnymi potrzebami,
SZANSE	ZAGROZENIA
<ul style="list-style-type: none"> ➤ rozbudowa infrastruktury społeczno-kulturalnej i zwiększenie oferty kulturalnej dla mieszkańców gminy, ➤ możliwość szybkiej i efektywnej reakcji 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ postępujący proces starzenia się społeczeństwa, ➤ pogłębiająca się izolacja społeczna osób ubogich i wykluczonych,

<p>na problemy społeczne,</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ zwiększenie integracji społecznej mieszkańców, ➤ rozwój oferty kulturalne na rzecz osób starszych i z niepełnosprawnościami, ➤ pozyskiwanie dalszych środków na rozwój lokalny i działalność społeczną, ➤ modernizacja placówek oświatowych i kulturalnych, ➤ poprawa bazy sportowej na terenie gminy, 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ bierność mieszkańców w procesach integracyjnych i budowania tożsamości lokalnej, ➤ pogłębiające się problemy rodzin w wyniku występowania problemów alkoholowych czy przemocy w rodzinie, ➤ wzrost przestępczości na terenie gminy, ➤ pogarszający się stan zdrowia psychicznego w kontekście zagrożeń współczesnego świata (inflacja, wojna, pandemia itp.),
Uwarunkowania gospodarcze	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> ➤ spadek liczby osób bezrobotnych w gminie, ➤ powolny rozwój gospodarczy gminy, ➤ bliskie położenie względem większych aglomeracji miejskich (np. Kołobrzeg), ➤ wzrost liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, ➤ walory krajobrazowe gminy, potencjał do rozwoju turystyki, agroturystyki i prowadzenia działalności gospodarczych, ➤ rozwój rolnictwa na terenie gminy, ➤ dobrze rozwinięty system dróg, ➤ bieżące remonty i modernizacje dróg gminnych, 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ niski udział dużych przedsiębiorstw na lokalnym rynku pracy, ➤ odpływ ludności wykształconej i aktywnej zawodowo z terenu gminy, ➤ niski udział inwestorów zewnętrznych, ➤ słabo rozwinięta baza noclegowa i gastronomiczna, ➤ niski stopień skanalizowania gminy, ➤ duży odsetek osób długotrwale bezrobotnych, ➤ zły stan techniczny dróg lokalnych, ➤ zły stan techniczny mieszkań komunalnych, ➤ braki w infrastrukturze okołodrogowej (chodniki, ścieżki rowerowe, oświetlenie, zatoki parkingowe), ➤ niewystarczająco rozwinięta komunikacja publiczna, ➤ niewykorzystany potencjał turystyczny,
SZANSE	ZAGROŻENIA

<ul style="list-style-type: none"> ➤ rozwój działalności lokalnej, ➤ rozwój turystyki i agroturystyki, ➤ wzrost udziału dużych przedsiębiorstw, ➤ budowa ścieżek rowerowych, ➤ efektywniejsze wykorzystanie walorów przyrodniczych do rozwoju przedsiębiorczości i turystyki, ➤ efektywniejsza promocja produktów regionalnych, ➤ wzrost zaangażowania mieszkańców w rozwój turystyczny gminy, ➤ zwiększanie liczby usług turystycznych, ➤ rozwój infrastruktury mieszkaniowej, ➤ zwiększenie aktywności społeczno-gospodarczej mieszkańców oraz poczucia współodpowiedzialności za rozwój gminy, 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ deficyt pracowników na lokalnym rynku pracy, ➤ wysokie nakłady finansowe na rozwój gospodarczy gminy, ➤ ryzyko wystąpienie spowolnienia/kryzysu gospodarczego powodującego wzrost bezrobocia i/lub zmniejszenie dochodów mieszkańców, ➤ niewystarczające środki finansowe na przeprowadzenie ważnych projektów, inicjatyw rozwojowych,
Uwarunkowania środowiskowe	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> ➤ atrakcyjność przyrodniczo-turystyczna, ➤ duże walory krajobrazowe, ➤ niski poziom urbanizacji, brak uciążliwego przemysłu i zanieczyszczenia środowiska, ➤ dobra jakość powietrza, ➤ niskie ryzyko wystąpienia powodzi na terenie gminy, ➤ realizacja programu usuwania azbestu z terenu gminy, ➤ wzrost ilości odpadów zbieranych selektywnie w stosunku do ogółu odpadów, 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ nieodpowiedni system ogrzewania gospodarstw domowych, ➤ niewystarczający odsetek inwestowania w odnawialne źródła energii, ➤ brak termomodernizacji budynków użyteczności publicznej, ➤ wzrost ilości odpadów komunalnych, ➤ brak inwestycji w OZE w miejscach użyteczności publicznej,
SZANSE	ZAGROŻENIA

<ul style="list-style-type: none"> ➤ wzrost inwestycji w odnawialne źródła energii w budynkach użyteczności publicznej, ➤ budowa ścieżek rowerowych, ➤ rozbudowa infrastruktury technicznej, ➤ rozwój powstających farm fotowoltaicznych jako potencjału regionu, ➤ wykorzystanie funduszy zewnętrznych do finansowania ważnych projektów rozwojowych, ➤ wzrost świadomości ekologicznej i liczby inicjatyw związanych z ochroną środowiska naturalnego, 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ występowanie barier i ograniczeń w rozwoju związanych z ochroną przyrody i środowiska, ➤ wysokie nakłady finansowe na OZE, ➤ zanieczyszczenie środowiska naturalnego poprzez szkodliwą działalność człowieka,
--	---

Źródło: opracowanie własne

IV. Strategiczny plan rozwoju gminy Będzino

Misja i wizja rozwoju

Misja rozwoju gminy to stan, do którego powinna dążyć gmina na rzecz zaspokojenia potrzeb jego mieszkańców. Misję gminy Będzino ukierunkowaną na 2030 r. określono jako:

Będzino to zintegrowana społecznie, gospodarczo i przestrzennie gmina, która oferuje dobre warunki życia i dostęp do usług, przy zachowaniu wysokich walorów środowiska przyrodniczego.

Z kolei wizja rozwoju stanowi projekcję pożądanego stanu, do którego powinny doprowadzić działania podjęte w ramach realizacji celów strategicznych i kierunków działań w *Strategii Rozwoju Gminy Będzino na lata 2023-2030*. Wizja stanowi wizerunek gminy w założonym horyzoncie czasowym – w 2030 r., do którego będą dążyć interesariusze Strategii, poprzez realizację przyjętych celów z uwzględnieniem występowania odpowiednich warunków egzogenicznych (zewnętrznych) i endogenicznych (wewnętrznych). Wizję rozwoju gminy nakreślono jako:

Gmina Będzino w 2030 r.:

- To obszar zapewniający rozwój kapitału ludzkiego poprzez aktywną integrację społeczności lokalnej;

- To obszar rozwinięty gospodarczo, innowacyjny oraz przyjazny inwestorom i przedsiębiorcom;

- To obszar wyróżniający się wysoką jakością środowiska oraz walorów przyrodniczych;

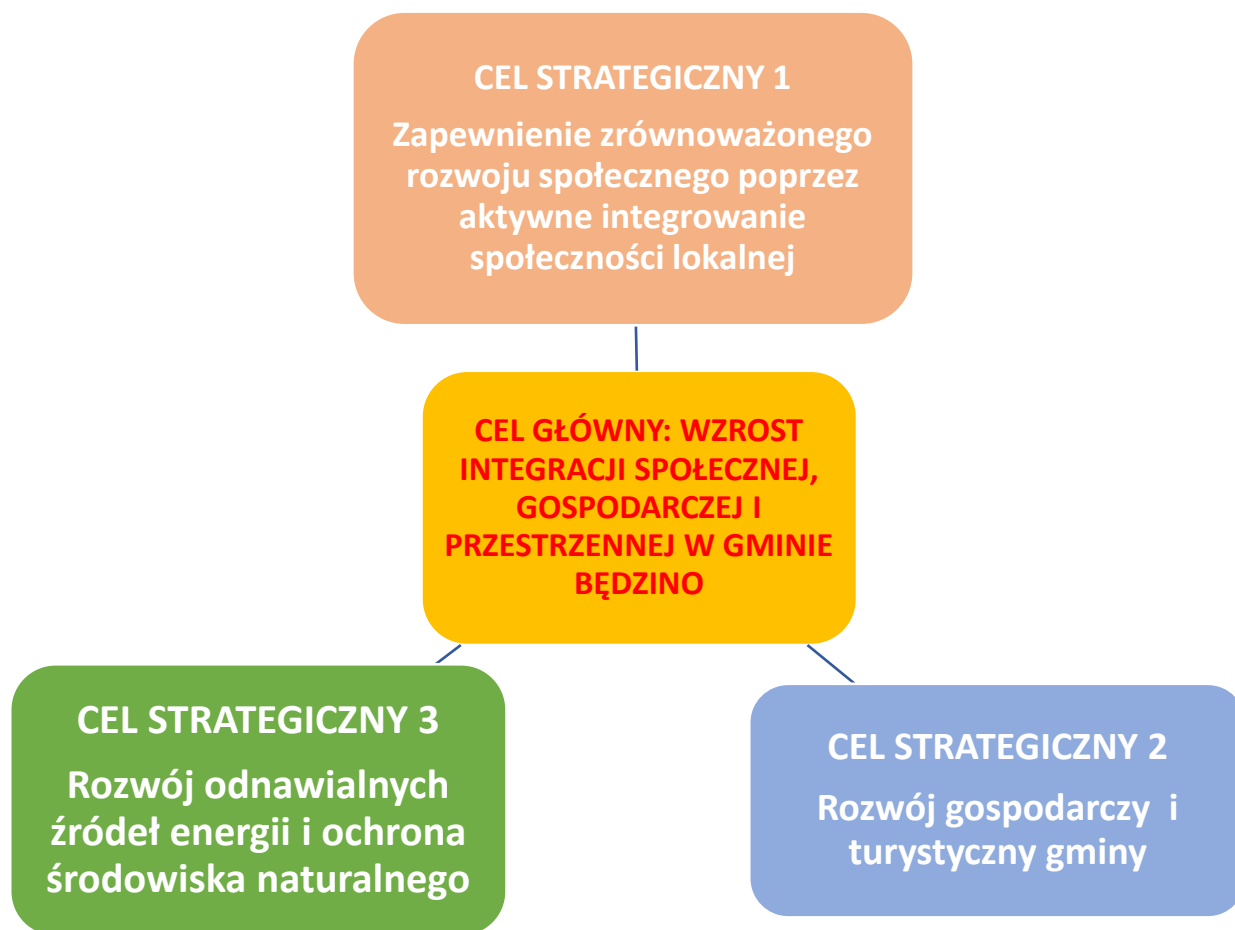

- To obszar oferujący dobre warunki do życia i zamieszkania dla mieszkańców.

Cele strategicznego rozwoju gminy Będzino

Struktura *Strategii Rozwoju Gminy Będzino na lata 2023-2030* zbudowana została w oparciu o elementy składowe wzajemnie sobie podległe w hierarchii ważności (cele strategiczne, cele operacyjne, oddziaływanie projektu wraz ze wskazaniem problemu oraz wynikające z nich kierunki działań). Cele strategiczne zdefiniowano na podstawie analizy przeprowadzonej w ramach diagnozy oraz w oparciu o informacje uzyskane od mieszkańców i liderów lokalnych w trakcie prac nad projektem Strategii. Opracowano poniższe cele strategiczne, które stanowią odpowiedź na zdiagnozowane główne wyzwania rozwojowe gminy.

Schemat 2 Cele strategiczne rozwoju gminy Będzino

Źródło: opracowanie własne

Wyznaczonym celom strategicznego rozwoju gminy Będzino odpowiadają cele operacyjne, których realizacja przyczyni się do osiągnięcia zakładanych celów strategicznych i celu głównego, jakim jest zrównoważony rozwój społeczno-gospodarczy gminy. Poszczególne cele operacyjne zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 13 cele operacyjne

Cel strategiczny	Cele operacyjne
Zapewnienie zrównoważonego rozwoju społecznego poprzez aktywne integrowanie społeczności lokalnej	1.1 Rozwój szkolnictwa podstawowego oraz wychowania przedszkolnego, a także innych form edukacji. 1.2 Wspieranie aktywności seniorów oraz osób o szczególnych potrzebach. 1.3 Zapewnienie aktywnych form spędzania czasu wolnego w sołectwach. 1.4 Rozwój społeczeństwa obywatelskiego.

	1.5 Niwelowanie wykluczenia społecznego.
Rozwój gospodarczy i turystyczny gminy	2.1 Rozwój turystyki i odnowa obiektów. 2.2 Zapewnienie mobilności mieszkańców. 2.3 Rozwój wysokiej jakości obsługi interesantów w obiektach użyteczności publicznej.
Rozwój odnawialnych źródeł energii i ochrona środowiska naturalnego	3.1 Edukacja ekologiczna. 3.2 Wymiana infrastruktury wpływająca na poprawę jakości środowiska. 3.3 Podnoszenie efektywności energetycznej.

Źródło: opracowanie własne

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej

Struktura przestrzenna gminy Będzino związana jest z układem równoleżnikowym głównych dróg (krajowej 11 i ekspresowej S6). Rozciągłość południkowa gminy jest dwukrotnie większa niż równoleżnikowa, a dzięki układowi głównych ciągów komunikacyjnych w kierunku W-E pozwala na sprawną komunikację w gminie jak również pomiędzy nieodległymi miastami – Kołobrzegiem i Koszalinem. Strukturę funkcjonalno-przestrzenną gminy można określić jako zrównoważoną – układ dróg głównych przecinają drogi lokalne umożliwiające dojazd do mniejszych miejscowości, wieś gminna Będzino położona jest w centralnej części gminy, tereny leśne i chronione dominują w południowej części gminy natomiast tereny rekreacyjne – w północno-zachodniej i południowej. Układ osadniczy cechuje się wysoką policentrycznością i równomiernym rozkładem jednostek osadniczych.

Główne powiązania funkcjonalne opierają się na komunikacji kołowej i kolejowej z miastami: Koszalin i Kołobrzeg oraz blisko położonym ośrodkiem nadmorskim – miastem Mielno. Pomimo dość niedługiej linii brzegowej Morza Bałtyckiego, która jest dostępna z terytorium gminy Będzino, oraz niskiego wskaźnika lesistości (12%), obszar ten zasługuje na szczególną uwagę z racji swych walorów przyrodniczych i krajobrazowych (ujście rzeki Czerwonej, obszary Natura 2000, urozmaicona rzeźba terenu – moreny i kemy, gęsta sieć rzeczna) oraz zaplecza noclegowego. Potencjał turystyczny gminy oparty jest również na istniejących już szlakach turystycznych, tj. Szlak Nadmorski, Szlak Św. Jakuba o znaczeniu międzynarodowym i regionalnym oraz szlaki gminne: Jamneński, Romantyczny, Pałaców, wiatraków, łącznikowy i spichlerzy. Gmina wykazuje wysoki potencjał do rozwoju agroturystyki zapewniając przy tym

konkurencyjną cenowo ofertę noclegową dla turystów chcących wypocząć nad morzem. W celu zwiększenia atrakcyjności gmina powinna rozwinąć ofertę turystyczną, wspierać działalność branży turystycznej oraz postawić na rozwój komunikacji zbiorowej, w szczególności połączeń kolejowych. Kolejnym etapem jest rozwój infrastrukturalny szlaków turystycznych. W pasie pobraża został wyznaczony szlak rowerowy o znaczeniu międzynarodowym, jednakże rozwój szlaków rowerowych, nordic-walking, konnych i pieszych na terenie gminy powinien być zintegrowany z planami zagospodarowania przestrzennego województwa.

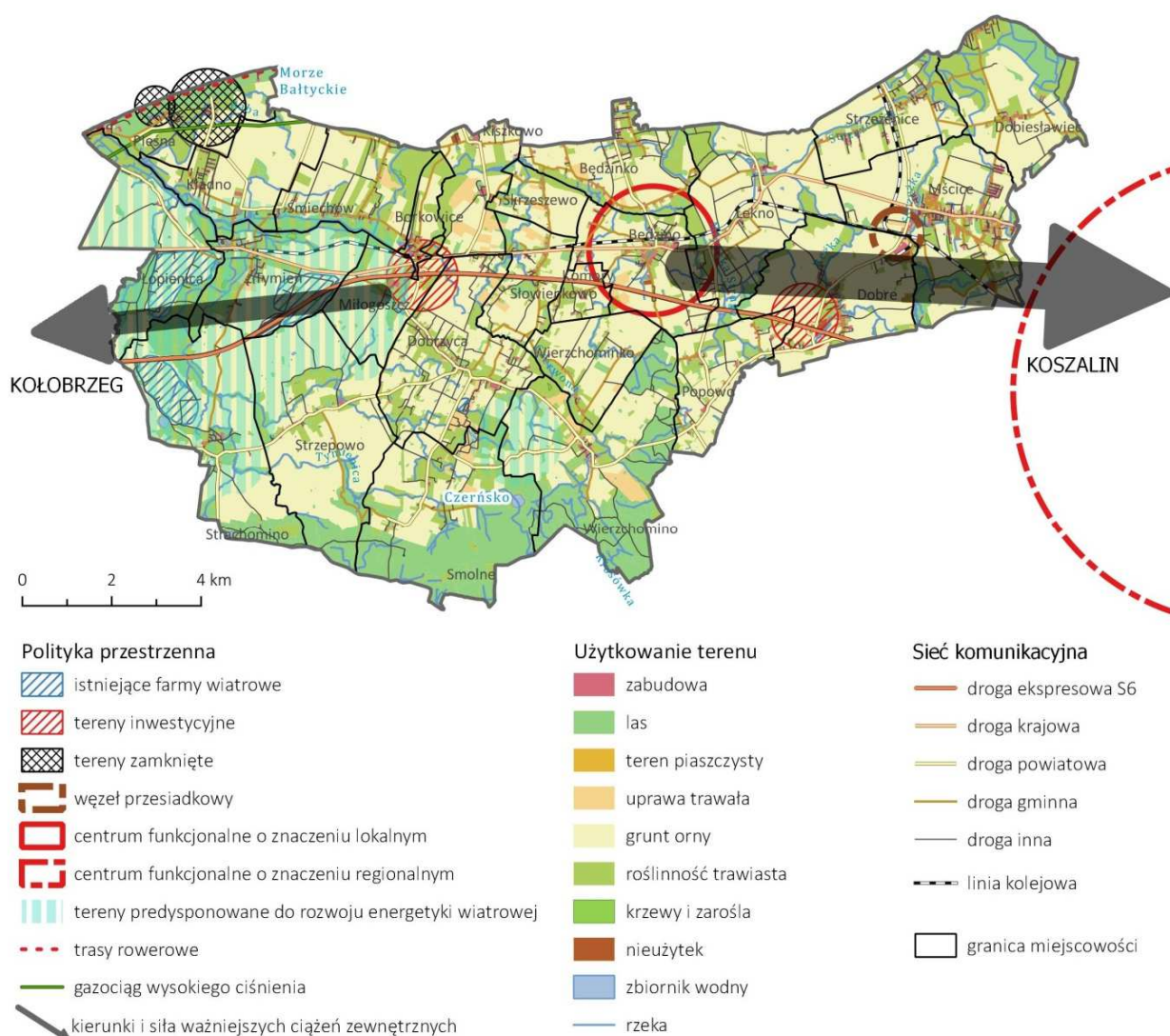
Pod względem gospodarczym gmina opiera rozwój na czterech zasadniczych filarach, które powinny zostać uwzględnione w dokumentach planistycznych: 1) rolnictwo, 2) turystyka, w tym agroturystyka, 3) energetyka odnawialna, 4) tereny inwestycyjne. Odpowiednie zarządzanie przestrzenią powinno uwzględniać działania planistyczne oparte na konsultacjach społecznych i analizach przestrzennych.

Gmina Będzino zlokalizowana jest w strefie o wybitnie korzystnych warunkach do rozwoju energetyki wiatrowej (tereny te zaliczane są do I klasy według danych Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej). Potencjał rozwoju energetyki wiatrowej jest jednak ograniczony przez występowanie obszarów chronionych Natura 2000 oraz żyznych gleb użytkowanych rolniczo. W niniejszej Strategii wyznaczono przybliżone zasięgi terenów, gdzie mogą być lokalizowane farmy wiatrowe, jednakże nie określa się ścisłych kryteriów ich lokalizacji, które powinny być uwzględnione na etapie planowania przestrzennego w oparciu o odpowiednie przepisy. Predysponowane tereny do rozwoju energetyki wiatrowej w gminie Będzino zlokalizowane są w zachodniej części gminy na terenach rolnych w pobliżu miejscowości Tymień, Miłogoszcz i Wierzchomino. Na podstawie Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Będzino, przyjętego Uchwałą nr XV/112/12 z dnia 3.02.2012 r. w sprawie: uchwalenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Będzino jest dopuszczona lokalizacja elektrowni wiatrowych wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną w obrębach ewidencyjnych: Dobrzyca, Strzepowo, Miłogoszcz, Smolne, Wierzchomino, Dobre, Popowo. Z uwagi na relatywnie wysoki potencjał produkcyjny gruntów rolnych (gleby klasy III i IV), polityka rozwoju powinna być prowadzona

w sposób zrównoważony nie tworząc niepotrzebnych konfliktów przestrzennych z istniejącą zabudową mieszkaniową.

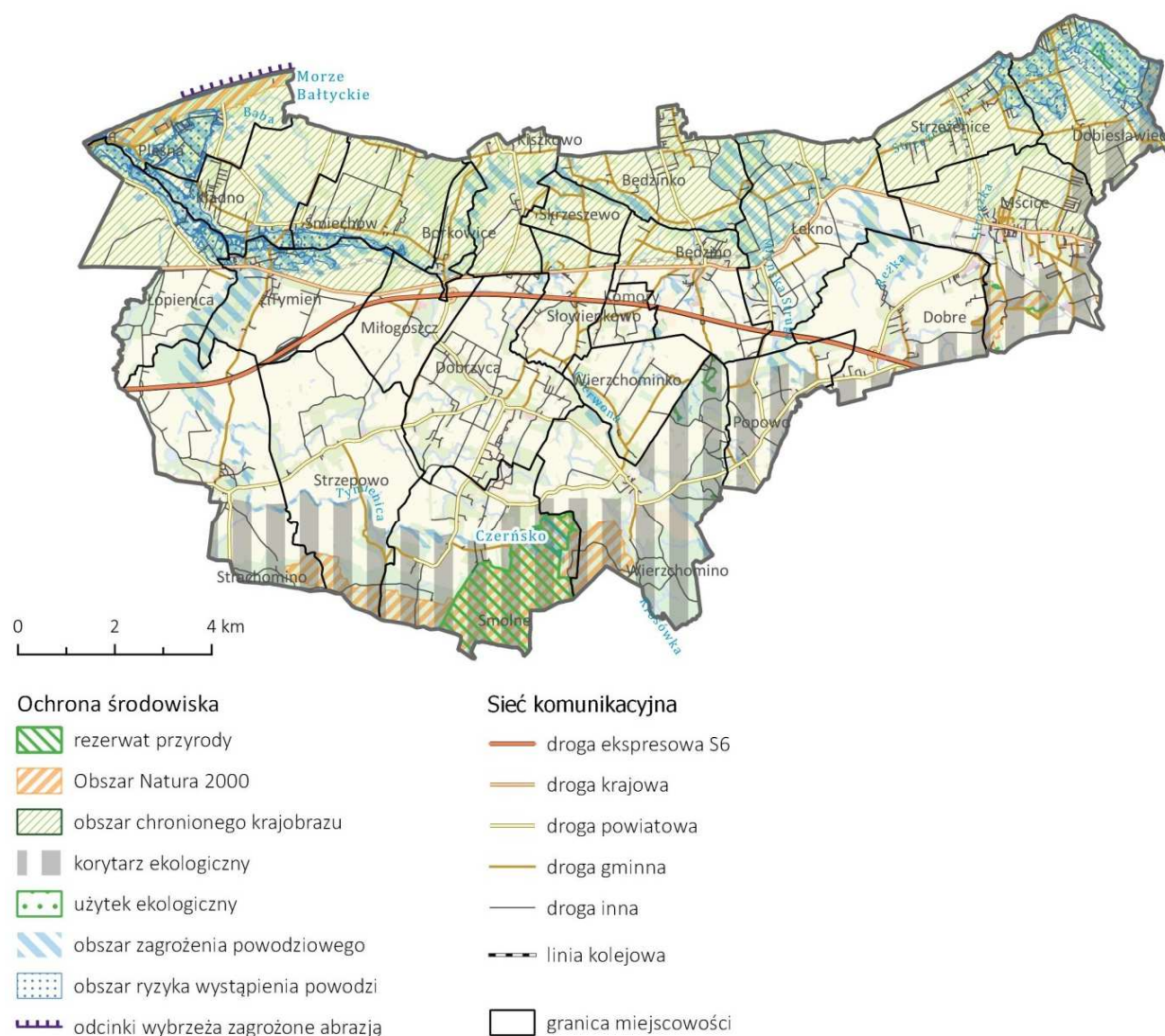
Pozostałe tereny inwestycyjne związane są z funkcją przemysłowo-magazynową i zlokalizowane są w miejscowościach Miłogoszcz i Borkowice oraz Dobre. Potencjalny rozwój zabudowy o takim charakterze wymaga jednak przygotowania odpowiednich zapisów w planach zagospodarowania przestrzennego oraz uzbrojenia gruntów.

Mapa 10 Struktura funkcjonalno-przestrzenna gminy Będzino. Funkcje terenu

Źródło: opracowanie własne

Mapa 11 Struktura funkcjonalno-przestrzenna gminy Będzino. Ochrona środowiska

Źródło: opracowanie własne

Ustalenie i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej

Rekomendacje dla polityki przestrzennej opracowano z zachowaniem spójności z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego 2030 i brzmią następująco:

- Specjalizacja rozwoju w sektorze agroturystyki i turystyki weekendowej. Promocja gminy, wspieranie rozwoju działalności gospodarczych w sektorze turystyki, wytyczenie szlaków turystycznych, w tym rowerowych, konnych, nordic-walking, pieszych.

- Kontrolowany proces rozwoju terenów inwestycyjnych – opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego uwzględniając obszary zagrożone powodzią, obszary podlegające ochronie, tereny rolne, istniejące tereny zabudowane, dostępność drogową, dostępność mediów i infrastruktury technicznej.
- Priorytetyzacja działań w zakresie opracowania kompleksowych i aktualnych dokumentów planistycznych w postaci studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego i miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, w tym w zakresie zapewnienia spójności z dokumentami na szczeblu regionalnym.
- Zrównoważone gospodarowanie przestrzenią – w szczególności w zakresie przeznaczania terenów pod inwestycje związane z rozwojem farm wiatrowych i działalności gospodarcze.
- Sprawne planowanie przestrzeni związane z rozwojem funkcji turystyczno-rekreacyjnych – logiczne i oparte na konsultacjach społecznych i potrzebach mieszkańców lokalizowanie różnego rodzaju kompleksów usługowych, uwzględnianie potencjalnych konfliktów przestrzennych w procesach planowania.
- Kierowanie się zasadami ładu przestrzennego w planowaniu przestrzeni w aspekcie estetycznym, społecznym, gospodarczym, środowiskowym i funkcjonalnym – w szczególności na obszarach o wysokich walorach krajobrazowych.
- Zapewnienie spójności w planowaniu przestrzennym w układzie wertykalnym: na poziomie lokalnym ze szczeblem krajowym i regionalnym – uwzględnienie w planowaniu rozwoju przestrzennego inwestycji krajowych i wojewódzkich, w tym wskazanych w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego rekomendacji rozwoju regionu, m.in. przez dostosowanie polityki rozwoju pod kątem obszarowej ochrony obiektów dziedzictwa i krajobrazu kulturowego, wzmacniania i kształtowania systemu ponadregionalnych i transgranicznych powiązań drogowych województwa, działań na rzecz wykorzystania potencjału w sektorze biogospodarki dla rozwoju energetyki odnawialnej.
- Ochrona walorów wskazanych obszarów kulturowo-krajobrazowych, w tym zachowanie ich charakterystycznych cech kulturowych i krajobrazowych w drodze

łącnego stosowania przepisów dotyczących ochrony zabytków, krajobrazu i środowiska przyrodniczego.

- Wyznaczenie i uzbrojenie terenów inwestycyjnych pod działalność gospodarczą.
- Utrzymanie w miarę możliwości funkcji portów i przystani rybackich z właściwymi atrybutami lub nadanie im nowych funkcji, przy jednoczesnym nawiązaniu do ich tradycyjnego wykorzystania.
- Wykorzystanie potencjału biomasy, w tym: potencjał biopaliw płynnych, potencjał biomasy stałej-leśnej i odpadowej, potencjał w postaci upraw roślin energetycznych, potencjał biogazu z odpadów komunalnych i ściekowych.
- Wykorzystanie potencjału biogazu rolniczego dla rozwoju biogazowni rolniczych.
- Uwzględnianie w dokumentach strategicznych i planistycznych samorządów terytorialnych i administracji rządowej (dla obszarów morskich) rozmieszczenia i bezkolizyjnego funkcjonowania obszarów, obiektów i urządzeń infrastruktury służącej obronności i bezpieczeństwu państwa (tereny zamknięte wraz z ich strefami ochronnymi) przy uwzględnieniu wytycznych *Strategii Bezpieczeństwa Narodowego RP*, *Strategii Obronności RP* oraz *Wizji Sił Zbrojnych RP do roku 2030* i przepisów odrębnych.
- Zapewnienie spójności w planowaniu przestrzennym w układzie horyzontalnym: uwzględnienie i konsultowanie dokumentów planistycznych sąsiednich gmin w celu zapewnienia ciągłości struktur przestrzennych.
- Budowanie poparcia społecznego w gospodarowaniu przestrzenią – prowadzenie jawnych i dostępnych dla mieszkańców konsultacji społecznych w zakresie planowania inwestycji, opracowywania dokumentów planistycznych.
- Uspójnienie zasad dotyczących walorów estetycznych nowych inwestycji, w tym mieszkaniowych i związana z tym konieczność opracowania planów miejscowych dla obszarów przeznaczanych pod zabudowę.
- Ochrona walorów estetycznych istniejącej zabudowy – budownictwa ludowego zaliczanej do grupy jamieńskiej, wraz z charakterystycznym układem osadniczym w Mścicach, układu ruralistycznego o charakterze placowym i ulicowym (ulicówki – Wierzchomino, Strzepowo, owalnice – Będzino), o charakterze rzędownym – Będzinko, Słowienkowo, Skrzyszewo, osad folwarcznych – Smolne, Żydówko.

- Zagospodarowanie turystyczne obszarów atrakcyjnych z uwagi na ich walory przyrodnicze i krajobrazowe.
- Rozwój turystyki poprzez wyznaczenie szlaków kajakowych, konnych, nordic-walking/ pieszych i rowerowych.
- Wykorzystanie terenów nieprzydatnych rolniczo na cele upraw roślin energetycznych o niskich wymaganiach glebowych i klimatycznych poprzez wykorzystanie narzędzi planowania przestrzennego.

Obszary Strategicznej Interwencji

W celu identyfikacji obszarów specjalnych, które obejmują gminę Będzino, przeanalizowano obowiązujące dokumenty strategiczne szczebla krajowego i wojewódzkiego. Gmina Będzino położona jest w obrębie 3 wydzialeń obszarów specjalnych. Przez obszary specjalne rozumie się:

- OF (obszary funkcjonalne),
- OSI (obszary strategicznej interwencji),
- OP (obszary problemowe),
- OW (obszary wzrostu).

W poniższej tabeli zestawiono obszary specjalne, które obejmują gminę Będzino.

Tabela 14 Obszary specjalne obejmujące gminę Będzino (opracowanie własne na podstawie dokumentów krajowych i wojewódzkich)

Lp.	Typ obszaru	Nazwa	Nazwa dokumentu
1	OF	Rozwój OF Koszalin-Kołobrzeg-Białogard – miejski obszar funkcjonalny ośrodka regionalnego	<i>Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego 2030 (powielono w Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego 2030).</i>
2	OF	Strefa Przybrzeżna	<i>Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego 2030 (w Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego 2030 jako OSI).</i>
3	OF	Subregionalny obszar obsługi ludności	<i>Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego 2030 (powielono w Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego 2030).</i>

Źródło: opracowanie własne

Kierunki strategicznego rozwoju gminy Będzino

Określenie powyższych celów strategicznych w ramach *Strategii Rozwoju Gminy Będzino na lata 2023-2030* wyznacza obszary oraz kierunki dalszych działań rozwojowych. Na ich podstawie opracowano projekty oraz działania, które przyczynią się w sposób bezpośredni do realizacji założonych celów poprzez osiągnięcie wskazanych rezultatów i wskaźników.

OBSZAR DZIAŁANIA: AKTYWIZACJA SPOŁECZNA MIESZKAŃCÓW GMINY BĘDZINO

CEL STRATEGICZNY 1	
Zapewnienie zrównoważonego rozwoju społecznego poprzez aktywne integrowanie społeczności lokalnej	
CELE OPERACYJNE	DZIAŁANIA
1.1 Rozwój szkolnictwa podstawowego oraz wychowania przedszkolnego, a także innych form edukacji	<ol style="list-style-type: none"> 1. Modernizacja klas w szkołach prowadząca do zapewnienia dostępu do nowoczesnego sprzętu informatycznego oraz kształcenia języków obcych. 2. Dostosowanie placówek edukacyjnych do potrzeb osób o szczególnych potrzebach, w szczególności poprzez zapewnienie dostępności architektonicznej oraz komunikacyjno-informacyjnej. 3. Rozszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży, w szczególności w obszarze rozwijania pasji i twórczej kreatywności w ramach rozwijania koncepcji nauki poprzez doświadczanie. 4. Inicjowanie partnerstw międzysektorowych placówek edukacyjnych oraz lokalnych instytucji kultury i organizacjami pozarządowymi. 5. Zapewnienie dostępu mieszkańców do opieki nad dziećmi w formie żłobka, przedszkola lub innych form opiekuńczo – edukacyjnych. 6. Wyposażenie klas szkolnych w niezbędny sprzęt. 7. Zapewnienie atrakcyjnych zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży. 8. Promocja zdrowia psychicznego poprzez realizację warsztatów tematycznych w szkołach oraz zwiększenie dostępności do psychologów i psychiatrów.
1.2 Wspieranie aktywności seniorów oraz osób o szczególnych potrzebach	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zapewnienie aktywnych form spędzania czasu wolnego przez seniorów oraz osoby o szczególnych potrzebach.

	<p>2. Rozwój podmiotów ekonomii społecznej zapewniających aktywizację osób wymagających wsparcia.</p> <p>3. Organizowanie spotkań i wycieczek dla seniorów przez instytucje kultury.</p> <p>4. Budowa siłowni zewnętrznych.</p>
1.3 Zapewnienie aktywnych form spędzania czasu wolnego w sołectwach	<p>1. Budowa ścieżek rowerowych (Będzino – Borkowice – Dobrzyca oraz Będzino – Sarbinowo).</p> <p>2. Modernizacja placów zabaw i innych miejsc sportowo - rekreacyjnych.</p> <p>3. Modernizacja świetlic wiejskich.</p> <p>4. Wyposażenie oraz odnowa remiz ochotniczych straży pożarnych.</p> <p>5. Budowa Centrum Sportu wraz z bieżnią lekkoatletyczną.</p> <p>6. Stworzenie ścieżek tematycznych w lasach.</p> <p>7. Stworzenie tematycznego placu zabaw w Będzinie.</p> <p>8. Budowa monitoringu miejsc publicznych.</p>
1.4 Rozwój społeczeństwa obywatelskiego	<p>1. Rozwijanie współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz rozwój form partycypacji społecznej.</p> <p>2. Inicjowanie działań na rzecz współpracy międzysektorowej.</p> <p>3. Organizowanie cyklicznych warsztatów dla mieszkańców.</p> <p>4. Stworzenie Izby Historycznej Gminy Będzino.</p> <p>5. Promowanie lokalnych zabytków.</p>
1.5 Niwelowanie wykluczenia społecznego	<p>1. Przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym poprzez realizację programów zdrowotnych i aktywizacyjnych.</p> <p>2. Udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla mieszkańców.</p> <p>3. Uruchomienie świetlic środowiskowych.</p>
REZULTATY	<p>Rozwój edukacji oraz zapewnienie form opieki nad dziećmi.</p> <p>Zwiększenie dostępności dzieci i młodzieży do aktywnego spędzania czasu.</p> <p>Zwiększenie dostępności kobiet do rynku pracy poprzez zwiększenie dostępności miejsc opieki nad dziećmi.</p> <p>Zwiększenie oferty wydarzeń skierowanych do mieszkańców.</p> <p>Zmniejszenie liczby osób wykluczonych.</p>

	Zwiększenie stopnia dostępności obiektów publicznych dla osób o szczególnych potrzebach. Rozwój aktywności społeczeństwa obywatelskiego. Wzrost zaangażowania seniorów w życie publiczne.
PLANOWANY OKRES REALIZACJI	2023 – 2030
SZACUNKOWA WARTOŚĆ PROJEKTÓW	6 000 000 ZŁ
ODDZIAŁYWANIE PROJEKTÓW	SFERA SPOŁECZNA SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA
PRZEWIDYWANE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	Fundusze Europejskie dla Pomorza Zachodniego 2021 - 2027 Budżet Gminy Dotacje rządowe Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021 – 2027 (FEnIKS) Inne fundusze zewnętrzne (m.in. granty, dotacje)

OBSZAR DZIAŁANIA: ROZWÓJ INFRASTRUKTURY WPŁYWAJĄCY NA POPRAWĘ JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW GMINY BĘDZINO

CEL STRATEGICZNY 2 Rozwój gospodarczy i turystyczny gminy	
CELE OPERACYJNE	DZIAŁANIA
2.1 Rozwój turystyki i odnowa obiektów	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zapewnienie atrakcyjnych form spędzania czasu wolnego w Pleśnej. 2. Rozwój przedsiębiorczości na terenie Pleśnej. 3. Stworzenie miejsca grillowego. 4. Organizacja tematycznych wydarzeń dla mieszkańców oraz turystów. 5. Organizacja koncertów / wydarzeń artystycznych. 6. Odnowa kościoła w Łeknie. 7. Zagospodarowanie parku podworskiego w Mścicach.
2.2 Zapewnienie mobilności mieszkańców	<ol style="list-style-type: none"> 1. Modernizacja istniejących dróg gminnych. 2. Budowa nowych chodników w sołectwach. 3. Zapewnienie dostępności publicznego transportu dla mieszkańców sołectw.

	<p>4. Zapewnienie dedykowanego transportu dla osób o szczególnych potrzebach.</p> <p>5. Modernizacja przejść dla pieszych.</p>
2.3 Rozwój wysokiej jakości obsługi interesantów w obiektach użyteczności publicznej	<p>1. Podnoszenie jakości i dostępności e-usług dla mieszkańców oraz partnerów społeczno-gospodarczych i instytucjonalnych.</p> <p>2. Cyfryzacja, rozbudowa i udostępnianie informacji na zintegrowanej platformie cyfrowej – e-administracja.</p> <p>3. Modernizacja infrastruktury informatycznej zapewniającej bezpieczeństwo informacji Gminy Będzino oraz jednostek organizacyjnych.</p>
REZULTATY	<p>Zwiększenie potencjału turystycznego Gminy Będzino.</p> <p>Zapewnienie mobilności mieszkańców.</p> <p>Zwiększenie poziomu jakości życia mieszkańców gminy.</p> <p>Zwiększenie dostępności odnowionych obiektów.</p> <p>Rewitalizacja obszarów zdegradowanych społecznie i gospodarczo.</p>
PLANOWANY OKRES REALIZACJI	2023 - 2030
SZACUNKOWA WARTOŚĆ PROJEKTÓW	12 000 000 zł
ODDZIAŁYWANIE PROJEKTÓW	<p>SFERA SPOŁECZNA</p> <p>SFERA GOSPODARCZA</p> <p>SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA</p> <p>SFERA TECHNICZNA</p>
PRZEWIDYWANE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	<p>Fundusze Europejskie dla Pomorza Zachodniego 2021 - 2027</p> <p>Budżet Gminy</p> <p>Dotacje rządowe</p> <p>Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021 – 2027 (FEnIKS)</p> <p>Inne fundusze zewnętrzne (m.in. granty, dotacje)</p>

**OBSZAR DZIAŁANIA: ROZWÓJ INFRASTRUKTURY WPŁYWAJĄCEJ NA OCHRONĘ ŚRODOWISKA
NATURALNEGO ORAZ ROZWÓJ ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ ENERGII**

CEL STRATEGICZNY 3	
Rozwój odnawialnych źródeł energii i ochrona środowiska naturalnego	
CELE OPERACYJNE	DZIAŁANIA
3.1 Edukacja ekologiczna	<ol style="list-style-type: none"> 1. Odnowa terenów zielonych. 2. Wspieranie działań związanych z retencją wody. 3. Edukacja ekologiczna mieszkańców, w szczególności młodzieży.
3.2 Wymiana infrastruktury wpływająca na poprawę jakości środowiska	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wspieranie i realizacja przedsięwzięć na rzecz poprawy jakości powietrza atmosferycznego (realizacja programów np. „Czyste powietrze”). 2. Usuwanie wyrobów i odpadów niebezpiecznych (azbestu, odpadów z działalności rolniczej, itp.). 3. Budowa kanalizacji sanitarnej. 4. Budowa kanalizacji deszczowej. 5. Modernizacja sieci wodociągowej. 6. Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków. 7. Stworzenie punktu ładowania samochodów elektrycznych.
3.3 Podnoszenie efektywności energetycznej	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wymiana oświetlenia gminnego na energooszczędne. 2. Wykorzystanie OZE w produkcji energii na budynkach publicznych. 3. Dofinansowanie wykorzystania odnawialnych źródeł energii przez mieszkańców. 4. Upowszechnianie energooszczędnego i pasywnego budownictwa. 5. Wymiana nieefektywnych źródeł ciepła w budynkach publicznych na niskoemisyjne.
REZULTATY	<p>Zwiększenie wykorzystania OZE w produkcji energii elektrycznej i ciepła.</p> <p>Zmniejszenie emisyjności źródeł ciepła.</p> <p>Zwiększenie wiedzy na temat ochrony środowiska.</p> <p>Zwiększenie racjonalnego gospodarowania wodą.</p> <p>Zwiększenie dostępności dla pojazdów niskoemisyjnych.</p>
PLANOWANY OKRES REALIZACJI	2023 - 2030
SZACUNKOWA WARTOŚĆ PROJEKTÓW	12 000 000 zł
ODDZIAŁYWANIE PROJEKTÓW	SFERA SPOŁECZNA

	SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA SFERA ŚRODOWISKOWA SFERA TECHNICZNA
PRZEWIDYWANE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	Fundusze Europejskie dla Pomorza Zachodniego 2021 - 2027 Budżet Gminy Dotacje rządowe Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021 – 2027 (FEnIKS) Inne fundusze zewnętrzne (m.in. granty)

V. System wdrażania

Źródła finansowania

Realizacja zaplanowanych celów strategicznych oraz określonych działań w ramach *Strategii Rozwoju Gminy Będzino na lata 2023-2030* wymaga dużych nakładów finansowych. Kwota potrzebna na realizację zaplanowanych projektów wynosi w przybliżeniu **30 000 000,00 zł**.

Realizacja wszystkich celów i zadań określonych w Strategii wymaga nakładów finansowych przekraczających możliwości budżetu gminy Będzino, dlatego niezbędne jest poszukiwanie zewnętrznych źródeł finansowania. Należy starannie monitorować pojawiające się możliwości, różnego rodzaju krajowe i międzynarodowe programy związane z nową perspektywą finansową funduszy europejskich, a następnie bardzo skutecznie aplikować o wsparcie. Gmina Będzino posiada doświadczenie w pozyskiwaniu środków zewnętrznych na własny rozwój, w związku z czym należy w dalszym ciągu realizować politykę aplikacyjną w ramach środków zewnętrznych.

Środki zabezpieczające realizację zadań zapisanych w poszczególnych celach strategicznych pochodzić będą między innymi z programów pomocowych UE, z programów rządowych, budżetu państwa, budżetu gminy Będzino, ze środków zaangażowanych przez krajowych i zagranicznych inwestorów prywatnych, krajowych i zagranicznych organizacji pozarządowych, instytucji finansowych i funduszy inwestycyjnych. Planuje się, w ramach możliwości i ogłaszanych naborach, aplikowanie o środki zewnętrzne pochodzące z:

- Fundusze Europejskie dla Pomorza Zachodniego 2021 – 2027;
- Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021 – 2027 (FEnIKS);

- Innych funduszy zewnętrzne (m.in. granty);
- Dotacji rządowych;
- Budżetu gminy.

Tabela 15 Finansowanie wdrożenia Strategii Rozwoju Gminy Będzino na lata 2023-2030

Lp.	Obszar działania	Wartość realizacji [zł]
1	AKTYWIZACJA SPOŁECZNA MIESZKAŃCÓW GMINY BĘDZINO	6 000 000,00
2	ROZWÓJ INFRASTRUKTURY WPŁYWAJĄCY NA POPRAWĘ JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW GMINY BĘDZINO	12 000 000,00
3	ROZWÓJ INFRASTRUKTURY WPŁYWAJĄCEJ NA OCHRONĘ ŚRODOWISKA NATURALNEGO ORAZ ROZWÓJ ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ ENERGII	12 000 000,00
RAZEM		30 000 000,00

Źródło: opracowanie własne

Monitoring i ewaluacja

Strategia Rozwoju Gminy Będzino na lata 2023-2030 to kluczowy dokument realizacji polityki rozwoju gminy. W ramach realizacji zaplanowanych projektów, przewiduje się sporządzenie dokumentów wykonawczych, obowiązkowych lub fakultatywnych planów i programów, na podstawie których zostaną zrealizowane zaplanowane działania.

Za monitorowanie *Strategii Rozwoju Gminy Będzino na lata 2023-2030* odpowiedzialni będą pracownicy Urzędu Gminy Będzino oraz przedstawiciele instytucji, których może zaprosić do współpracy Wójt, w przypadku zbieżności celów dokumentu z zadaniami realizowanymi przez instytucje. Rekomenduje się, aby byli to:

- przedstawiciele Urzędu Gminy Będzino (w tym instytucji, z terenu gminy, m.in. dla których gmina jest organem prowadzącym),
- przedstawiciele partnerów społecznych z terenu gminy (w szczególności przedstawiciele III sektora),
- przedstawiciele powiatu (w kontekście spójności z działaniami realizowanymi z poziomu powiatu),
- przedstawiciele województwa (w kontekście spójności z działaniami realizowanym z poziomu regionalnego).

Jednocześnie należy podkreślić, że system monitorowania *Strategii Rozwoju Gminy Będzino na lata 2023-2030* bazuje na doświadczeniach wynikających z systemu obowiązującego w programach współfinansowanych środkami UE. Przynajmniej wykorzystana zostanie:

- cykliczna [przynajmniej roczna] ocena efektów realizacji Strategii poprzez system wskaźników postępu rzeczowego (wskaźniki rezultatu) monitorowanych w postaci sprawozdań; rekomendowane wskaźniki składać będą się z następujących elementów:
 - nazwa wskaźnika,
 - przypisanie wskaźnika do celu i kierunku strategicznego rozwoju gminy,
 - jednostka miary,
 - wartość bazowa,
 - wartość docelowa,
 - źródło danych.
- cykliczne spotkania [przynajmniej roczne] w zakresie formułowania rekomendacji usprawniających interwencję (w tym weryfikacja jej spójności w zakresie celów strategicznych oraz operacyjnych z dokumentami wyższego rzędu przede wszystkim na poziomie powiatu oraz regionu) organizowane we współpracy z wewnętrznym ewaluatorem;
- monitoring projektów (w tym podmiotów) na terenie gminy ze środków europejskich (RPO, programy krajowe).

W ramach przeprowadzania systemu monitoringu przyjęto następujące wskaźniki realizacji poszczególnych zadań, które odpowiadają zaplanowanym celom operacyjnym. Przyjęto następujące wskaźniki realizacji celów operacyjnych:

Tabela 16 Zaplanowane wskaźniki realizacji celów operacyjnych i strategicznych

CEL STRATEGICZNY	CEL STRATEGICZNY 1 Zapewnienie zrównoważonego rozwoju społecznego poprzez aktywne integrowanie społeczności lokalnej
CELE OPERACYJNE	WSKAŹNIKI REALIZACJI CELU
1.1 Rozwój szkolnictwa podstawowego oraz wychowania przedszkolnego, a także innych form edukacji	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Liczba zmodernizowanych placówek edukacyjnych – 2 szt. ✓ Liczba wyposażonych i dostosowanych placówek edukacyjnych – 4 szt. ✓ Liczba zajęć pozalekcyjnych – 6

1.2 Wspieranie aktywności seniorów oraz osób o szczególnych potrzebach	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Liczba odnowionych miejsc rekreacyjnych – 3 ✓ Liczba inicjatyw na rzecz seniorów – 4
1.3 Zapewnienie aktywnych form spędzania czasu wolnego w sołectwach	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Liczba powstałych miejsc rekreacyjnych – 2 ✓ Liczba ścieżek rowerowych – 1 ✓ Liczba zmodernizowanych miejsc rekreacji – 3 ✓ Liczba nowo powstałych miejsc rekreacji – 2 ✓ Liczba powstałych Centrum Sportu – 1 szt. ✓ Liczba zmodernizowanych i wyposażonych remiz strażackich – 1 szt.
1.4 Rozwój społeczeństwa obywatelskiego	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Liczba działań na rzecz promocji gminy – 2 szt. ✓ Liczba działań na rzecz współpracy międzysektorowej – 2 szt.

CEL STRATEGICZNY	CEL STRATEGICZNY 2 Rozwój gospodarczy i turystyczny gminy
CELE OPERACYJNE	WSKAŹNIKI REALIZACJI CELU
2.1 Rozwój turystyki i odnowa obiektów	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Liczba zmodernizowanych miejsc rekreacji i wypoczynku – 2 ✓ Liczba wydarzeń kulturalnych – 4
2.2 Zapewnienie mobilności mieszkańców	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Długość zmodernizowanych dróg gminnych – 10 km ✓ Liczba zmodernizowanych przejść dla pieszych – 4 szt. ✓ Długość wybudowanych chodników – 3 km
2.3 Rozwój wysokiej jakości obsługi interesantów w obiektach użyteczności publicznej	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Liczba udostępnionych e-usług – 2 ✓ Liczba działań na rzecz poprawy bezpieczeństwa informacyjnego – 2

CEL STRATEGICZNY	Cel STRATEGICZNY 3 Rozwój odnawialnych źródeł energii i ochrona środowiska naturalnego
CELE OPERACYJNE	WSKAŹNIKI REALIZACJI CELU
3.1 Edukacja ekologiczna	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Powierzchnia odnowionych terenów zielonych – 0,5 ha ✓ Liczba działań na rzecz edukacji ekologicznej – 1
3.2 Wymiana infrastruktury wpływająca na poprawę jakości środowiska	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Liczba działań na rzecz poprawy środowiska – 1 ✓ Długość zmodernizowanej kanalizacji sanitarnej i deszczowej – 5 km ✓ Długość zmodernizowanej sieci wodociągowej – 3 km ✓ Liczba nowych przydomowych oczyszczalni ścieków – 10

	✓ Liczba punktów ładowania samochodów elektrycznych – 1
3.3 Podnoszenie efektywności energetycznej	✓ Liczba zmodernizowanych punktów świetlnych – 50 szt. ✓ Liczba instalacji OZE w miejscach administracji publicznej – 2

Źródło: opracowanie własne

Uzupełnieniem monitoringu będzie system ewaluacji, który wspierać będzie trafność, skuteczność oraz efektywność wdrażania *Strategii Rozwoju Gminy Będzino na lata 2023-2030*. Ewaluacja to obiektywna ocena projektu, programu lub polityki na wszystkich jego etapach, tj. planowania, realizacji i mierzenia rezultatów. Powinna ona dostarczyć rzetelnych i przydatnych informacji pozwalając wykorzystać zdobytą w ten sposób wiedzę w procesie decyzyjnym. Często dotyczy ona procesu określenia wartości lub ważności działania, polityki lub programu. W ramach realizowanych badań wykorzystywane będą:

- Ewaluacja ex ante (warunek wypełnia już niniejsza Strategia) – przeprowadzana w fazie wstępnej, gdy dokonywana jest analiza przyjętych rozwiązań pod kątem potencjalnej zdolności osiągnięcia efektów i poprawności konstrukcji wszystkich elementów danej interwencji.
- Ewaluacja bieżąca (on-going) - przeprowadzana w trakcie realizacji, zwłaszcza w przypadku przedsięwzięć złożonych, o długim okresie wdrożenia, gdy możliwe i celowe są ich korekty.
- Ewaluacja ex post – podsumowująca, zwykle o charakterze strategicznym, przeprowadzana po zakończeniu wdrażania interwencji.

W ramach ewaluacji *Strategii Rozwoju Gminy Będzino na lata 2023-2030* wykorzystane zostanie podejście metodologiczne oparte na teorii programów (logice interwencji), w tym w szczególności na teorii zmiany (TBIE). Celem tego rodzaju ewaluacji jest identyfikacja poszczególnych mechanizmów zmian, jakie wystąpiły w związku z wdrażaną interwencją i ocena czy były one zgodne z logiką tej interwencji. Ewaluacje tego typu wskazują, dlaczego i jak działa określona interwencja.

Koniecznym uzupełnieniem działań ewaluacyjnych będzie zapewnienie adekwatnych i wiarygodnych źródeł danych potrzebnych do monitoringu interwencji oraz realizacji poszczególnych ewaluacji. Wykorzystywane będą w tym celu dane zbierane przez Urząd Gminy Będzino wytypowane instytucje miejskie, GUS (BDL), a także pochodzące z systemu SL 2014 (w przypadku analizy projektów europejskich).

Dokumenty wykorzystane przy opracowaniu Strategii

A. Dokumenty krajowe i ponadregionalne (alfabetycznie)

- *Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności*, 2013, Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji, Załącznik do uchwały nr 16 Rady Ministrów z dnia 5 lutego 2013 w sprawie przyjęcia Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności, Monitor Polski 2013, poz. 121.
- *Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030. Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony*, Warszawa, wrzesień 2019 r.
- *Krajowa Polityka Miejska 2023*, 2015, Ministerstwo Rozwoju, Uchwała nr 198 Rady Ministrów z dnia 20 października 2015 r. w sprawie przyjęcia Krajowej Polityki Miejskiej, Monitor Polski, poz. 1235.
- *Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030*, Uchwała nr 123 Rady Ministrów z dnia 15 października 2019 r.

B. Dokumenty na szczeblu województwa

- *Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030*
- *Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego 2030*

Źródła danych:

<https://www.geoportal.gov.pl/>

<https://www.gios.gov.pl/pl/>

Spis map, tabel, schematów, wykresów i zdjęć

Spis map

Mapa 1 Położenie gminy Będzino w powiecie koszalińskim	11
Mapa 2 Rezerваты przyrody na terenie gminy Będzino	33
Mapa 3 Obszar chronionego krajobrazu na terenie gminy Będzino	33
Mapa 4 Obszary Natura 2000.....	34
Mapa 5 Użytek ekologiczny „Bagna Mścice” na terenie gminy Będzino	34
Mapa 6 Infrastruktura komunikacyjna na terenie gminy Będzino	38
Mapa 7 Jednolite Części Wód Powierzchniowych rzecznych na terenie gminy Będzino.....	44
Mapa 8 Mapy zagrożenia powodziowego na terenie gminy Będzino.....	46

Mapa 9 Mapa zagrożenia suszą.....	47
Mapa 10 Struktura funkcjonalno-przestrzenna gminy Będzino. Funkcje terenu.....	75
Mapa 11 Struktura funkcjonalno-przestrzenna gminy Będzino. Ochrona środowiska.....	76

Spis tabel

Tabela 1 Liczba ludności w poszczególnych grupach funkcjonalnych w gminie Będzino w latach 2017-2021.....	13
Tabela 2 Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystająca z zasiłków stałych, okresowych i celowych w latach 2017-2021.....	15
Tabela 3 Powody przyznawania zasiłków w latach 2017-2021.....	16
Tabela 4 Zestawienie wyjazdów jednostek OSP w rozbiciu na rodzaj zdarzenia w 2021 r.....	19
Tabela 5 Zestawienie wyjazdów jednostek OSP w rozbiciu na miejsce zdarzenia w 2021 r. ...	19
Tabela 6 Liczba uczniów i nauczycieli w placówkach edukacyjnych na terenie gminy Będzino	24
Tabela 7 Liczba osób bezrobotnych na terenie gminy Będzino w latach 2017-2021	28
Tabela 8 Liczba gospodarstw wg powierzchni oraz struktury obszarowej na terenie gminy Będzino w 2021 r.....	30
Tabela 9 Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia ludzi – klasyfikacja podstawowa (klasy: A, C oraz A1, C1 dla pyłu PM _{2,5}).....	41
Tabela 10 Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin - klasyfikacja podstawowa (klasy: A, C)	42
Tabela 11 Jednolite Części Wód Powierzchniowych znajdujące się na obszarze gminy Będzino	45
Tabela 12 Analiza SWOT.....	67
Tabela 13 cele operacyjne.....	72
Tabela 14 Obszary specjalne obejmujące gminę Będzino (opracowanie własne na podstawie dokumentów krajowych i wojewódzkich).....	79
Tabela 15 Finansowanie wdrożenia Strategii Rozwoju Gminy Będzino na lata 2023-2030	86
Tabela 16 Zaplanowane wskaźniki realizacji celów operacyjnych i strategicznych.....	87

Spis schematów

Schemat 1 Obszary działań i koncentracji realizacji zadań strategicznych	9
Schemat 2 Cele strategiczne rozwoju gminy Będzino.....	72

Spis wykresów

Wykres 1 Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi w latach 2017-2021	13
Wykres 2 Przyrost naturalny na 1000 ludności w latach 2017-2021.....	14
Wykres 3 Saldo migracji na terenie gminy Będzino w latach 2017-2021	14
Wykres 4 Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenia.....	15
Wykres 5 Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy w formie posiłku w latach 2017-2021.....	17
Wykres 6 Liczba świadczeń w ramach specjalistycznych usług opiekuńczych w latach 2017-2021.....	18
Wykres 7 Liczba świadczeń udzielanych w ramach odpłatności za pobyt Domach Pomocy Społecznej w latach 2017-2021	18
Wykres 8 Liczba i rodzaj ujawnionych przestępstw na terenie gminy Będzino w 2021 r.....	20
Wykres 9 Środki finansowe przyznane na działalność statutową organizacjom społecznym z terenu gminy Będzino w latach 2017-2021	23
Wykres 10 Liczba osób bezrobotnych na terenie gminy Będzino w latach 2017-2021.....	27
Wykres 11 Podmioty wpisane do rejestru REGON na 1000 ludności w latach 2017-2021	29
Wykres 12 Nowo zarejestrowane i wyrejestrowane podmioty na 10 tys. ludności w latach 2017-2021	29
Wykres 13 Struktura dróg gminnych według powierzchni w 2021 r.....	38
Wykres 14 Odsetek ludności z terenu gminy Będzino korzystająca z instalacji gazowej w latach 2017-2021.....	40
Wykres 15 Ilość odebranych odpadów komunalnych z terenu gminy Będzino w latach 2017-2021 (Mg)	49

Wykres 16 Ilość odebranych odpadów komunalnych przypadających na jednego mieszkańca z terenu gminy Będzino w latach 2017-2021 (Mg)	49
Wykres 17 Poziom zadowolenia z życia w gminie na podstawie opinii respondentów	59
Wykres 18 główne problemy społeczne zdiagnozowane na terenie gminy na podstawie opinii respondentów	60
Wykres 19 Problemy społeczne o największym natężeniu na podstawie opinii respondentów	61
Wykres 20 Obszary działań wskazane do realizacji w ramach Strategii Rozwoju Gminy na podstawie opinii respondentów	63
Wykres 21 Silne i słabe strony Gminy Będzino	64
Wykres 22 Obszary, w których powinny koncentrować się działania rozwojowe w przyszłości na podstawie opinii respondentów	65
Wykres 23 Ocena stopnia realizacji założeń Strategii Rozwoju Gminy Będzino na lata 2016-2022	65
Wykres 24 Aktualność celów zaplanowanych w obecnie obowiązującej Strategii Rozwoju Gminy Będzino na lata 2016-2022	66

Spis zdjęć

Zdjęcie 1 Kościół pw. św. Jana Chrzciciela w Łeknie (po lewej) oraz kościół pw. Matki Bożej Królowej Polski w Śmiechowie (po prawej)	35
Zdjęcie 2 Kościół pw. Trójcy Świętej w Dobrzycy (po lewej) oraz kościół pw. św. Andrzeja Boboli w Strzepowie (po prawej)	35

Uzasadnienie

Strategia Rozwoju Gminy Będzino na lata 2023 - 2030 została opracowana zgodnie z art. 10e. ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym (Dz. U. 2023 r. poz. 40 z późn. zm.) i zawiera:

- a) elementy diagnozy gminy w obszarze społecznym, przestrzenno – funkcjonalnym, technicznym i środowiskowym;
- b) cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym;
- c) kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych;
- d) oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym oraz wskaźniki ich osiągnięcia;
- e) model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy;
- f) ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie;
- g) obszary strategicznej interwencji wraz z zakresem planowanych działań;
- h) obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy;
- i) system realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych.

Strategia jest przyjmowana zgodnie ze szczegółowym trybem i harmonogramem przyjętym przez Radę Gminy Będzino, określonym zgodnie z art. 10f. ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym (Dz. U. 2023 r. poz. 40 z późn. zm.).